

.Cruyff Courts

Een onderzoek naar het ontstaan van interactierituelen, interactie-uitkomsten en indirecte gevolgen van Cruyff Courts

Ronnie Hilhorst

Contemporary Themes in Sport, Tourism and Culture

Master thesis, Master Leisure Studies

Onder begeleiding van: Dr. Ir. H.J.J. van der Poel

Tweede lezer: Drs. A. Cevaal

Ronnie Hilhorst

ANR: S833316

Datum: 17 augustus 2010

Aantal woorden: 27.094

Universiteit van Tilburg

Faculteit Sociale Wetenschappen

Master Thesis Leisure Studies

Onder begeleiding van:

Dr. Ir. H.J.J. van der Poel

Tweede lezer:

Drs. A. Cevaal

Voorwoord

De thesis die voor u ligt is het eindproduct van mijn afstudeeronderzoek. Het doel van de thesis is om de verworven kennis uit de gehele Master in de praktijk te brengen door middel van een onderzoek. Deze thesis is normaal gesproken de afsluiting van de Master Leisure Studies aan de Universiteit van Tilburg. Bij het inleveren van deze thesis was echter al duidelijk dat ik dit universiteitsjaar niet zou gaan afstuderen. Daarom vormt deze thesis alleen een psychologische afsluiting van mijn tijd aan de Universiteit van Tilburg.

Bij het schrijven van mijn thesis heb ik van veel mensen steun en hulp gehad, maar ik wil toch een aantal mensen in het bijzonder bedanken. Allereerst mijn scriptiebegeleider Hugo van der Poel, die mij door dik en dun heeft gesteund en bij elke bijeenkomst met handige tips aankwam. Voornamelijk de parate feitenkennis die hij altijd weer tentoonspreidt is ongeëvenaard. Ten tweede wil ik mijn ouders bedanken voor de jarenlange (financiële) steun, want zonder hun inzet was mijn studie nooit mogelijk geweest. Als derde wil ik andere familieleden bedanken die met van alles en nog wat hebben geholpen, zoals het checken van de spelling. Als vierde wil ik de medewerkers van het Mulier Instituut bedanken voor de hulp bij mijn scriptie, in het bijzonder Astrid Cevaal (tevens tweede lezer), David Romijn en Renskje de Wit. Als laatste rest mij dan nog om alle respondenten te bedanken voor het meewerken aan de interviews.

Als iemand vier jaar geleden tegen mij had gezegd dat ik in 2010 mijn afstudeerscriptie zou inleveren, had ik diegene voor gek verklaard. Ik was, zoals de meeste mensen wel weten nooit een echte modelstudent en ik hield er nogal wat vreemde leermethodes op na, maar tot ieders verbazing is het toch gelukt. Daarom ben ik zeer blij met het eindresultaat.

Ronnie Hilhorst

Kockengen, augustus 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Doel van het onderzoek	8
1.2 Probleemstelling	8
1.3 Relevantie	8
1.4 Structuur	9
2. Het moderne trapveldje	10
2.1 Wat is een Cruyff Court	10
2.2 Doelgroepen en doelen	10
2.3 Empirische uitkomsten van eerder onderzoek	11
2.3.1 Gebruik	11
2.3.2 Bridging naar voetbalverenigingen	14
2.3.3 Sociale binding, criminaliteit en leefbaarheid	14
2.3.4 Vergelijkbaar onderzoek	16
3. Theoretisch kader	17
3.1 Interactierituelen	17
3.2 Het belang van de plaats	20
3.3 Het conceptueel model	22
3.4 Onderzoeksvragen	23
4. Methodiek	25
4.1 Type onderzoek	25
4.2 Respondenten	26
4.3 Operationalisering	27
4.4 Analyse	29
4.5 Selectie Cruyff Courts	30
4.6 Selectie vergelijkbare sportvoorzieningen	31
5. Resultaten	33

5.1	Resultaten Cruyff Courts	33
5.1.1	Interactierituelen	33
5.1.2	Interactie-uitkomsten	42
5.1.3	Maatschappelijke effecten	46
5.2	Resultaten op vergelijkbare sportvoorzieningen	51
5.2.1	Interactierituelen	51
5.2.2	Interactie-uitkomsten	56
5.3	Vergelijking	61
5.3.1	Interactierituelen	61
5.3.2	Interactie uitkomsten	65
6.	Conclusie	68
6.1	Beantwoording onderzoeksvragen	68
6.1.1	Interactierituelen?	68
6.1.2	Toezicht cruciaal	70
6.1.3	Interactie-uitkomsten?	70
6.1.4	Verplaatsing criminaliteit, toename algemene leefbaarheid	72
6.1.5	Specifieke kenmerken belangrijk, Cruyff Court niet uniek	73
6.2	Antwoord op de probleemstelling	74
6.3	Reflectie	76
6.3.1	Goed theoretisch kader	76
6.3.2	Moeizaam onderzoeksverloop	77
6.4	Aanbevelingen	78
	Literatuurlijst	80
	Webbronnen	82
	Bijlage 1	83
	Bijlage 2	84
	Bijlage 3	88
	Bijlage 4	92

Samenvatting

In deze scriptie is onderzoek gedaan naar sociale processen die zich voordoen op Cruyff Courts. De aanleiding voor dit onderzoek is de individuele interesse van de maker van dit onderzoek in het onderwerp. Verder was er nog weinig kwalitatief onderzoek gedaan naar Cruyff Courts. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in wat de interactierituelen en interactie-uitkomsten op Cruyff Courts zijn, hoe deze interactierituelen en interactie-uitkomsten tot stand komen, in hoeverre deze interactierituelen en interactie-uitkomsten uniek zijn voor Cruyff Courts en in hoeverre er indirecte gevolgen voor de omgeving zijn.

De probleemstelling die voor dit onderzoek is ontwikkeld is: *welke interactierituelen komen er tot stand op Cruyff Courts, door welke factoren wordt de totstandkoming van interactierituelen beïnvloed, tot welke interactie-uitkomsten en indirecte gevolgen voor de omgeving leiden de interactierituelen op Cruyff Courts en in hoeverre zijn de effecten van Cruyff Courts uniek in vergelijking met andere vergelijkbare sportvoorzieningen?*

Er zijn als basis van dit onderzoek twee theorieën gebruikt. De twee theorieën die zijn gebruikt zijn de theorie van Randall Collins (2004), over interactierituelen, en de theorie van Daniel R. Williams (2002), over de rol van leisure in identiteitsvorming. De theorieën, aangevuld met het empirisch onderzoek dat reeds gedaan is, zijn gebruikt bij de ontwikkeling van het conceptueel model. Met name het empirische onderzoek van Breedveld, Romijn en Cevaal (2009) was hierbij belangrijk. Op basis van het conceptuele model zijn de volgende vijf onderzoeksvragen ontwikkeld:

- Welke interactierituelen worden er gevormd op de Cruyff Courts en in hoeverre zijn de specifieke karakteristieken van de Cruyff Courts hierbij belangrijk?
- In hoeverre is het aanwezig zijn van toezicht en/of organisatoren van invloed op de vorming van interactierituelen?
- Wat zijn de resultaten van de gevormde interactierituelen?
- Wat zijn de uiteindelijke gevolgen van interactierituelen?
- In hoeverre zijn de interactierituelen en eventuele interactie-uitkomsten van Cruyff Courts uniek in vergelijking met vergelijkbare sportvoorzieningen?

Door middel van diepte-interviews met gebruikers en beleidsmedewerkers van Cruyff Courts en andere vergelijkbare sportvoorzieningen, in 's-Hertogenbosch, Utrecht en Tilburg, is geprobeerd om een antwoord te vinden op deze onderzoeksvragen.

Op basis van de interviews in dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat het er op lijkt dat alle interactierituelen voorkomen op Cruyff Courts. Ook de interactie-uitkomsten komen voor op Cruyff Courts, met uitzondering van het aanwezig zijn van groepssymbolen op Cruyff Courts. Het enige groepssymbool dat is gevonden, is het Cruyff Court op zichzelf. Er lijkt geen afname van vandalisme en andere vormen van criminaliteit te ontstaan in de wijk. Op het Cruyff Court zelf is er wel een afname van criminaliteit en vandalisme gevonden, maar de problemen verplaatsen zich naar andere delen van de wijk. De leefbaarheid in een wijk lijkt wel toe te nemen na de plaatsing van een Cruyff Court. Dit lijkt te komen doordat de jongeren zich nu voornamelijk op het Cruyff Court begeven, waardoor zij niet meer zo vaak ergens anders in de wijk rondhangen. De ervaren overlast is hierdoor waarschijnlijk minder geworden. Dit lijkt de reden te zijn dat bewoners de wijk leefbaarder vinden. Verder is gebleken dat de interactierituelen en interactie-uitkomsten die ontstaan niet uniek zijn voor Cruyff Courts. Als een andere sportvoorziening aan dezelfde voorwaarde voldoet, met name het aanwezig zijn van hekken en toezichthouders, dan blijken dezelfde interactierituelen en interactie-uitkomsten te ontstaan.

Er is in dit onderzoek gebleken dat enkel het plaatsen van een Cruyff Court niet genoeg lijkt te zijn om alle interactierituelen te laten ontstaan. Het aanwezig zijn van toezichthouders en georganiseerd aanbod lijkt cruciaal te zijn. Het is daarom belangrijk dat bij de eventuele plaatsing van een Cruyff Court ook hier over nagedacht wordt door beleidsmakers. Voor vervolgonderzoek is het belangrijk om er rekening mee te houden dat het er op lijkt dat de groep die voor interviews beschikbaar is, niet representatief is voor de gehele groep gebruikers van Cruyff Courts. Ook dient er rekening mee te worden gehouden dat er in de interviews misschien sociaalwenselijke antwoorden worden gegeven. Verder is het interessant om meerdere cases te onderzoeken, zodat een betere vergelijking kan worden getrokken. Wat verder is gebleken in dit onderzoek is dat het benaderen van mensen via de mail niet goed werkt, het is aan te raden persoonlijk contact te zoeken met respondenten. Verder is in dit onderzoek gebleken dat het in het vooruitzicht stellen van een beloning, in de vorm van een waardebon, een goed middel is om jongeren te spreken te krijgen.

1. Inleiding

Ella Vogelaar, voorheen minister van Wonen Wijken en Integratie, heeft een lijst ontwikkeld van de veertig wijken in Nederland die de meeste problemen veroorzaken, de zogeheten Vogelaarwijken. De Nederlandse overheid zal de komende jaren haar focus leggen op het verbeteren van de leefomstandigheden in deze wijken (www.nos.nl). In maart 2007 is de lijst met de veertig Vogelaarwijken gepubliceerd (www.minwwi.nl). Deze lijst is een selectie van de honderdveertig wijken die geacht werden de meeste problemen te kennen (www.nos.nl). In de Vogelaarwijken zijn niet veel sportfaciliteiten aanwezig. Ook zijn er problemen door druk verkeer, parkeerdruk en woningbouw.

Wat zijn de oplossingen voor deze problemen? Misschien kan de implementatie van een zogeheten Cruyff Court een significante invloed hebben. Een Cruyff Court is de moderne versie van wat vroeger een trapveldje werd genoemd. Deze trapveldjes konden vroeger op veel plaatsen in steden worden gevonden, maar in de loop van de jaren zijn veel van deze veldjes verdwenen. Een reden hiervoor is urbanisatie (www.cruyff-foundation.org). Het eerste Cruyff Court in Nederland is in 2003 geplaatst in Lelystad (Breedveld et al., 2009). Sindsdien zijn er zesentachtig Cruyff Courts bijgekomen, wat het totaal op zevenentachtig brengt. In 2006 heeft de Cruyff Foundation opdracht gegeven aan het Mulier Instituut om te onderzoeken wat de effecten zijn van het plaatsen van een Cruyff Court in een specifieke wijk. Ook was een deel van de opdracht om te kijken naar wie er nu eigenlijk gebruik maakt van de speelveldjes (Breedveld et al., 2009). Medewerkers van het Mulier Instituut hebben drie jaar aan de opdracht gewerkt en in 2009 de uitkomsten gepubliceerd in een boek genaamd *Scoren op het Cruyff Court, winnen in de wijk*. Omdat er nog geen drie jaar tussen het plaatsen van het eerste Cruyff Court en de start van het onderzoek zit, is tot nu toe alleen te meten wat de effecten van het plaatsen van een Cruyff Court op korte termijn zijn. Om inzicht te krijgen in de effecten op de lange termijn, en waardoor deze worden veroorzaakt, is diepgaander kwalitatief onderzoek nodig.

Dit onderzoek tracht bij te dragen aan de discussie over het nut van het plaatsen van een Cruyff Court. Voor dit onderzoek zijn naast de empirische vindingen van het Mulier Instituut nog enkele theorieën gebruikt als theoretische basis. Dit onderzoek kijkt vanuit een sociaal perspectief naar rituelen op Cruyff Courts. Randall Collins spreekt in dit opzicht over *Interaction rituals*, interactierituelen. Volgens Williams is in *leisure* identiteitsvorming belangrijk. *Leisure* claimt dat een bepaalde plaats op een bepaalde manier wordt gebruikt en is daarom volgens Williams een belangrijke mogelijkheid voor het creëren en uiten van

identiteit. Voor Cruyff Courts geldt volgens deze theorie dus dat zij belangrijk zijn in de vorming en uiting van identiteit bij jongeren. Er kan een stevige verbondenheid worden gevoeld met de Cruyff Courts. Ook kunnen jongeren zichzelf de Cruyff Courts toe-eigenen. Zij voelen zichzelf verantwoordelijk voor de Cruyff Courts, omdat zij zichzelf de rol van eigenaar hebben toegedicht. Om te kijken of deze verbondenheid daadwerkelijk bestaat en of er inderdaad interactierituelen voor komen op Cruyff Courts zijn er in dit onderzoek gebruikers en beleidsmedewerkers van Cruyff Courts geïnterviewd.

1.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in wat de interactierituelen en interactie-uitkomsten op Cruyff Courts zijn, hoe deze interactierituelen en interactie-uitkomsten tot stand komen, in hoeverre deze interactierituelen en interactie-uitkomsten uniek zijn voor Cruyff Courts en in hoeverre er indirecte gevolgen voor de omgeving zijn.

1.2 Probleemstelling

Met behulp van diepte-interviews met gebruikers van Cruyff Courts zal er naar een antwoord gezocht worden op de volgende probleemstelling:

welke interactierituelen komen er tot stand op Cruyff Courts, door welke factoren wordt de totstandkoming van interactierituelen beïnvloed, tot welke interactie-uitkomsten en indirecte gevolgen voor de omgeving leiden de interactierituelen op Cruyff Courts en in hoeverre zijn de effecten van Cruyff Courts uniek in vergelijking met andere vergelijkbare sportvoorzieningen?

1.3 Relevantie

Het antwoord op de probleemstelling die in het onderzoek zal worden gezocht kan bijdragen aan passend beleid voor Cruyff Courts. Dit onderzoek zal aanvullend inzicht moeten verschaffen in gebruikersachtergronden, het ontstaan van interactierituelen met eventuele interactie-uitkomsten en de gevolgen van deze eventuele interactie-uitkomsten. Met deze aanvullende inzichten kunnen beleidsmakers passend beleid maken voor Cruyff Courts, omdat dit onderzoek helderheid verschaft waartoe de plaatsing van een Cruyff Court leidt. In het verleden is al enig onderzoek verricht naar Cruyff Courts. Deze onderzoeken zijn echter meestal van kwantitatieve aard geweest, waardoor de motieven en onderlinge banden van gebruikers tot nu toe nog onderbelicht zijn gebleven. Dit onderzoek zal dus vanuit een nieuw

perspectief naar de effecten van een Cruyff Court kijken, namelijk vanuit interactierituelen. Hierdoor moet duidelijk worden of het belang van groepsprocessen, interacties, groot is. Door dit nieuwe aanvullende perspectief is dit onderzoek wetenschappelijk relevant. Dit onderzoek is maatschappelijk relevant omdat de uitkomsten, zoals eerder beschreven, kunnen bijdragen aan een passend beleid.

1.4 Structuur

Na deze inleiding zal er in het volgende hoofdstuk een introductie worden gegeven op het concept van het Cruyff Court. Ook zullen er empirische vindingen van eerder onderzoek worden gepresenteerd. In hoofdstuk drie worden vervolgens de theorieën gepresenteerd die het theoretische kader van dit onderzoek vormen. Hierna volgt in hoofdstuk vier een beschrijving van de methodiek die is gebruikt bij dit onderzoek. Hoofdstuk vijf bestaat uit de resultaten en als zesde en laatste hoofdstuk zal de conclusie worden gepresenteerd, waarna de literatuurlijst en de bijlagen nog zullen volgen.

2. Het moderne trapveldje

In het vorige hoofdstuk is een inleiding op het thema Cruyff Courts gegeven. Ook is het doel van het onderzoek, de probleemstelling en de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie naar voren gekomen. In dit hoofdstuk zal het concept van Cruyff Courts worden belicht. Tevens zullen de uitkomsten van eerder empirisch onderzoek naar Cruyff Courts en vergelijkbare sportvoorzieningen naar voren komen, waarna in het volgende hoofdstuk het theoretisch kader van dit onderzoek aan bod zal komen.

2.1 Wat is een Cruyff Court?

In steden is het spelen op straat niet meer zo veilig als gevolg van parkeerplaatsen, auto's en winkelcentra (Breedveld et al., 2009). Daarom is de Cruyff Foundation, sinds 2003, begonnen met het plaatsen van Cruyff Courts. Een Cruyff Court is de modernere versie van wat vroeger een trapveldje werd genoemd. Inmiddels zijn er al 87 van deze velden in Nederlandse wijken gerealiseerd (www.Cruyff-foundation.org). Cruyff Courts worden geplaatst volgens een strikt selectieproces en zijn grotendeels gestandaardiseerd (Breedveld et al., 2009). Zo zijn alle speelveldjes ontworpen om voetbal op te kunnen spelen, meestal op kunstgras. De speelveldjes hebben normaal gesproken een afmeting van 42x28 meter, een uitzondering daargelaten. Ook de lay-out van de courts is grotendeels gestandaardiseerd, zo zijn de hekken blauw, de doelen oranje, het kunstgras groen en de grote middenstip geel. In deze middenstip staan de logo's van de Cruyff Foundation en, sinds 2005 nadat beide partijen een samenwerkingsverband hadden gesloten, de KNVB afgebeeld. Een laatste voorbeeld van standaardisatie is het informatiebord, met daarop de regels en richtlijnen, die bij de ingang van alle Cruyff Courts hangt. Toch zijn er ook enkele verschillen te ontdekken tussen de voetbalveldjes, een voorbeeld hiervan is verlichting. Slechts bij één op de drie veldjes is verlichting aanwezig. Een ander voorbeeld van een verschil is het aanbod voor gehandicapten. In het begin van 2009 waren er maar drie courts die special ontworpen waren voor gehandicapten. Naast de Cruyff Courts in Nederland zijn er ook enkele Cruyff Courts in het buitenland geplaatst. Een voorbeeld hiervan is Londen, maar omdat de focus van dit onderzoek ligt op de effecten van de Cruyff Courts in Nederland zullen deze courts verder buiten beschouwing worden gelaten.

2.2 Doelgroepen en doelen

Natuurlijk wil de Cruyff Foundation zoveel mogelijk mensen aan het voetballen krijgen op de Cruyff Courts. Toch zijn er enkele groepen waar speciale aandacht naar uitgaat, de doelgroepen. Deze doelgroepen bestaan volgens de Stichting Cruyff Courts KNVB Velden [CCKV] (2007) uit kinderen en jong volwassenen in de leeftijd van twee tot drieëntwintig jaar. In deze doelgroepen gaat er speciale aandacht uit naar dichtbevolkte gebieden en zogenoemde aandachtswijken (Vogelaarwijken). Naast de doelgroepen zijn de Cruyff Courts bedoeld om kinderen aan te trekken die veel tijd achter de computer doorbrengen, te weinig sporten, na schooltijd willen sporten en die om de één of andere reden niet kunnen deelnemen aan sport in verenigingsverband (CCKV, 2007). Ook zijn er speciale Cruyff Courts ontwikkeld voor kinderen met een handicap (Breedveld et al., 2009).

Naast specifieke doelgroepen hebben de Cruyff Courts ook enkele doelen. Zo zijn de velden geplaatst in het centrum van dichtbevolkte wijken, zodat het bereik van sportfaciliteiten voor kinderen in deze wijken significant verbetert (CCKV, 2007). Op deze manier wordt getracht de deelname aan sport in deze wijken te verhogen. Ook is er de hoop dat kinderen die voor de plaatsing van een court al sportten na de plaatsing van een speelveld nog meer aan sport gaan doen (Breedveld et al., 2009). Deze toename in sportparticipatie moet leiden tot een afname in problemen met kinderen die overgewicht hebben (van Lindert, Frelief, Nieland, 2009). Door het design en de locatie van de courts kan naast een toename van sportparticipatie een bijdrage worden geleverd aan contact tussen mensen in een wijk en een daling in vandalisme en ander crimineel gedrag. Op deze manier wordt de algemene 'leefbaarheid' in een wijk verbeterd (Breedveld et al., 2009).

2.3 Empirische uitkomsten van eerder onderzoek

In de laatste jaren is enig onderzoek gedaan naar de effecten van een Cruyff Court. In dit subhoofdstuk zullen de resultaten die uit deze onderzoeken naar voren zijn gekomen worden samengevat. Ook zal er een voorbeeld worden gegeven van een empirisch onderzoek op vergelijkbare sportvoorzieningen.

2.3.1 Gebruik

Gebruikersdichtheid

Lokale overheden zijn geneigd om te denken dat de toegang tot de Cruyff Courts goed is (Breedveld et al., 2009). Hierom wordt ook gedacht dat de gebruikersdichtheid hoog is, maar is dit waar? Breedveld et al. (2009) hebben onderzoek gedaan naar de gebruikersdichtheid op twee van de zevenentachtig Cruyff Courts. In dit onderzoek komt naar voren dat de

gebruikersdichtheid van mensen tussen de nul en drieëntwintig jaar rond de acht procent ligt. Als kinderen tussen de nul en vijf buiten beschouwing worden gelaten stijgt dit getal zelfs naar ongeveer twaalf procent. Een ander onderzoek naar gebruikersdichtheid is het onderzoek van van der Meulen, Romijn, Baas en Breedveld (2008). In dit onderzoek komt een gebruikersdichtheid van vier procent naar voren, onder mensen tussen de leeftijd zes en drieëntwintig, op het Cruyff Court FC Omniworld in de Stedenwijk (Almere).

Geografisch

Waar komt de gebruiker van het Cruyff Court vandaan? Wordt een Cruyff Court uitsluitend gebruikt door mensen uit een specifieke wijk, of komen mensen vanuit de gehele omtrek naar het court? Volgens Breedveld et al. (2009) is een Cruyff Court een echt wijkgebonden fenomeen. In Rotterdam, waar tien Cruyff Courts liggen, woont meer dan vijftig procent van de gebruikers op een afstand van minder dan vijfhonderd meter van het Cruyff Court. In Almere is een ander resultaat gevonden. Tweeënvijftig procent van de gebruikers in Almere woont verder dan een kilometer van het speelveld vandaan. Er zijn enkele redenen voor dit verschil aan te voeren. De Stedenwijk in Almere is zeer groot en er zijn een hoop scholen in de buurt van, of in, deze wijk gevestigd. Veel kinderen en tieners maken kennis met de speelvelden door contacten op hun school of zelfs door activiteiten van de school zelf.

Tabel 1. Gebruikersgetallen

Demografische kenmerken		Almere	Nijmegen	Rotterdam	Totaal
Totaal (absoluut)		174	129	120	423
		%	%	%	%
Geslacht	Man	76	97	94	89
	Vrouw	24	3	6	11
Leeftijd	0 tot 10 jaar	54	31	67	51
	10 tot 14 jaar	23	56	14	31
	14 tot 18 jaar	8	13	2	8
	18 en ouder	15	0	18	11
					0
Herkomstland	Nederland	27	22	20	23
	Marokko	34	30	9	24
	Turkije	6	26	18	17
	Suriname/Curaçao/Antillen	18	0	30	16
	Overig Westers	4	3	10	6
		11	18	13	14

Bron: Breedveld et al. (2009, p. 42)

Geslacht

Voetbal wordt geacht een echte mannensport te zijn. Meer dan negentig procent van de leden van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond, de KNVB, is van het mannelijk geslacht

(www.knvb.nl). Is hetzelfde patroon zichtbaar op de Cruyff Courts? Op het eerste oog is het antwoord ja gerechtvaardigd. Als gekeken wordt naar tabel 1 dan kan worden geconcludeerd dat de meeste gebruikers man zijn. Maar is er misschien een manier om dit getal te beïnvloeden? Dit lijkt het geval. In tabel 1 is een verschil te zien tussen Almere en de andere twee onderzochte steden. In Almere is bijna een kwart van de deelnemers van het vrouwelijk geslacht. Breedveld et al. (2009) geven een mogelijke verklaring voor dit feit. In Almere is structureel aanbod, dat in de meeste gevallen ook nog eens begeleid wordt door jongerenwerkers. Ook zijn er andere activiteiten in de buurt van het Cruyff Court, zoals tennisvelden (van der Meulen et al., 2008). Volgens Vermeulen (2009) leidt begeleid, gestructureerd aanbod tot een verhoogde deelname van meisjes, omdat de dominante groep, de jongens die bij afwezigheid van jongerenwerkers de veldjes beheersen, wordt getemperd.

Etniciteit

In tabel 1 is ook het gebruik per etniciteit weergegeven. Maar een kwart van de participanten is van de volledig Nederlandse nationaliteit. In het onderzoek van Bakker, de Vries, van den Bogaard, van Hirtum, Joore en Jongert (2008) wordt ook gesteld dat mensen met een Nederlandse nationaliteit over het algemeen minder gebruik maken van dit soort sportveldjes.

Leeftijd

Zoals uit tabel 1 kan worden opgemaakt is de leeftijdscategorie die het meeste op de Cruyff Courts aanwezig is de groep tussen de nul en tien jaar. Nijmegen is een uitzondering op deze regel, maar ook in Nijmegen is deze groep toch nog ruim vertegenwoordigd. Als de eerste twee categorieën samen worden genomen dan zit daar tweeëntachtig procent van de respondenten in. Dit betekent dat minder dan één op vijf gebruikers ouder is dan veertien jaar. Volgens Breedveld et al. (2009) zijn deze getallen zowel voor meisjes als voor jongens van toepassing.

Pieken

Er zijn enkele pieken in tijden en enkele pieken in dagen aan te wijzen in het gebruik van de Cruyff Courts. De piekuren zijn alle uren die niet onder de reguliere schooltijden vallen, en wanneer het licht is buiten (Breedveld et al., 2009). Dus bijvoorbeeld op een doorsnee maandag is het meeste gebruik vast te stellen tussen 15.00 uur en 21.00 uur. In de weekenden zijn volgens Vermeulen (2008) de piekuren vast te stellen tussen 12.00 uur en 20.00 uur. Verder valt volgens Breedveld et al. (2009) op dat met name donderdag en vrijdag, zij het met

een minimaal verschil, de twee populairste dagen zijn. In het weekend is met name de zaterdag populair, maar dit zou volgens dit onderzoek kunnen komen omdat er op zondag vrijwel nooit georganiseerd aanbod is.

2.3.2 'Bridging' naar voetbalverenigingen

In recent onderzoek is ook onderzocht in hoeverre er een verandering plaatsvindt in de ledenaantallen van de omliggende sportverenigingen. Wat is dus het effect van de plaatsing van een Cruyff Court op het sporten in verenigingsverband? Het blijkt dat de Cruyff Courts met name een aanvullende rol hebben op het reeds bestaande aanbod (Breedveld et al., 2009). Het Cruyff Court vormt een gewaardeerd alternatief sportaanbod. Ongeveer zestig procent van de gebruikers is geen lid van een voetbalvereniging. Hieruit blijkt dat Cruyff Courts voor leden van voetbalverenigingen een leuk aanvullend aanbod zijn en dat het voor niet-leden, waarvoor de drempel van lidmaatschap te hoog is, een leuk alternatief is. Echter een stijging, of daling, in ledenaantallen door de plaatsing van de Cruyff Courts is in de meeste gevallen niet waargenomen en daarom kunnen de Cruyff Courts ook niet als concurrent, of partner, van amateurverenigingen worden beschouwd.

2.3.3 Sociale binding, criminaliteit en leefbaarheid.

In het onderzoek van Breedveld et al. (2009) komt naar voren in welke mate de Cruyff Courts een rol vervullen in het verbeteren van contacten tussen mensen in de wijk. Ook komt er naar voren of de plaatsing van een Cruyff Court het tegengaan van vandaalgedrag en andere vormen van criminaliteit bevordert. Tenslotte wordt nagegaan of de algemene 'leefbaarheid' in een wijk verbeterd wordt met de plaatsing van een Cruyff Court.

De rol die de Cruyff Courts vervullen bij het contact tussen jongeren in de wijk is enerzijds groot en anderzijds klein. Jongeren geven aan dat zij een open houding hebben ten opzichte van anderen, echter in de praktijk blijkt dit niet of nauwelijks het geval (Breedveld et al., 2009). Jongeren die al vrienden van elkaar zijn, zien elkaar frequenter na de plaatsing van een Cruyff Court waardoor de banden onderling sterker worden. Er is echter niet of nauwelijks een samensmelting van groepen waar te nemen (Breedveld et al., 2009). In de praktijk komt dit duidelijk naar voren, doordat er specifieke groepen met min of meer dezelfde leeftijd, etniciteit en geslacht samen gebruik maken van het speelveld. Deze groepen zijn vaak eenzijdig samengesteld, ondanks dat de jongeren aangeven open te staan voor elkaar. De contacten tussen verschillende groepen mensen in de wijk lijken, evenals bij de gebruikers van het court, niet toe te nemen. Dit wil niet zeggen dat er nooit een praatje rond het veld

wordt gemaakt, maar wel dat over het algemeen de Cruyff Courts niet dienen als een sociale ontmoetingsplaats voor mensen uit de wijk.

Als gekeken wordt naar vandalisme en criminaliteit dan is het nuttig om onderscheid te maken naar vandalisme en criminaliteit op en om het Cruyff Court en vandalisme en criminaliteit buiten de omgeving van het Cruyff Court. Uit het rapport van Breedveld et al. (2009) blijkt dat er op en om het Cruyff Court minder vandalisme en criminaliteit voorkomt dan op vergelijkbare voorzieningen, zoals panna-kooien, die geen deel uitmaken van de Cruyff Court voorzieningen. Jongeren lijken met name het veld te willen sparen zodat ze hiervan gebruik kunnen blijven maken. Als er al vandalisme of criminaliteit plaatsvindt dan gebeurt dit vaak rond het veld, zodat het speelveld goed bespeelbaar blijft. Maar toont dit nu aan dat de jongeren na de aanleg van een Cruyff Court in het algemeen minder vandalisme plegen of crimineel gedrag vertonen? Dit lijkt niet het geval. Gemiddeld gezien nemen de meldingen van overlast en het aantal gemeten strafbare feiten in een wijk niet af. Slechts zeven procent van de jongeren ziet bij zichzelf een duidelijke verandering in gedrag. Toch lijkt het wel zo te zijn dat op het veld minder vandalisme en criminaliteit plaatsvindt. Volgens Breedveld et al. (2009) is een verklaring hiervoor te vinden in het feit dat er bij het Cruyff Court duidelijke regels worden gesteld. Ook de aanwezigheid van een sportbuurtwerker of andere vrijwilliger lijkt bij te dragen aan het feit dat jongeren zich bewust zijn van gedragsnormen. Op de Courts spreken ze elkaar daar zelfs op aan. Echter buiten het Court verslapt dat besef, bij gebrek aan vergelijkbare prikkels en daarom treden oude gedragspatronen gemakkelijk in werking.

Ondanks dat de feiten tegenspreken dat er een daling is te zien in de vandalisme- en criminaliteitscijfers in de wijken met een Cruyff Court, zijn er toch enkele opvallende zaken met betrekking tot de ervaren leefbaarheid in een wijk. Als er bekend wordt in een wijk dat er mogelijk een Cruyff Court zal worden geplaatst dan is de algemene mening in een wijk vaak negatief. Mensen zien wel in dat een Cruyff Court nuttig is, maar willen liever niet in de buurt van een Cruyff Court wonen. Het regent in het begin dan ook vaak klachten. Maar deze klachtenregen verstomt meestal na de plaatsing van het court. Uit onderzoek in Nijmegen en Almere blijkt dat zesentachtig procent van de omwonenden het speelveld ziet als een aanwinst voor de wijk. Ongeveer veertig procent van de mensen ervaart zelfs een daling in overlast, tegenover zeven procent die een stijging ervaart (Breedveld et al., 2009). Deze ervaring van daling in overlast kan worden verklaard door het feit dat jongeren niet meer op straat hoeven rond te hangen, waardoor mensen in de wijk geen overlast meer ervaren (Nanninga & van den Heuvel, 2007).

2.3.4 Vergelijkbaar onderzoek

Naast onderzoek op Cruyff Courts is er ook onderzoek gedaan op andere sportvoorzieningen. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek van Jeroen Vermeulen, Paul Verweel en Eric van Veen naar Krajicek playgrounds. De resultaten van dit onderzoek zijn in mei 2010 gepresenteerd en in dit onderzoek is onderzocht wat de plaatsing van een Krajicek playground doet met een wijk. Uit dit onderzoek komt naar voren dat jongeren zeer graag op het veld spelen en niet alleen op momenten dat er georganiseerd aanbod is. Het sporten op Krajicek playgrounds is laagdrempelig en de jongeren nemen dan ook zelf initiatief om te gaan voetballen of tennissen. Er vindt zelfs vaak een toe-eigening van het veld plaats. De jongeren voelen zichzelf eigenaar van het veld en voelen zich ook verantwoordelijk voor wat er met het veld gebeurt. Naast het sporten heeft de playground ook nog een andere functie, namelijk die van een sociale ontmoetingsplek die kinderen die er op spelen met elkaar verbindt, ongeacht afkomst of huidskleur. Maar ook aan de binding tussen mensen in de wijk wordt een positieve bijdrage geleverd. Er zit ook een keerzijde aan de medaille. Omdat iedereen 'eigenaar' is, is eigenlijk niemand eigenaar. Daarom is er een constante strijd gaande over wie er de baas is op het veld. Volgens Vermeulen et al. (2010) is het daarom cruciaal dat er toezichthouders aanwezig zijn op de Krajicek playgrounds, zodat zij dit proces kunnen begeleiden. Ook is het aanbieden van een traject van bijvoorbeeld stages, via de playgrounds, een goede manier om de jongeren een doel te geven in hun leven.

Zowel op Cruyff Courts als op andere, vergelijkbare, sportvoorzieningen is de aard van onderzoek meestal kwantitatief geweest. Daarom is het interessant om nu eens te kijken naar de achterliggende motieven van jongeren. Waarom komen zij terug naar Cruyff Courts en eventuele andere sportvoorzieningen. Wat maakt dat zij het zo naar hun zin hebben dat zij een groot deel van hun vrije tijd op de sportvoorzieningen aanwezig zijn. Dit explorerende onderzoek tracht daarom duidelijkheid te verschaffen over de processen die zich op een Cruyff Court, en vergelijkbare sportvoorzieningen, afspelen. De theorie die ten grondslag ligt aan dit onderzoek zal in het volgende hoofdstuk worden gepresenteerd.

3. Theoretisch kader

In het vorige hoofdstuk is het concept van Cruyff Courts uitgelegd, waardoor het nu duidelijk is wat een Cruyff Court is en voor wie en voor wat het is bedoeld. Ook zijn er enkele uitkomsten van eerder gedaan onderzoek besproken. In dit hoofdstuk zullen de theorieën, die bij dit onderzoek als basis zijn gebruikt, aan bod komen.

De eerste theorie die wordt besproken is de theorie van Randall Collins over interactierituelen. De tweede theorie is de theorie van Daniel R. Williams over het belang van een specifieke plaats in identiteitsvorming. De empirische uitkomsten van eerder onderzoek en de theorieën hebben uiteindelijk geleid tot een conceptueel model, dat zal worden gepresenteerd en behandeld aan het einde van dit hoofdstuk. Als laatste zullen de voor dit onderzoek relevante onderzoeksvragen, die op basis van het conceptueel model zijn opgesteld, worden beschreven.

3.1 Interactierituelen

Zoals in de inleiding van hoofdstuk drie is beschreven zal nu het *Interaction ritual* model van Randall Collins (2004) besproken worden.

Definities

Rituals, of rituelen, zijn series handelingen die worden gezien als gebruik. Deze handelingen zijn bepaald door cultuur en achtergrond. Rituelen zijn routinematig en worden onder bepaalde voorwaarden herhaald. Over rituelen op zich wordt dus niet nagedacht (Bell, 1992). *Interaction*, of interactie, houdt in dat gezamenlijke afstemming wordt bereikt via de uitwisseling van informatie (Bottero, 2009).

Interaction rituals

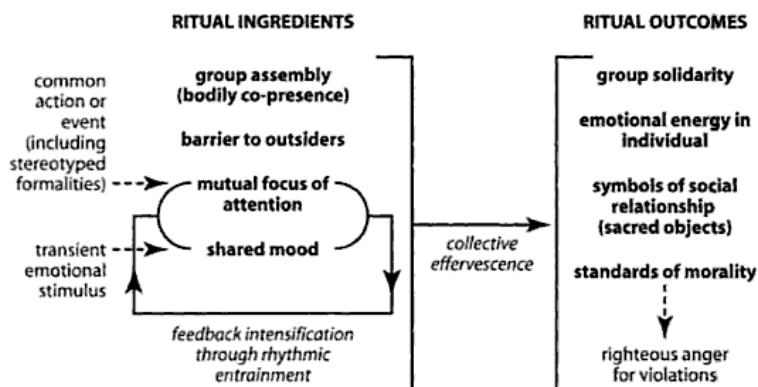
Een *interaction ritual* is de sociale vorm van een ritueel. Het zijn de rituelen die tot stand komen door interacties tussen personen. Volgens Collins is het vormen van *interaction rituals* het proces waarbij participanten een gezamenlijke focus ontwikkelen en waarin zij worden getraind elkaars lichamelijke ritmes en emoties leren te begrijpen. Collins verkiest de sociale vorm van rituelen boven de individuele vorm. Sociale vormen van rituelen hebben volgens Collins namelijk invloed op het individu. Niet individuen zijn doorslaggevend, maar de

situering. Individuen spelen een rol bij het resultaat, maar zij zijn niet het meest belangrijk volgens Collins.

Het model van Collins

Collins heeft een model ontwikkeld om weer te geven hoe volgens hem het vormen van rituelen gaat. Ook heeft hij beschreven waar deze rituelen toe kunnen leiden. In figuur 1 is het model van Collins te zien. Rituelen zijn geconstrueerd uit een combinatie van ingrediënten (*ritual ingredients*). Deze ingrediënten kunnen verschillende vormen van intensiteit aannemen. De ingrediënten leiden uiteindelijk tot bepaalde rituele uitkomsten (*ritual outcomes*).

Figuur 1. Interactierituelen

Bron: Collins (2004, p. 48)

Dit model geeft volgens Collins de mogelijkheid om alle delen van het vormingsproces van rituelen te onderzoeken. Het voetballen op de Cruyff Courts kan in dit onderzoek worden gezien als de variabelen *common action or event* en *transient emotional* die beide volledig links in het model van Collins staan afgebeeld. De twee variabelen zijn een voorwaarde voor het ontstaan van *ritual ingredients*. In dit onderzoek is een voorwaarde voor het ontstaan van *ritual ingredients* het voetballen op Cruyff Courts.

Als wordt gekeken naar welke *ritual ingredients* er voor dit specifieke onderzoek belangrijk zijn dan lijken alle *ritual ingredients* van Collins belangrijk te zijn. *Group assembly* verwijst, volgens Collins, naar het feit dat mensen fysiek bij elkaar moeten komen om rituelen te laten ontstaan. Omdat er op een Cruyff Court samen gevoetbald wordt lijkt er aan deze voorwaarde te worden voldaan. *Barrier to outsiders* verwijst, volgens Collins, naar het feit dat voor de

vorming van rituelen er een specifieke groep moet zijn, waarin niet iedereen kan toe treden. Ook dit lijkt het geval op de verschillende Cruyff Courts, want ondanks dat Cruyff Courts voor iedereen toegankelijk zijn, blijken vooral groepen vrienden uit de specifieke wijk waarin het Cruyff Court is geplaatst met regelmaat gebruik te maken van de Cruyff Courts (Breedveld et al., 2009). *Mutual focus of attention* en *shared mood* verwijzen, volgens Collins, naar het feit dat voor de vorming van rituelen er een gezamenlijk doel of focus moet zijn, alsmede een gezamenlijke emotie moet worden gevoeld. Deze twee variabelen versterken elkaar (Collins, 2004). Op Cruyff Courts wordt voornamelijk gevoetbald, dus de focus en emotie lijkt op Cruyff Courts zeker aanwezig. Wat verder nog gezegd kan worden over het vormen van rituelen is dat het aanwezig zijn van jongerenwerkers en het bestaan van georganiseerd aanbod een positieve invloed heeft op activiteiten die het vormen van rituelen ten gevolge hebben (Breedveld et al., 2009). Volgens van Lindert, Romijn en Cevaal (2009) kunnen sportmedewerkers, die toezicht houden en organisatoren van activiteiten zijn, een band opbouwen met jongeren en ze op deze manier sturen in gedrag. Volgens van Veen (in van den Brink & Wieldraaijer, 2009) is het aanwezig zijn van sportmedewerkers en organisatoren zelfs cruciaal voor het succes van een playground.

Als wordt gekeken naar de *ritual outcomes* dan lijkt het zo te zijn dat alle *ritual outcomes* belangrijk zijn voor dit onderzoek. Met *Group solidarity*, groepssolidariteit, wordt een gevoel van lidmaatschap bedoeld. In onderzoek van Breedveld et al. (2009) is gebleken dat jongeren gehecht zijn aan het Cruyff Court dat zich het dichtst bij hun woning bevindt. In dit onderzoek moet worden onderzocht, door middel van interviews, of jongeren zich ook echt lid voelen van een bepaald Cruyff Court, een bepaalde groep op een specifiek Cruyff Court, of dat het voornamelijk uit gemak is dat zij een bepaald Cruyff Court bezoeken. Lid zijn betekent in dit onderzoek niet een officieel lidmaatschap, maar een gevoel van verbondenheid, die er voor kan zorgen dat jongeren (bijna) altijd weer naar hetzelfde speelveld terugkomen en/of met dezelfde groep spelen. De tweede *ritual outcome* die Collins noemt is *emotional energy in individual*. Hiermee bedoelt hij dat jongeren zich opgetogen, enthousiast, sterk en zelfverzekerd voelen en dat zij initiatiefrijk zijn. Ook deze *ritual outcome* wordt in dit onderzoek onderzocht, maar op voorhand lijkt het vanzelfsprekend dat gebruikers van de Cruyff Courts zich bijvoorbeeld enthousiast en opgetogen voelen, omdat zij regelmatig op de Cruyff Courts te vinden zijn. Met *symbols of social relationship (sacred objects)* worden symbolen bedoeld die de groep representeren. Volgens Collins kunnen leden van een groep zich collectief associëren met bijvoorbeeld emblemen. De leden die een grote groepssolidariteit voelen, behandelen de groepssymbolen met groot respect en zullen de

symbolen verdedigen tegen disrespect van buitenstaanders en afvallige leden. In de interviews zal de gebruikers van de onderzochte Cruyff Courts gevraagd worden of er bepaalde groepssymbolen ontstaan op Cruyff Courts. Ook of het Cruyff Court op zichzelf als groepssymbool kan worden gezien, komt aan bod in de interviews. Met *standards of morality* wordt een morele standaard bedoeld die wordt nageleefd en waarop men elkaar aanspreekt. De *ritual outcomes* zullen waarschijnlijk leiden tot een afname van vandalisme en andere vormen van criminaliteit. Zoals naar voren komt uit eerder onderzoek van Breedveld et al. (2009), naar Cruyff Courts, blijkt dat er duidelijk minder vandalisme en andere vormen van criminaliteit worden uitgeoefend op de Cruyff Courts in vergelijking met andere delen van een wijk. Deze afname van criminaliteit beïnvloedt de algemene leefbaarheid van een wijk positief. Deze maatschappelijke gevolgen zullen in dit onderzoek ook verkend worden.

3.2 Het belang van de plaats

In dit subhoofdstuk zal de theorie van Daniel R. Williams worden beschreven. Deze theorie komt naar voren in zijn artikel, *Leisure identities, globalization, and the politics of place*, die in 2002 in het *Journal of Leisure Research* is gepubliceerd.

Identificatie door leisure

In zijn artikel zet Williams allereerst uiteen waar volgens hem conflicten in de politiek van West Amerika vaak over gaan. Hij heeft een “wij versus zij”- indruk van deze politiek. Er wordt constant gezocht naar het ontstaan of bevestigen van een eigen identiteit. Conflicten in de politiek van West Amerika gaan vaak niet over meer dan wie er een lokale bewoner is en wie niet. Volgens Williams is het echter moeilijk vast te stellen wie er nu eigenlijk oorspronkelijk recht heeft, op basis van bijvoorbeeld een lange familiegeschiedenis, op het opeisen van een bepaalde plek als zijn of haar eigendom. Williams zegt hierover:

Political conflict in the West is frequently characterized as one of well-settled locals pitted against an itinerant lot of newcomers, tourists, and part-time residents. This leads me to ask: who gets to claim they belong to the West or any other place for that matter? (p. 352)

Deze drang in de politiek naar het opeisen van plaatsen noemt Williams *politics of place*. Volgens Williams doen alle mensen mee aan het creëren van politics of place door te claimen hoe plaatsen zijn, waren of horen te zijn. Williams zegt hierover: “*we do this in the formal*

venues of community planning and political decision making; in our choices of how and where we live, work, and play; and in our more prosaic routines of daily life” (p. 352). Nadat Williams de *politics of place* in het algemeen heeft behandeld komt hij met een specificatie op het gebied van *leisure*. Hoe komt de *politics of place* nu eigenlijk in *leisure* naar voren. Hier begint de theorie van Williams belangrijk te worden voor dit onderzoek, want in de theorie van Collins komt alleen naar voren welke rituelen er worden gevormd op Cruyff Courts en wat de gevolgen zijn van deze rituelen. Wat het Cruyff Court op zichzelf betekent voor de gebruikers wordt buiten beschouwing gelaten. Maar kan de plaats, het Cruyff Court, op zichzelf niet worden gezien als een soort van ritueel? In de theorie van Collins is dit niet duidelijk beschreven. Het maakt hierin niet uit of men elke keer op een andere plek samenkomt, als men elkaar maar ontmoet. Williams heeft een andere visie, want volgens hem is in *leisure*, net als in de politiek, identiteitsvorming belangrijk. *Leisure* claimt dat een bepaalde plaats op een bepaalde manier wordt gebruikt en is daarom volgens Williams belangrijk voor het creëren en uiten van een eigen identiteit. Mensen raken verbonden aan een plaats. Zij kunnen een emotionele band ontwikkelen met een specifieke plaats. Een specifieke plaats is een bron voor identificatie. Volgens Williams kiezen mensen niet alleen voor bepaalde plaatsen omdat ze bruikbaar zijn voor *leisure*-activiteiten, maar vooral omdat zij een bevestiging zijn van de ontwikkelde identiteit. Voor Cruyff Courts geldt volgens deze theorie dus dat zij belangrijk zijn in de vorming en uiting van identiteit bij jongeren. Er kan een stevige verbondenheid worden gevoeld met de Cruyff Courts. Ook kunnen jongeren zichzelf de Cruyff Courts toe-eigenen. Zij voelen zichzelf verantwoordelijk voor de Cruyff Courts, omdat zij zichzelf de rol van eigenaar hebben toegedicht. Volgens Williams is het logisch dat de verbondenheid met plaatsen heeft geleid tot een strijd over het doel en gebruik van deze plaatsen. Hij zegt hierover:

Ideas like place attachment (feelings of affiliation and identification) and related notions such as sense of place (more inclusively, the meanings people ascribe to a place), are necessarily political because (a) place meanings create and structure social differences (serve to define us and them, locals and outsiders) and (b) claims of what belongs to a place (what kinds of meaning and practices are deemed authentic to the place) are often invoked to assert power and authority over place. (p. 354)

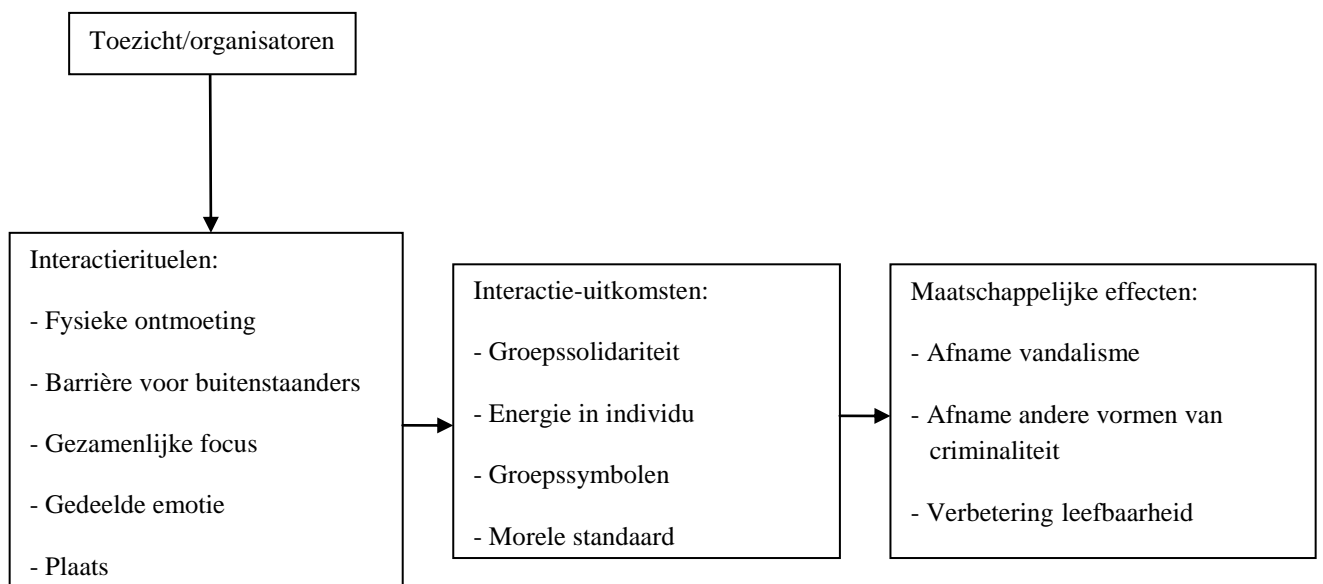
Volgens de theorie van Williams zal het dus zo zijn dat op Cruyff Courts sociale verschillen bestaan en dat de gebruikers van de Cruyff Courts zichzelf als eigenaar zien. Zij eigenen zich

als het ware het Cruyff Court toe. Er zal op Cruyff Courts een “wij versus zij”-gevoel heersen. Volgens Williams zijn leisure-plaatsen sowieso niet zo vrij als ze lijken. Zo zegt hij over parken dat het op het eerste gezicht lijkt dat ze vrij toegankelijk zijn, maar dat het bij een nadere inspectie sociale territoria zijn met formele en informele regels over wie welk deel mag gebruiken en welke activiteiten toegestaan zijn. Hier kan een vergelijking worden getrokken met de theorie van Collins die eerder in dit hoofdstuk is beschreven. Voor de vorming van rituelen, dus ook voor de vorming van identiteit, is volgens Collins een *barrier to outsiders* nodig. Ook volgens Collins zal er een “wij versus zij”-cultuur aanwezig zijn op de Cruyff Courts.

3.3 Het conceptueel model

In dit subhoofdstuk zijn de theorieën en de empirische uitkomsten van eerder onderzoek, die in dit hoofdstuk zijn behandeld, samengevoegd in een model (conceptueel model) op basis van het procesmodel van Brown (in Neely, 2002). Het conceptueel model is hieronder afgebeeld. Na de presentatie van het conceptueel model volgt een bespreking van het model en de onderzoeksvragen die voortvloeien uit het conceptueel model.

Conceptueel model

Bespreking van het conceptueel model

Tekstvakken

In het hierboven afgebeelde conceptuele model zijn vier tekstvakken afgebeeld. In het eerste tekstvak staan de interactierituelen. Dit zijn de rituelen die, volgens de gebruikte theorie, zullen worden gevormd op de Cruyff Courts. Het tweede tekstvak bestaat uit de variabele Toezicht/organisatoren. Met toezicht wordt bedoeld dat er begeleiding aanwezig is op het Cruyff Court. Met organisatoren wordt bedoeld het eventueel aanwezig zijn van georganiseerd aanbod. Het verband tussen het eerste en tweede tekstvak wordt later in dit hoofdstuk nader besproken. In het derde tekstvak staan de resultaten van de interactierituelen vermeld. Hierin staat waartoe de interactierituelen, op basis van de eerder vermelde theorie, leiden. In tekstvak vier staan de uiteindelijke gevolgen die interactierituelen hebben vermeld.

Pijlen

In het gepresenteerde model zijn drie pijlen afgebeeld. Van links naar rechts zullen deze pijlen nu worden besproken. Deze pijlen worden van links naar rechts besproken, omdat het proces van interactierituelen zich via deze weg ontwikkelt.

Pijl 1 geeft de invloed weer die het aanwezig zijn van begeleiding en/of organisatoren heeft op het al dan niet vormen van interactierituelen en de sterkte van deze interactierituelen. De vraag die hier behandeld wordt is: wat is de invloed van het aanwezig zijn van begeleiding en/of organisatoren op de vorming en sterkte van interactierituelen?

Pijl 2 geeft de verhoudingen weer tussen interactierituelen en het resultaat van deze rituelen. De vraag die hier wordt behandeld is: welke resultaten levert de vorming van interactierituelen op?

Pijl 3 geeft de verhoudingen weer tussen de resultaten van interactierituelen en de uiteindelijke gevolgen voor een wijk. De vraag die hier behandeld wordt is: wat zijn de uiteindelijke gevolgen, voor een wijk, van interactierituelen?

3.4. Onderzoeksvragen

Uit de probleemstelling en het conceptueel model komen vijf onderzoeksvragen voort die een bijdrage kunnen leveren aan de beantwoording van de probleemstelling:

1. Welke interactierituelen worden er gevormd op de Cruyff Courts en in hoeverre zijn de specifieke karakteristieken van de Cruyff Courts hierbij belangrijk?
2. In hoeverre is het aanwezig zijn van toezicht en/of organisatoren van invloed op de vorming van interactierituelen?

3. Wat zijn de resultaten van de gevormde interactierituelen?
4. Wat zijn de uiteindelijke gevolgen van interactierituelen?
5. In hoeverre zijn de interactierituelen op Cruyff Courts uniek in vergelijking met vergelijkbare sportvoorzieningen?

Het antwoord op deze onderzoeksvragen, en de probleemstelling, is in dit onderzoek gezocht door middel van diepte-interviews met gebruikers van Cruyff Courts en beleidsmedewerker. Ook zijn er, in samenwerking met medewerkers van het Mulier Instituut, interviews afgenomen met gebruikers van vergelijkbare sportvoorzieningen, waardoor er een vergelijking kan worden gemaakt. Op deze manier kan worden onderzocht in hoeverre de effecten van Cruyff Courts specifiek zijn.

4. Methodiek

In dit hoofdstuk zal duidelijk worden gemaakt met welke onderzoeksmethode er in dit onderzoek is gewerkt. Als eerste zal het type onderzoek waarvoor is gekozen aan bod komen. Hierna zal duidelijk worden gemaakt wie de respondenten zijn geweest. Als derde zijn de concepten uit de theorie, die naar voren komen in het theoretisch paper van Ronnie Hilhorst (2010), geoperationaliseerd. Als laatste volgt een beschrijving van hoe de uiteindelijke analyse van de gegevens plaats heeft gevonden.

4.1 Type onderzoek

Allereerst heeft er in dit onderzoek door middel van deskresearch een verkenning over het onderwerp plaatsgevonden. Op basis van deze literatuurstudie is het conceptueel model ontwikkeld dat is afgebeeld en behandeld in hoofdstuk drie.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode om de onderzoeksvragen en uiteindelijk de centrale probleemstelling te kunnen beantwoorden. Hier is voor gekozen omdat er in dit onderzoek niet wordt gezocht naar statistische verbanden en daarbij behorende generaliserende uitspraken. Het gaat er in dit onderzoek om welke interactierituelen er ontstaan, en welke niet, op Cruyff Courts en wat de gevolgen hier van zijn. Dit onderzoek is exploratief van aard, omdat de interviews nieuwe inzichten moesten verschaffen over het ontstaan van interactierituelen op Cruyff Courts en de gevolgen daarvan. Tevens kan er door het afnemen van interviews op vergelijkbare sportvoorzieningen, zoals panna-kooien, een vergelijking worden getrokken over het ontstaan van interactierituelen. Hierdoor kan worden gezien in hoeverre de kenmerken en effecten van Cruyff Courts specifiek zijn. Ook op de vergelijkbare sportvoorzieningen is namelijk gekeken naar het mogelijk ontstaan van interactierituelen, de invloed van eventueel aanwezig zijnde toezichthouders en/of beleidsmedewerkers op de vorming van deze interactierituelen, de eventuele interactie-uitkomsten en de indirecte gevolgen voor de wijk.

Het voordeel van interviews is dat er ter plekke kan worden ingegaan op de informatie die de respondent verschaft, waardoor de ware motieven en opinies boven tafel komen. Er is bij de interviews gebruik gemaakt van een itemlijst, die is samengesteld in samenwerking met het Mulier Instituut, waardoor de interviews dus semigestructureerd zijn afgenomen. De itemlijst is terug te vinden in de bijlagen. Deze lijst met items was nodig om er zeker van te zijn dat er in alle interviews dezelfde elementen werden besproken. Ook is dezelfde lijst gebruikt bij de interviews die zijn afgenomen met beleidsmedewerkers, maar alleen de relevante items zijn

aan bod gekomen. Deze beleidsmedewerkers is met name gevraagd naar de maatschappelijke effecten van de Cruyff Courts. Ook is er in deze interviews getracht aan het licht te brengen wat de invloed van toezichthouders en georganiseerd aanbod is op het ontstaan van interactierituelen. Deze interviews waren nodig omdat het gevaar bestaat dat, bij alleen het afnemen van interviews onder gebruikers, een eenzijdig beeld ontstaat. Tevens is het goed mogelijk dat de gebruikers enkel sociaal wenselijke antwoorden geven, zodat de maatschappelijke effecten niet, of slechts gedeeltelijk, naar voren komen.

4.2 Respondenten

Door de maker van dit onderzoek zijn in totaal twintig personen geïnterviewd. Er zijn tien gebruikers van Cruyff Courts geïnterviewd (twee in Utrecht, drie in 's-Hertogenbosch en vijf in Tilburg). Naast de interviews met gebruikers van Cruyff Courts zijn er twee beleidsmedewerkers geïnterviewd. Deze beleidsmedewerkers zijn beide actief op de Cruyff Courts. Ook zijn er, in samenwerking met medewerkers van het Mulier Instituut, acht interviews afgenomen met gebruikers van vergelijkbare sportvoorzieningen in 's-Hertogenbosch. Daarnaast hebben medewerkers van het Mulier Instituut, voor vergelijkbaar onderzoek, in een eerder stadium al vijf interviews afgenomen met gebruikers van vergelijkbare sportvoorzieningen in Utrecht. Dit brengt het totale aantal geïnterviewde personen op vijftientig. Al deze interviews hebben in meer of mindere mate bijgedragen aan het in kaart brengen van de interactierituelen, interactie-uitkomsten en de indirecte gevolgen voor de omgeving. Ook de rol die eventueel toezicht of georganiseerd aanbod speelt is aan bod gekomen in de interviews.

In samenwerking met het Mulier Instituut zijn om logistieke redenen drie steden geselecteerd voor onderzoek: Tilburg, 's-Hertogenbosch en Utrecht. In deze drie steden zijn allereerst, via e-mail, beleidsmedewerkers en/of toezichthouders benaderd, omdat zij in contact staan met de jongeren die gebruik maken van de Cruyff Courts en andere vergelijkbare voorzieningen. Ook zijn deze personen zelf benaderd om een afspraak te maken voor een interview. Hierna zijn de jongeren benaderd, via de beleidsmedewerkers en/of de toezichthouders, met de vraag of zij bereid waren om een afspraak voor een interview te maken. Alle geïnterviewde personen zijn beloond met een waardebon en ook zullen zij de mogelijkheid krijgen om een blik te werpen op de eindresultaten. Deze twee factoren kunnen motiverend hebben gewerkt bij het maken van een afspraak. De face-to-face interviews hebben ongeveer een half uur tot drie kwartier in beslag genomen. Alle interviews zijn in de buurt van de sportfaciliteiten afgenomen. Alle geïnterviewde gebruikers van de sportvoorzieningen hebben gemeen dat zij regelmatig

gebruik maken van de sportvoorzieningen die centraal staan in dit onderzoek. Ook hadden zij meestal een niet-Nederlandse etniciteit en waren zij van het mannelijk geslacht. Het merendeel van de geïnterviewde gebruikers woont in de buurt van de Cruyff Courts (of vergelijkbare voorzieningen) en behoort tot de leeftijdscategorie van twaalf tot achttien jaar. Voor de hierboven beschreven kenmerken is gekozen omdat uit het onderzoek van Breedveld et al. (2009) is gebleken dat deze groep het meest frequent gebruik maakt van de Cruyff Courts. Tevens was uit de eerste contacten met beleidsmedewerkers, die betrekkelijk snel waren gelegd, gebleken dat deze groep jongeren goed te benaderen was.

4.3 Operationalisering

De concepten die naar voren gekomen zijn in de theorieverkenning van Hilhorst (2010) zijn samengevat in vijf onderzoeksvragen. Om deze onderzoeksvragen praktisch onderzoekbaar te maken zijn zij uitgewerkt tot een itemlijst die moest helpen bij de afname van de interviews (zie bijlage I). De operationalisering van de onderzoeksvragen is hieronder afgedrukt.

1. Welke interactierituelen worden er gevormd op de Cruyff Courts en in hoeverre zijn de specifieke karakteristieken van de Cruyff Courts hierbij belangrijk?

De respondenten van dit onderzoek is per component van interactierituelen gevraagd of deze verschillende componenten voorkomen op Cruyff Courts. Ook is in de interviews aan bod gekomen in hoeverre de specifieke karakteristieken van de Cruyff Courts, zoals het uiterlijk en de locatie, van belang zijn voor de respondenten. Hieronder volgt per interactieritueel welke items deze onderzoekbaar moesten maken.

- Fysieke ontmoeting: regelmaat, duur, met wie, weekindeling.
- Barrière voor buitenstaanders: met wie (toegankelijkheid anderen, lidmaatschap groep/court).
- Gezamenlijke focus: niveau (competitie, teams, prestatiegericht, wat is leuker?, training, doel).
- Gedeelde emotie. Dit onderdeel hangt deels samen met de gezamenlijke focus (Collins, 2004), omdat men bij een gezamenlijke focus zoals bijvoorbeeld voetbal in competitieverband ook bijvoorbeeld samen kan juichen bij een overwinning. Als er dus een gezamenlijke focus is gevonden dan is er doorgevraagd of men ook een gezamenlijke emotie voelt. verder is er nog gevraagd naar een gevoel van lidmaatschap van de groep en/of het court. Ook is er gevraagd of men het leuk(er) vindt om in een groep te sporten en waarom.

- Plaats: zijn de specifieke karakteristieken van Cruyff Courts van belang voor het vormen van rituelen? Geven de jongeren aan dat ze net zo goed op een ander pleintje in de straat willen voetballen, of komen ze (on)bewust altijd naar het Cruyff Court? En komt dat dan door de specifieke kenmerken van Cruyff Courts? Hebben zij een gevoel van lidmaatschap?

2. In hoeverre is het aanwezig zijn van toezicht en/of organisatoren van invloed op de vorming van interactierituelen?

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn behalve jongeren ook twee beleidsmedewerkers geïnterviewd. Het volgende item is gebruikt om deze onderzoeksvraag te beantwoorden: rol toezichthouders (wat doen zij? wat gaat er anders?). Onder andere de volgende vragen zijn gesteld aan de gebruikers van de Cruyff Courts: zijn hier begeleiders aanwezig?, luisteren jullie naar de begeleiders als zij aanwijzingen geven?, doe je mee aan georganiseerd aanbod? en hebben de begeleiders invloed op hoe jij je gedraagt? Aan de beleidsmedewerkers zijn vragen gesteld als: heeft u het gevoel dat u invloed heeft op het gedrag van de gebruikers van het Cruyff Court?, luisteren zij naar aanwijzingen die u geeft? en ziet u verschillen tussen de groep die deelneemt aan eventueel georganiseerd aanbod en de groep die deelneemt aan ongeorganiseerd aanbod?

3. Wat zijn de resultaten van de gevormde interactierituelen?

Bij deze onderzoeksvraag staat centraal of de eventuele interactierituelen inderdaad leiden tot de interactie-uitkomsten, zoals wordt gesuggereerd in het conceptueel model. Hieronder volgt per interactie-uitkomst welke items deze onderzoekbaar hebben moeten maken.

- Groepssolidariteit: met wie (toegankelijkheid anderen, lidmaatschap groep/Court), plaats (Geven de jongeren aan dat ze net zo goed op een ander pleintje in de straat willen voetballen, of komen ze (on)bewust altijd naar het Cruyff Court? En komt dat dan door de specifieke kenmerken van Cruyff Courts? Gevoel van lidmaatschap?).

- Energie in individu: regelmaat (eigen initiatief, zelfverzekerd(er), vind je het leuk?).

- Groepssymbolen: symbolen (fan zelfde speler/club, tags, emblemen? Zo ja, worden die verdedigd tegen anderen? Cruyff Court op zichzelf een symbool? Zo ja, wordt die dan verdedigd?).

- Morele standaard: regels op het Cruyff Court (spreekt men elkaar hier op aan? Handhaving?), omgeving van het Cruyff Court (“”), rest van de wijk (“”).

4. Wat zijn de uiteindelijke gevolgen van interactierituelen?

Het conceptueel model suggereert dat de interactierituelen leiden tot bepaalde interactie-uitkomsten en dat deze interactie-uitkomsten dan weer leiden tot minder vandalisme en ander crimineel gedrag en een toename van de algemene leefbaarheid van een wijk. Om dit te verkennen zijn gebruikers van Cruyff Courts en beleidsmedewerkers gevraagd naar hun mening over dit onderwerp. Hierbij is altijd in ogenschouw gehouden dat er meerdere oorzaken kunnen zijn van bijvoorbeeld een afname in vandalisme of een toename in de algemene leefbaarheid van een wijk, waardoor het niet mogelijk is causale conclusies te trekken. Items die hierbij centraal hebben gestaan zijn: externen (toeschouwers, omwonenden) en vandalisme en criminaliteit. Er zijn vragen gesteld als: ziet u een afname van vandalisme?, is er wel eens ruzie op het court, en is dit meer of minder dan voor het veld er lag? en is de wijk er op vooruitgegaan na de plaatsing van het Cruyff Court (Leefbaarheid)?
Waarom?

5. In hoeverre zijn de interactierituelen en eventuele interactie-uitkomsten van Cruyff Courts uniek in vergelijking met vergelijkbare sportvoorzieningen?

Om tot een antwoord op deze onderzoeksvraag te komen zijn de interviews die met gebruikers van Cruyff Courts zijn afgenomen vergeleken met de interviews die zijn afgenomen met gebruikers van vergelijkbare sportvoorzieningen. Bij beide groepen is dezelfde itemlijst gebruikt, zodat exact dezelfde onderwerpen de revue hebben gepasseerd. Op deze manier is na afloop vast te stellen geweest of de specifieke kenmerken van een Cruyff Court, zoals de locatie en de vormgeving van invloed zijn op het vormingsproces van rituelen. Echter de items die in de interviews met gebruikers van Cruyff Courts werden gebruikt om te verkennen wat de maatschappelijke gevolgen voor een wijk zijn, zijn buiten beschouwing gelaten. Dit is gebeurd omdat de maker van dit onderzoek niet op zoek is geweest naar de maatschappelijke gevolgen in wijken zonder een Cruyff Court.

4.4 Analyse

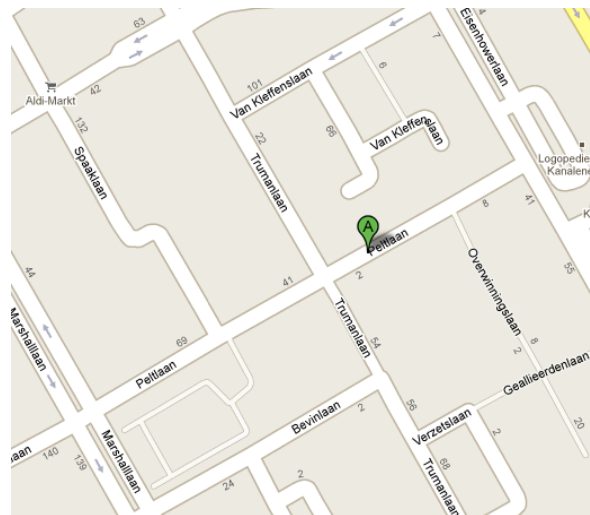
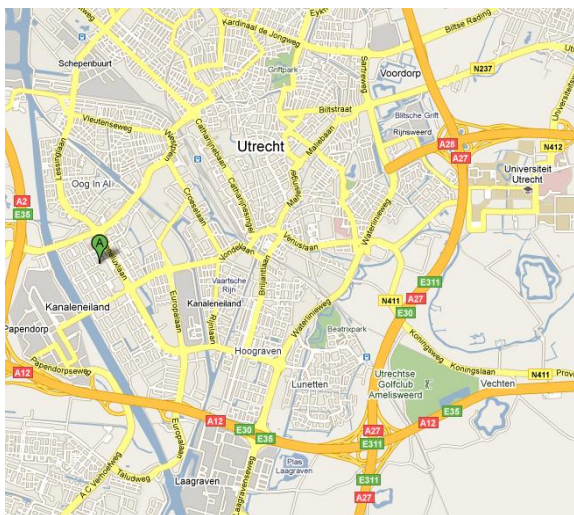
Met een voice-recorder zijn alle interviews opgenomen. Vervolgens zijn al deze interviews volledig uitgewerkt tot protocollen. Dit is gebeurd om de controleerbaarheid te vergroten. Deze protocollen zijn samengevat in overzichtelijke representaties. Relevante tekstdelen zijn allereerst gecodeerd aan de hand van de items van de itemlijst die gebruikt is bij de afname van de interviews. De gecodeerde stukken tekst zijn vervolgens in een datamatrix geplaatst. In deze datamatrix staan de verschillende items in de rijen en de verschillende respondenten in de kolommen (zie bijlage 4). Door deze codering van de gegevens werd het beter mogelijk

om antwoorden van respondenten te vergelijken en dus om conclusies te trekken uit de antwoorden van de respondenten. Bij de codering dient rekening te worden gehouden met het feit dat deze vaak beïnvloed worden door de interpretatie van de onderzoeker. Door de stappen duidelijk te verantwoorden wordt de kans op misinterpretatie verkleind. In de datamatrix staan naast de interviews met gebruikers van Cruyff Courts en beleidsmedewerkers de interviews met de gebruikers van vergelijkbare sportvoorzieningen. De interviews met gebruikers van vergelijkbare sportvoorzieningen hebben aan het licht moeten brengen in hoeverre de interactierituelen die gevonden werden op Cruyff Courts en de eventuele interactie-uitkomsten specifiek te koppelen zijn aan Cruyff Courts.

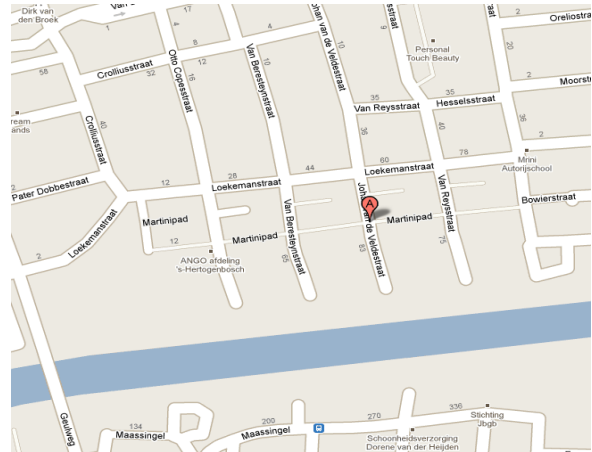
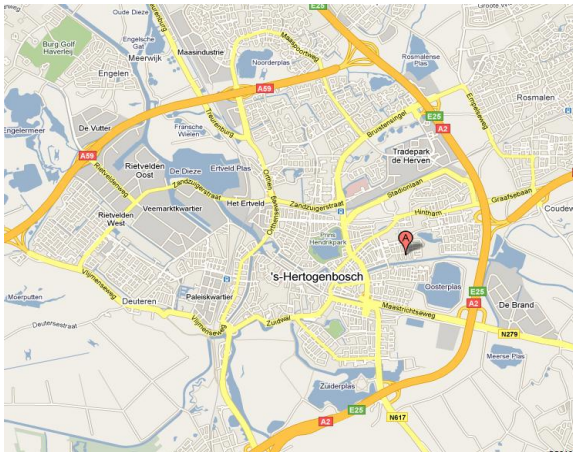
4.5 Selectie Cruyff Courts

Op basis van logistieke redenen en reeds aanwezig zijnde contacten tussen medewerkers van het Mulier Instituut en medewerkers op verscheidene Cruyff Courts zijn uiteindelijk de volgende drie Cruyff Courts voor dit onderzoek geselecteerd (alle afbeeldingen zijn verkregen via maps.google.nl):

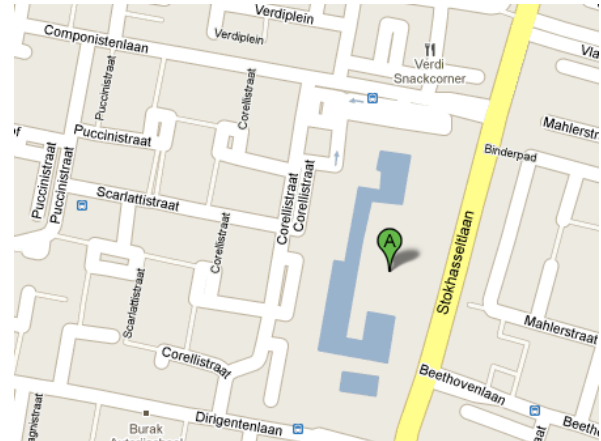
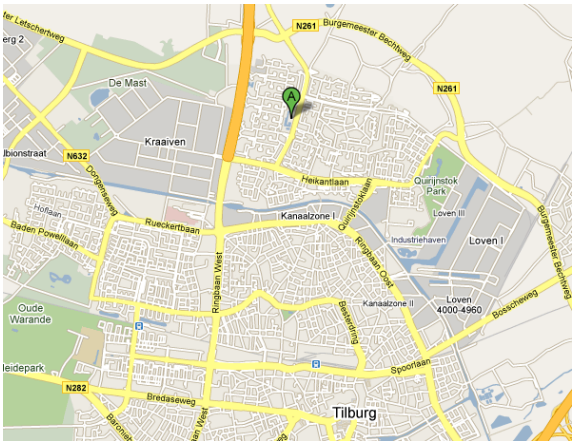
1. Utrecht: Kanaleneiland (twee gebruikers)

2. 's-Hertogenbosch: FC Den Bosch Veld (drie gebruikers, één beleidsmedewerker)

3. Tilburg: Willem II Veld Noord (5 gebruikers, één beleidsmedewerker)

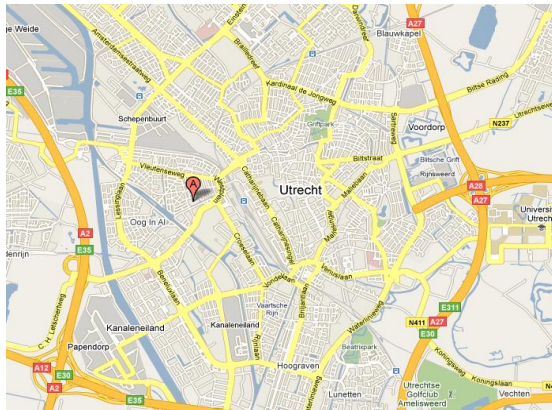

Zoals te zien is, is er een verschil in het aantal interviews per Cruyff Court. Dit heeft te maken met problemen waar de maker van dit onderzoek gaandeweg dit project mee te maken heeft gekregen. Een uitgebreidere uitleg zal in de reflectie op dit onderzoek worden gegeven. Dit subhoofdstuk is terug te vinden in het conclusiehoofdstuk.

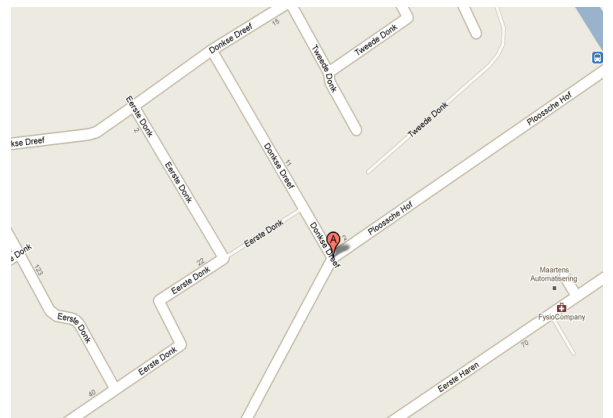
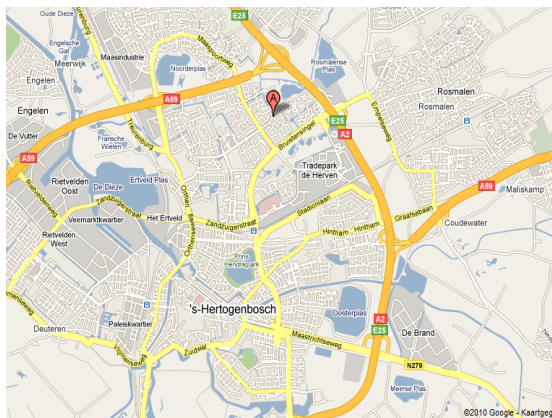
4.6 Selectie vergelijkbare sportvoorzieningen

Uiteindelijk zijn er drie vergelijkbare sportvoorzieningen gekozen voor onderzoek. De locatie van deze sportvoorzieningen staat afgebeeld op de volgende pagina (alle afbeeldingen zijn gekregen via maps.google.nl):

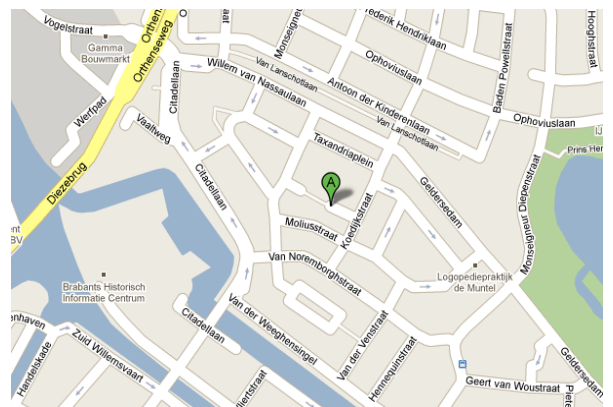
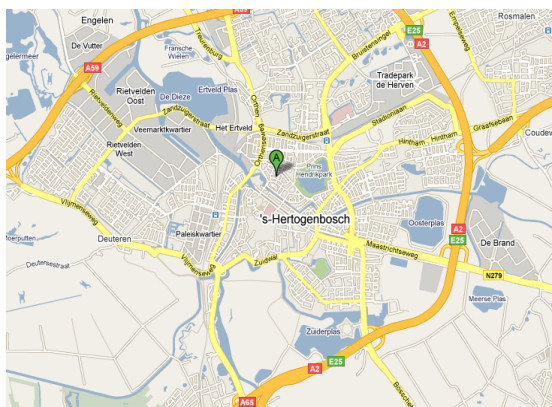
1. Utrecht: voetbalkooi (5 gebruikers)

2. 's-Hertogenbosch, blauwe voetbalkooi (4 gebruikers)

3. 's-Hertogenbosch, playground (4 gebruikers)

5. Resultaten

In het vorige hoofdstuk is de methodiek betreffende dit onderzoek uitvoerig besproken. In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het onderzoek uitgebreid aan bod komen. Allereerst zullen de resultaten uit de interviews met gebruikers en begeleiders van de drie verschillende Cruyff Courts naar voren komen. De resultaten zullen aan de hand van het volgende schema worden uitgewerkt:

1. Interactierituelen	2. Interactie-uitkomsten	3. Maatschappelijke effecten
- Fysieke ontmoeting	- Groepssolidariteit	- Afname vandalisme
- Barrière voor buitenstaanders	- Energie in individu	- Afname andere vormen van criminaliteit
- Gezamenlijke focus	- Groepssymbolen	- Verbetering leefbaarheid
- Gedeelde emotie	- Morele standaard	
- Plaats		

Bij de interactierituelen zal ook de invloed van toezichhouders en georganiseerd aanbod op het ontstaan en de intensiteit van deze interactierituelen worden beschreven. Hierna zijn de resultaten uit de interviews met gebruikers en één begeleider van vergelijkbare sportvoorzieningen op eenzelfde manier uitgewerkt. Alleen zullen, zoals in deze thesis eerder beschreven staat, de maatschappelijke effecten voor de omgeving buiten beschouwing worden gelaten. Het laatste onderdeel van dit hoofdstuk is een vergelijking tussen Cruyff Courts en vergelijkbare sportvoorzieningen op basis van de eerder behandelde resultaten. Door het hele hoofdstuk heen is geprobeerd om aan de hand van citaten de resultaten te verduidelijken.

5.1 Resultaten Cruyff Courts

5.1.1 Interactierituelen

Fysieke ontmoeting

Volgens Collins (2004) moet er, zoals eerder in deze thesis staat vermeld, *group assembly*, oftewel fysieke ontmoeting plaatsvinden voor er rituelen kunnen ontstaan. Aan deze voorwaarde voor het ontstaan van rituelen wordt op Cruyff Courts ruimschoots voldaan. Met het item *Fysieke ontmoeting: regelmaat, duur, met wie, weekindeling* is onderzocht hoe vaak,

hoe lang en met wie het Cruyff Court wordt bezocht. Uit bijna alle gesprekken is gebleken dat de jongeren elke week meerder dagen op het Cruyff Court komen.

‘Elke dag... als je tijd hebt, gewoon voetballen’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

De jongeren geven aan een groot deel van hun vrije tijd door te brengen op het Cruyff Court. Dit is echter alleen mogelijk als het Cruyff Court in die tijd ook toegankelijk is. Het is namelijk door gebrek aan verlichting op het Cruyff Court in Tilburg en het Cruyff Court in 's-Hertogenbosch niet mogelijk om daar tot laat in de avond te voetballen.

‘Er is geen licht, dus je kan daar bijna niks doen’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Als de Cruyff Courts verlicht zouden zijn, zou de fysieke ontmoeting tussen de jongeren dus naar alle waarschijnlijkheid nog verder toenemen.

Barrière voor buitenstaanders

Waar het vorige punt van Collins vrij makkelijk te beantwoorden was, is dit ingrediënt voor interactierituelen wat lastiger. Er zal toch geprobeerd worden een antwoord te geven op de vraag of dit interactieritueel ontstaat.

Op het eerste gezicht lijkt er geen sprake van een barrière voor buitenstaanders te zijn, omdat de geïnterviewde personen allen aangeven dat iedereen op het Cruyff Court mag komen. Maar zegt het niet aanwezig zijn van expliciete regels ook dat er geen psychologische drempel is? Om achter het antwoord op deze vraag te komen is de respondenten naast de vraag of het Cruyff Court voor iedereen toegankelijk is ook nog gevraagd met wie zij nou eigenlijk spelen en of zij zichzelf lid voelen van een bepaalde groep, of van het Cruyff Court op zich. Op de vraag met wie de gebruikers van het Cruyff Court spelen geven alle gebruikers aan dat zij meestal met vrienden spelen, maar dat het wel degelijk met enige regelmaat voorkomt dat zij met anderen spelen. En ook geven zij aan dat er mensen met verschillende achtergronden (leeftijd, etniciteit, woonafstand) op het veld terecht kunnen. Volgens de gebruikers gebeurt dit ook regelmatig, maar de meerderheid van de mensen die er komt, woont wel degelijk op loopafstand.

‘Natuurlijk die mensen komen allemaal. Het gaat er niet om dat het veld van allochtonen is of zo, nee iedereen is gelijk zoals ik al zei. Maakt niets uit.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

‘Ik ga met mensen van school... (Interviewer: dus jullie kennen elkaar van school?) ...Nee die ken ik van buiten... dat zijn echt mensen uit de buurt ja’

(Gebruikers Cruyff Court 's-Hertogenbosch)

De gebruikers van de Cruyff Courts geven vaak aan dat zij zich inderdaad lid voelen van het Cruyff Court waar zij op spelen. Of men zich ook lid voelt van een bepaalde groep op het Cruyff Court lijkt sterk afhankelijk te zijn van het feit of men alleen ‘vrij’ voetbalt of ook echt in een team zit. Het gevoel van lidmaatschap van een groep lijkt bij de laatste categorie sterker aanwezig te zijn. Zo geven de gebruikers van het Cruyff Court in Tilburg aan dat zij zich inderdaad verbonden voelen met een bepaalde groep op het Cruyff Court. Die groep bestaat uit het team waarin zij zitten. Dit team doet mee aan de Tilburg Street League, een competitie voor teams uit heel Tilburg. De gebruikers van Cruyff Courts waar niet zo'n team aanwezig is ('s-Hertogenbosch en Utrecht) geven niet aan dat zij zich lid voelen van een bepaalde groep van het Cruyff Court. In Utrecht geven de jongeren wel aan dat zij zich lid voelen van het Cruyff Court op zich. Alleen in 's-Hertogenbosch wordt er geen specifieke verbondenheid met het onderzochte Cruyff Court gevoeld.

Zo kun je het wel noemen, teamspirit!

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

De gebruikers van de Cruyff Courts geven dus aan dat iedereen in principe welkom is op ‘hun’ Cruyff Court. Is dit nu in werkelijkheid ook het geval? Is het dus ook zo dat het vaak voorkomt dat er mensen uit andere delen van een stad op het Cruyff Court komen? Spelen er ook meisjes gezamenlijk mee met jongens? Spelen alle leeftijdscategorieën met elkaar? Dit lijkt niet altijd het geval te zijn. De gebruikers in Utrecht en 's-Hertogenbosch geven aan dat zij meestal met dezelfde vrienden spelen. Tevens geven zij aan dat ze zeker niet vaak met meisjes spelen. In Tilburg geven de gebruikers ook wel aan dat zij meestal met dezelfde mensen spelen, maar zij zeggen ook dat als er iemand staat te kijken die ze niet kennen dat ze die dan vragen om mee te doen. Op de vraag of dit dan ook echt wel eens gebeurt, zijn alle geïnterviewde personen het eens; ‘ja’. Op ‘gewone’ momenten lijkt er dus geen barrière voor

buitenstaanders te bestaan, maar hoe zit dat dan bij het team voor de Tilburg Street League? Om in het team voor deze league te horen moet je wel aan bepaalde criteria voldoen. Een voorbeeld hiervan is dat de jongeren uit het team allemaal tussen de 12 en 15 jaar oud zijn. De antwoorden van de gebruikers worden in Tilburg bevestigd door een beleidsmedewerker. In de andere steden lijkt er wel een bepaalde barrière te zijn voor ‘gewone’ speeluren. Sterker nog, volgens een beleidsmedewerker in ’s-Hertogenbosch is het zelfs zo dat er wel eens ruzie ontstaat over het feit dat de jongeren die op het betreffende Cruyff Court komen, er niet thuis horen.

‘Wat doen jullie hier, jullie hebben zelf een trapveldje, dit is ons veld.’
(Beleidsmedewerker ’s-Hertogenbosch)

Het lijkt er volgens de beleidsmedewerker in ’s-Hertogenbosch dus sterk op dat de jongeren uit de wijk zich het veld hebben toegeëigend, waardoor er een sterk “wij versus zij”-gevoel heerst. Als gevraagd wordt naar of er wel eens ruzie is over het gebruik van het veld geven de jongeren aan dat dit niet het geval is. Dit strookt dus niet met wat de beleidsmedewerker signaleert. Het lijkt er op dat de jongeren dus sociaalwenselijke antwoorden hebben gegeven, waardoor het de vraag is in hoeverre de antwoorden op vragen over het samenspelen met anderen in ’s-Hertogenbosch geloofd moeten worden. In Utrecht kan er helaas niet worden vergeleken met antwoorden van een begeleider, de reden daarvan zal in de reflectie aan bod komen. Maar omdat de jongeren aangeven dat zij meestal met dezelfde mensen spelen, ondanks dat zij aangeven dat iedereen welkom is, lijkt er ook hier sprake te zijn van een bepaalde barrière voor buitenstaanders.

Gezamenlijke focus

Volgens Collins (2004) moet er een gezamenlijke focus zijn om tot het vormen van rituelen te komen. Deze focus lijkt niet op alle Cruyff Courts aanwezig te zijn. In ’s-Hertogenbosch is er in zijn totaliteit geen sprake van een groepsdoel of iets wat daar op lijkt. Alleen als er begeleiding aanwezig is bij een bepaalde activiteit dan geven de jongeren aan dat ze enigszins serieuzer zijn. De activiteit waar de jongeren in dit geval over spreken is een wekelijkse activiteit in de zaal, dus niet op het Cruyff Court. Navraag bij de beleidsmedewerker in ’s-Hertogenbosch’ levert een bevestiging op van de resultaten uit de interviews met de gebruikers van het Cruyff Court in ’s-Hertogenbosch. Er lijkt wel een verandering te gaan komen in het feit dat er weinig toezicht aanwezig is op het Cruyff Court in ’s-Hertogenbosch.

De beleidsmedewerker, die is geïnterviewd voor dit onderzoek, heeft namelijk aangegeven dat er plannen zijn om vanaf deze zomer vaker begeleid te gaan sporten op het Cruyff Court. De gezamenlijke focus zal dus misschien dan ontstaan. Toch is dit niet zeker, omdat de geïnterviewde personen aangeven dat ze het op het Cruyff Court leuker vinden dan op een club, omdat ze bij een club in een vaste groep moeten voetballen. Zij lijken dus op voorhand niet echt open te staan voor een gezamenlijke focus.

In Utrecht is er iets meer sprake van een gezamenlijke focus. De gebruikers van het Utrechtse Cruyff Court geven dan wel aan dat zij niet een echte training krijgen, maar er zijn wel degelijk elke week, onder begeleiding, activiteiten op het Cruyff Court. Hierbij ligt de focus op voetbal en op discipline. Zo wordt normoverschrijdend gedrag bijvoorbeeld bestraft. Bij deze activiteiten geven de jongeren ook aan dat zij wel degelijk hun best doen. Wat de geïnterviewden bijvoorbeeld aangeven is dat er soms ouderen meedoen, waar zij van kunnen leren. Ook geven zij aan dat door het aanwezig zijn van toezichthouders eerlijke teams worden gemaakt. Ook zijn er bij deze activiteiten bepaalde regels waar aan gehouden moet worden, zoals het dragen van een sportbroek. Een echt team is er dus niet, maar er is ook geen sprake van het volledig afwezig zijn van een gezamenlijke focus zoals in 's-Hertogenbosch. In de interviews werd wel aangegeven dat de gezamenlijke focus niet verder moet worden uitgebreid. De vrijblijvendheid wordt namelijk zeer belangrijk gevonden en de geïnterviewde personen vinden het dan ook leuker op het Cruyff Court dan op een officiële voetbalclub. In Tilburg is het meest sprake van een gezamenlijke focus. Er is zelfs een team opgericht dat meedoet aan de Tilburg Street League, genaamd Noord United. Er is wekelijks één training en de focus ligt hierbij op voetbal. Het team is grotendeels prestatiegericht, al geven de teamleden die geïnterviewd zijn aan dat plezier hebben voorop staat. Als gezamenlijk doel heeft dit team om de Tilburg Street League te winnen, maar daarnaast ligt de focus dus vooral op plezier.

‘Daar gaat het een beetje om het winnen, maar als je gewoon lol hebt is het ook leuk hoor.

Dan ben je een soort winnaar eigenlijk.’

(Teamlid Noord United, Tilburg)

‘We gaan er echt voor hoor, als je maar lol hebt, dat is het belangrijkste natuurlijk, maar winnen ook natuurlijk altijd’

(Teamlid Noord United, Tilburg)

Gedeelde emotie

Volgens Collins (2004) versterken een gezamenlijk focus en een gedeelde emotie elkaar. Dit betekent dat als er een gezamenlijke focus aanwezig is, er ook meer gedeelde emotie zal zijn. Het is daarom ook niet zo gek dat in 's-Hertogenbosch eigenlijk niet echt een voorbeeld van gezamenlijke emotie gevonden is, daar er ook nauwelijks een gezamenlijk focus aanwezig is. In Utrecht, waar de gezamenlijk focus iets meer te vinden is, is er ook iets meer gezamenlijk emotie. Zo geven de gebruikers van het Cruyff Court die voor dit onderzoek geïnterviewd zijn aan dat zij zich lid voelen van het Cruyff Court in de wijk Kanaleneiland, maar niet van een bepaalde groep op dat Cruyff Court.

Volgens de theorie van Collins (2004) zou er in Tilburg de meeste gezamenlijke emotie moeten zijn. Dit lijkt inderdaad het geval te zijn. Alle geïnterviewde personen geven aan dat zij zich lid voelen van het Cruyff Court in Tilburg Noord. De jongeren hebben zich het veld echt toegeëigend.

‘(Interviewer: maar voor je gevoel ben je eigenlijk een soort van lid van dit court?) ...Ja, iedereen is eigenlijk gewoon de beheerder... (Interviewer: ik bedoel meer van je hebt echt wel het gevoel van dat is mijn plek en ik ga niet euh...) ...Ja het is iedereen zijn eigendom... (Interviewer: jullie horen daar thuis?) ...Ja het is gewoon echt ons veldje.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Het spelen en winnen in de Tilburg Street League betekent ook echt iets voor de teamleden, maar zij geven wel aan dat het bij een echte voetbalvereniging allemaal nog serieuzer is. Daar is de focus en de emotie nog groter, waardoor er een sterkere emotionele band wordt gevoeld.

‘Bij een vereniging heb je een ploeg en ben je samen één. En dan speel je meer samen, dus dat is hechter.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Over zo'n sterkere emotionele band zijn de geïnterviewde personen positief, maar zij vinden de iets grotere vrijblijvendheid van een Cruyff Court ook aantrekkelijk.

Plaats

Mensen eigenen zichzelf leisure-plaatsen toe. Zij voelen zich als het ware eigenaar van bepaalde plekken, doordat leisure-plaatsen belangrijk zijn voor de identiteitsvorming van

individuen (Williams, 2002). Hoe werkt dit op Cruyff Courts? Zien de jongeren zichzelf als eigenaar van de onderzochte Cruyff Courts? En zo ja, spelen de specifieke kenmerken van Cruyff Courts, zoals de ligging hierbij een rol? Om dit te onderzoeken is de geïnterviewde jongeren gevraagd of zij zichzelf als eigenaar van het veld zien, dus of zij zichzelf het veld hebben toegeëigend. Tevens is gevraagd of zij de specifieke kenmerken van het Cruyff Court belangrijk vinden. Ook is gevraagd of zij bewust altijd naar het Cruyff Court komen, of dat zij misschien ook op andere veldjes voetballen. En als zij op andere veldjes voetballen is hen ook nog gevraagd of zij zichzelf daar misschien het veld (ook) toe hebben geëigend. Als laatste is ook nog gevraagd of de jongeren zich lid voelen van het Cruyff Court en/of misschien van een andere vergelijkbare sportvoorziening.

In 's-Hertogenbosch noemen de geïnterviewde personen het Cruyff Court wel een beetje hun veld, maar zij voelen zich er niet zozeer lid van. De praktische voordelen van een Cruyff Court worden wel positief gevonden, zoals het afwezig zijn van hondenpoep en het aanwezig zijn van hekken, zodat de ballen niet zo snel kwijt raken, maar toch geven zij ook allemaal aan dat zij net zo lief ergens anders gaan voetballen en dat ze niet per se op een mooi Cruyff Court willen spelen. Zij hebben het Cruyff Court naar eigen zeggen dus niet echt toegeëigend. In Utrecht is wel sprake van een toe-eigening van het Cruyff Court door jongeren. De geïnterviewde personen geven aan dat zij zichzelf lid voelen van het Cruyff Court en dat zij over het algemeen alleen maar op het Cruyff Court komen. Tevens zeggen zij dat zij het veld zien als 'hun veld' en dat zij het erg zouden vinden als anderen mensen het zouden vernielen. Volgens eigen zeggen hebben de geïnterviewde personen in Utrecht dit gevoel alleen bij dit veld, ondanks dat ze incidenteel wel eens ergens anders voetballen. Ook geven zij aan dat andere jongeren in de wijk over het algemeen het meest op deze speelgelegenheid komen, terwijl er ook enkele andere voetbalgelegenheden in de buurt zijn. De respondenten uit de Utrechtse wijk Kanaleneiland geven tevens aan dat zij de specifieke kenmerken van Cruyff Courts zeer belangrijk vinden. Bij het eventueel ontbreken van deze kenmerken gaven de respondenten zelfs aan dat zij dan niet meer zouden komen spelen.

‘Als het veld van steen was en de bal ging elke keer weg, dan zou ik niet komen. Dan ga ik beter ergens anders.’

(Gebruiker Cruyff Court Utrecht)

In Tilburg is, net als in Utrecht, sprake van een toe-eigening van het Cruyff Court door de jongeren uit de wijk. De jongeren die erop spelen voelen zich allemaal lid van het Cruyff

Court in Tilburg Noord en zij spelen allemaal vaak op dit veld. Zij voelen zich eigenaar van het veld en voelen zich ook verantwoordelijk voor de verzorging ervan. Toch geeft een deel van de gebruikers van dit Cruyff Court aan dat zij hetzelfde gevoel hebben bij sommige andere velden waar zij vaak komen. Dit komt omdat die velden in de buurt van hun woning liggen.

‘(Interviewer: Hoe zit dat dan op andere veldjes? Hoe zit dat daar dan?) ...Ik voel me veel meer thuis bij mij in de buurt, Vlashof...

(Interviewer: daar voel je, je meer thuis, hoe komt dat, omdat het dichterbij is?) ...Ik ben daar elke dag bijna, daarom, dan wen je er wel aan.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

De kenmerken van een Cruyff Court vinden de gebruikers in Tilburg, die geïnterviewd zijn, zeer belangrijk. Sommige van de gebruikers spelen, zoals eerder staat beschreven, wel op andere plekken in Tilburg voetbal, maar dit is altijd op een ander Cruyff Court of op een veldje dat op een Cruyff Court lijkt. De gebruikers geven bijvoorbeeld aan dat in verband met de omgang met buurtbewoners de ligging van het Cruyff Court belangrijk is. Vroeger lag er een ander Cruyff Court in Tilburg Noord, maar na klachten van de buurtbewoners is dit Cruyff Court gesloten. De geïnterviewde personen geven aan dat dit veroorzaakt werd door de ligging. De ligging zou te kort op de huizen zijn geweest, waardoor geluidsoverlast ontstond. Het nieuwe Cruyff Court in Tilburg Noord heeft volgens de jongeren een veel beter ligging, namelijk dicht bij een woonwijk, maar in een klein parkje. Naast de ligging vinden de jongeren ook de aankleding en functionaliteit van het Cruyff Court belangrijk. Zo is het merendeel blij met het feit dat er een schitterend egaal kunstgrasveld ligt, op een enkeling die last krijgt van blessures na. Ook het feit dat door de hekken de bal minder makkelijk de weg op, of de sloot in, kan vliegen wordt als zeer positief ervaren. Één van de jongeren geeft zelfs aan, dat het feit dat het veldje de naam van Nederlands beste voetballer aller tijden draagt, er voor zorgt dat jongeren het leuker vinden om op het Cruyff Court te spelen in vergelijking met andere voetbalveldjes.

‘Als je hoort dat dat veld van Johan Cruyff is, dan denken ze: ‘ja dat is veel vetter!’. Dan gaan mensen daar ook heen.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Invloed toezichthouders en georganiseerd aanbod

Volgens het conceptueel model zou het aanwezig zijn van toezicht en georganiseerd aanbod op een Cruyff Court invloed hebben op het al dan niet ontstaan van interactierituelen. Dit is in de praktijk onderzocht. In Tilburg lijkt er op het eerste gezicht geen invloed te zijn op het vormen van interactierituelen. De jongeren geven namelijk aan dat de begeleiders alleen maar meevoetballen en dat zij verder niets speciaal doen.

‘Het zijn gewoon normale mensen, alleen ze zijn van buurtsport. Die mensen voetballen gewoon mee.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Toch blijkt als er doorgevraagd wordt dat de begeleiders wel degelijk de jongeren aanspreken op bijvoorbeeld wangedrag. Ook is het zo dat de begeleiders er voor zorgen dat er altijd spullen zijn en dat er een team opgericht is. Hierdoor ontstaat er een sterke gezamenlijke focus. Toch is het niet zo dat als er geen begeleiders op het veld aanwezig zijn dat er helemaal geen gezamenlijke focus is. De toezichthouders kunnen er voor zorgen dat er een barrière voor buitenstaanders is, bijvoorbeeld door regels te stellen aan de toetreding tot het team dat meedoet aan de Tilburg Street League. Maar ze kunnen deze barrière ook wegnemen, door middel van ander georganiseerd aanbod.

In Utrecht is de invloed van toezichthouders meteen zichtbaar. De jongeren geven aan dat er zonder de regels van de begeleiders wantoestanden voorkomen, zoals in de rest van de wijk, waar geen toezicht is, het geval is. Er blijkt zonder toezicht een grote chaos te ontstaan, waarbij geen enkele gezamenlijke focus, voetbal en discipline, meer is.

‘(Interviewer: waarom is dat?) ...Hier is het gezelliger... (Interviewer: naar jullie mening, is het als er begeleiding aanwezig is, dan gebeurt er minder?) ...Ja... (Interviewer: hoe komt dat?) ...Niemand zegt daar stop, en hier is iedereen een beetje bang... (Interviewer: iedereen is een beetje bang voor de begeleiding? Zij kunnen jou straffen, dus dan doe ik het maar niet?)

...Ja.’

(Gebruiker Cruyff Court Utrecht)

In 's-Hertogenbosch is er nauwelijks toezicht op het Cruyff Court. Het is dus niet zo gek dat het in 's-Hertogenbosch nog wel eens uit de hand loopt. Er ontbreekt duidelijk een

gezamenlijke focus. Er zijn plannen om hier iets aan te doen, dus het zou kunnen dat er bij vervolgonderzoek betere resultaten kunnen worden gepresenteerd.

Als de drie steden samen worden genomen dan kan gezegd worden dat het er op lijkt dat de invloed van toezichthouders en ook van georganiseerd aanbod op het vormen van interactierituelen groot is. Deze mensen kunnen een barrière voor buitenstaanders oprichten of juist wegnemen en met name de gezamenlijke focus is voor een groot deel afhankelijk van toezichthouders. Toezichthouders kunnen namelijk bijvoorbeeld op de handhaving van bepaalde gedragsregels toezien en waar nodig straffen uitdelen. Hierdoor blijft de focus op het voetbal liggen.

5.1.2 Interactie-uitkomsten

Groepssolidariteit

Voor dit onderzoek houdt groepssolidariteit in dat jongeren zich lid voelen van een bepaalde groep op het Cruyff Court, of het Cruyff Court als zodanig.

Uit de interviews blijkt dat alleen in 's-Hertogenbosch de jongeren aangeven zichzelf niet echt lid te voelen van het Cruyff Court. Het veld is wel enigszins van hun, maar het woord lidmaatschap nemen zij niet in de mond. De jongeren in 's-Hertogenbosch geven ook aan dat zij net zo lief op een ander voetbalveldje, of gewoon op de straat, voetballen. De specifieke kenmerken van het Cruyff Court, zoals de functionaliteit, worden wel belangrijk gevonden, maar toch ontstaat er niet zo'n sterke emotionele band met het Cruyff Court dat zij altijd (on)bewust op het Cruyff Court spelen. De respondenten in 's-Hertogenbosch spelen wel voornamelijk met dezelfde mensen, vrienden uit de buurt en van school, maar er ontstaat niet zoiets als een echt team.

In Utrecht en Tilburg ontstaat, in tegenstelling tot in 's-Hertogenbosch, wel degelijk zoiets als groepssolidariteit. In beide steden voelen de gebruikers zich lid van het Cruyff Court. In Utrecht geven de geïnterviewde jongeren aan eigenlijk alleen maar op het Cruyff Court te komen. Dit in tegenstelling tot Tilburg, waar een deel van de respondenten aangeeft ook wel eens ergens anders te komen. Echter voor beide steden geldt dat de specifieke kenmerken van de Cruyff Courts als zeer belangrijk worden ervaren. In tegenstelling tot in 's-Hertogenbosch voelen de respondenten in Tilburg zich sterk verbonden met een bepaalde groep op het Cruyff Court, ondanks dat zij aangeven dat zij ook vaak met anderen mensen voetballen op het Cruyff Court. De respondenten uit Tilburg zitten namelijk in een wijkteam, Noord United, en voelen zich daar ook lid van. Deze vorm van verbondenheid komt in Utrecht niet voor. Daar

zijn wel elke week activiteiten voor de jongeren, maar sprake van een echt team of een echte training is er niet.

Energie in individu

Volgens Collins (2004) zouden de geïnterviewde personen opgetogen, enthousiast, sterk en zelfverzekerd moeten zijn op het Cruyff Court, daarnaast zouden zij ook nog initiatiefrijk zijn. Deze interactie-uitkomst lijkt voor de hand liggend, maar is dit in werkelijkheid ook zo? Het antwoord op deze vraag kan kort en bondig worden samengevat; ja. In alle drie de onderzochte steden zijn de jongeren zeer blij met het Cruyff Court in hun wijk, of stad. Ook wordt er in alle drie de steden door de jongeren zelf vaak initiatief genomen om te gaan voetballen. Hier zit wel enig verschil tussen Utrecht en 's-Hertogenbosch aan de ene kant en Tilburg aan de andere kant, omdat de jongeren in Tilburg aangeven van te voren ook echt af te spreken om te gaan voetballen. Zij halen elkaar op en gaan dan vaak gezamenlijk naar het veld. In Utrecht en 's-Hertogenbosch is het meer gebruikelijk om in kleinere groepjes naar het veld te gaan en daar ter plekke te kijken hoeveel mensen er zijn.

Groepssymbolen

De derde interactie-uitkomst die is onderzocht is die van de groepssymbolen. Ontstaan er nou op het Cruyff Court symbolen voor de groep waarmee men speelt? Of de wijk waar men uit komt? En is het Cruyff Court op zich een soort symbool? Mocht het antwoord op één van deze vragen ja zijn, wordt het symbool, en dat kan dus ook het Cruyff Court op zichzelf zijn, verdedigd tegen buitenstaanders, zoals Collins (2004) voorspelt?

In Utrecht, 's-Hertogenbosch en Tilburg is bij alle geïnterviewde personen gevraagd of er op hun Cruyff Court groepssymbolen ontstaan. In alle drie de steden kwam naar voren dat dit niet het geval is. Echter het Cruyff Court op zichzelf kan in dit onderzoek wel als symbool dat de groep vertegenwoordigd, worden gezien. Het is namelijk volgens de respondenten in alle drie de steden zo dat iedereen het Cruyff Court spaart. Er wordt niets vernield of besmeurd op het Cruyff Court en als iemand, bijvoorbeeld van buiten de wijk, dat wel doet dan wordt hij door de groep er op aan gesproken. Of dit betekent dat er een vechtpartij ontstaat of dat er alleen stevige woorden over en weer vallen is niet geheel duidelijk geworden, daar het niet ondenkbaar is dat de respondenten enigszins sociaalwenselijke antwoorden hebben gegeven.

‘Als iemand het kapot gaat maken dan zeg ik: hou daar mee op!’

(Gebruiker Cruyff Court Utrecht)

Morele standaard

De vierde en laatste interactie-uitkomst die volgens Collins (2004) op de Cruyff Courts zou moeten ontstaan, is het aanwezig zijn van een bepaalde morele standaard.

In Tilburg lijkt het duidelijkst een morele standaard te zijn ontstaan na de plaatsing van het Cruyff Court. Iedereen dient zich op en om het Cruyff Court aan bepaalde gedragsnormen te houden, zoals niet discrimineren, het veld schoon houden en niet roken op het kunstgras.

‘Iedereen is gelijk... Of je nou klein bent, of dik, dat geeft allemaal niet. Bij ons ben je gewoon gelijk, hetzelfde... Iets bruiner of iets witter... het maakt echt niets uit.’

(Gebruikers Cruyff Court Tilburg)

De geïnterviewde jongeren in Tilburg geven ook aan dat zij elkaar aanspreken op wangedrag. Natuurlijk gebeurt er wel eens wat. Zo is er bij een wedstrijd van de Tilburg Street League met eieren gegooid, maar over het algemeen worden de regels keurig nageleefd. Navraag bij een begeleider in Tilburg heeft een bevestiging van dit beeld opgeleverd. Ook de begeleiding probeert qua normen en waarden een duid in het zakje te doen, maar over het algemeen kunnen de jongeren het zelf aardig rooien. De respondenten geven aan dat de morele standaard in de rest van de wijk minder nageleefd wordt. De jongeren geven ook aan dat het elkaar aanspreken op wangedrag eigenlijk alleen op en om het Cruyff Court gebeurt.

‘Vechtpartijen?... Die zijn er wel, maar niet op het veld gelukkig, of waar ik bij ben. Ik heb er geen last van, als ik maar geen problemen heb. Of medevrienden van mij.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

In Utrecht lijken de jongeren zich op en om het Cruyff Court ook aardig aan bepaalde regels te houden. Zo wordt er bijvoorbeeld geen vuilnis op het veld gegooid. De jongeren geven aan dat zij elkaar bij overtreding ook aanspreken op het wangedrag. Ook de begeleiding die in Utrecht bij de activiteiten aanwezig is, probeert streng op de naleving van de regels toe te zien. Ook hebben zij bij activiteiten die zij organiseren bepaalde extra regels, zoals het dragen van een sportbroek. Het lijkt er op het eerste gezicht dus op dat de morele standaard in de Utrechtse wijk Kanaleneiland aanwezig is, maar de jongeren geven ook aan dat op andere plekken in de buurt, bijvoorbeeld een ander voetbalveldje in de wijk, constant ruzies ontstaan. Volgens de respondenten is de reden daarvoor dat daar geen begeleiding aanwezig is. Volgens

de respondenten is het cruciaal dat er op het Cruyff Court juist wel begeleiding aanwezig is, omdat de begeleiders er voor zorgen dat er bijvoorbeeld eerlijke teams worden gemaakt, waardoor conflicten achterwege blijven. De respondenten geven dus aan dat als er geen begeleiding zou zijn, de morele standaard ook minder snel zou worden nageleefd, waardoor de vraag ontstaat in hoeverre er op en om het Cruyff Court een morele standaard is. In de rest van de wijk lijkt er van een morele standaard in ieder geval geen sprake te zijn, daar de respondenten zelf bijvoorbeeld al aangeven dat er op andere plekken in de wijk vaak vechtpartijen zijn en dat zij zelf bijvoorbeeld lege drankblikjes niet altijd in de prullenbak gooien, terwijl ze dat op het Cruyff Court wel doen.

In 's-Hertogenbosch lijkt er op het eerste gezicht ook enigszins sprake te zijn van een morele standaard. De jongeren geven namelijk aan dat zij elkaar bij wangedrag aanspreken. Er wordt wel eens gescholden en er wordt wel eens een drankblikje of een papiertje naast de prullenbak (buiten het veld van het Cruyff Court) gegooid, maar over het algemeen is het netjes en beschaafd. Ook geven zij aan dat er eigenlijk nooit problemen met bijvoorbeeld buurtbewoners zijn en dat zij dus ook nooit met een wijkagent of de politie te maken hebben gehad. Zij geven zelfs aan niet op de hoogte te zijn van het bestaan van een wijkagent. Tevens zeggen zij dat ze de eventuele aanwezigheid van begeleiding als overbodig zien.

‘Ik heb liever zonder begeleiding... Hebben we niet nodig’

(Gebruiker Cruyff Court 's-Hertogenbosch)

Is dit een representatief beeld van de werkelijkheid? Navraag bij een begeleider geeft een heel ander beeld van de werkelijkheid, want de begeleider is het totaal niet eens met de lezing van de jongens.

‘Ze liegen gewoon waar je bij staat, dit verhaal klopt gewoon niet. Er is daar (bij het Cruyff Court, red.) bijna elke dag politie en er is wel degelijk toezicht aanwezig. Die wijkagent die kennen ze echt wel’

(Begeleider Cruyff Court 's-Hertogenbosch)

Het is op basis van het interview met een begeleider in 's-Hertogenbosch maar zeer de vraag in hoeverre de respondenten in 's-Hertogenbosch geloofd kunnen worden. Het lijkt er op dat er hier wederom zeer sociaalwenselijke antwoorden zijn gegeven. Dit roept vraagtekens op over de betrouwbaarheid van de respondenten in 's-Hertogenbosch.

5.1.3 Maatschappelijke effecten

Het conceptueel model stelt dat de interactierituelen leiden tot bepaalde interactie-uitkomsten en dat deze interactie-uitkomsten dan weer leiden tot minder vandalisme en ander crimineel gedrag en een toename van de algemene leefbaarheid van een wijk. Om dit te verkennen zijn gebruikers en beleidsmedewerkers geïnterviewd over het al dan niet afnemen van vandalisme en criminaliteit, alsmede een eventuele toename van de algemene leefbaarheid in de wijk. De resultaten van deze interviews zijn hieronder beschreven.

Afname vandalisme

In 's-Hertogenbosch geven de jongeren zelf aan dat zij geen idee hebben of er na de plaatsing van het Cruyff Court meer of minder vandalisme is in de wijk. Zij vinden het over het algemeen nogal meevallen. Ze geven wel aan dat het Cruyff Court zelf een stuk netter wordt gehouden dan het veld dat er voor de plaatsing van het Cruyff Court lag. De geïnterviewde begeleider in 's-Hertogenbosch geeft aan dat hij niet denkt dat er een groot verschil zit tussen de criminaliteitscijfers voor de plaatsing van het Cruyff Court en die erna. Hij spreekt over een langzaam proces, maar hij vindt het over het algemeen ook nog wel meevallen in deze wijk in 's-Hertogenbosch. Hij denkt verder ook dat het vooral een hoop beeldvorming is van mensen die er toe leidt dat de jongeren af en toe iets kapot maken.

‘Dat resulteert waarschijnlijk ook in het beeld wat je tegenwoordig ziet. Het zijn ook veel van dit soort jongeren die ongein uithalen. Maar ik denk dat het daarom ook wel gebeurt (beeldvorming, red.). Het wordt hun toch al aangekaart, dus ja, waarom zouden ze het dan niet doen.’

(Begeleider Cruyff Court 's-Hertogenbosch)

In Utrecht lijkt er geen afname van vandalisme te zijn. Volgens de jongeren is het op en om de plek van het Cruyff Court altijd redelijk netjes geweest en werd er vroeger, net als nu, niet veel gesloopt. In de rest van de buurt zou dit anders kunnen zijn, daar de jongeren die geïnterviewd zijn aangeven dat er in de rest van de wijk vaker dingen gebeuren. Echter of er ook meer vandalisme is weten ze niet. Helaas kunnen de antwoorden van de jongeren in Utrecht niet worden getoetst aan de antwoorden van een beleidsmedewerker in Utrecht. Zoals eerder gezegd zal hier in de reflectie op terug gekomen worden.

Tilburg is de enige stad waar zowel de jongeren als de beleidsmedewerker aangeven dat er een duidelijke afname in vandalismegevallen te zien is op en rondom het Cruyff Court. Zo werden er volgens de jongeren in Tilburg voor de plaatsing van het Cruyff Court bijvoorbeeld regelmatig stenen in de richting van huizen gegooid. Tegenwoordig zouden dat soort dingen nauwelijks meer gebeuren. Ook hoeft het veld het, een enkel incident daargelaten, niet meer te ontgelden. Zo wordt er bijvoorbeeld niet gerookt op het kunstgrasveld en wordt het veld tegenwoordig door iedereen schoongehouden. Dit alles is wel anders dan in de rest van de wijk, waar wel degelijk af en toe wantoestanden, zoals vervuiling, voorkomen.

‘Het moet schoon zijn voor het voetballen, we willen niks in de weg hebben. En hun begrijpen dat zelf ook, dus dat doen ze niet. Gewoon schoonhouden het court’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Afname andere vormen van criminaliteit

In 's-Hertogenbosch is bij de al dan niet afnemende criminaliteit eenzelfde beeld te zien als bij het al dan niet afnemende vandalisme. De jongeren geven aan dat zij het idee hebben dat het allemaal wel meevalt met de criminaliteit. Zij geven aan niet te weten of het meer of minder is geworden sinds de plaatsing van het Cruyff Court. De begeleider schotelt een iets ander beeld voor. Volgens hem is er in de mentaliteit van de jongeren niet veel veranderd, maar doordat het Cruyff Court er nu is, hangen ze minder op andere plaatsen rond. In de tijd dat ze vroeger ongein uithaalden, spelen ze nu op het Cruyff Court of bij een andere sportvoorziening. Op het Cruyff Court worden op dit moment nog niet veel activiteiten georganiseerd, maar zoals eerder beschreven staat, lijkt daar verandering in te gaan komen. Volgens de begeleider in 's-Hertogenbosch leidt dit er in ieder geval toe dat de jongeren minder mogelijkheden hebben om criminele activiteiten te ontplooiën. De tijd die ze op het Cruyff Court zijn kunnen ze immers maar één keer besteden.

‘We houden ze gewoon een paar uurtjes van de straat en we proberen ze nog wat mee te geven.’

(Begeleider Cruyff Court 's-Hertogenbosch)

De vraag is echter of het ook lukt om de jongeren iets mee te geven voor de tijd dat ze niet op het Cruyff Court zijn. Volgens de beleidsmedewerker is dat zeer lastig, omdat de jongeren moeilijk te veranderen zijn.

‘Ik denk ook niet dat, dat zo één twee drie opgelost is. Totdat die gasten zelf zien van, we moeten het maar is wat minder doen, of misschien is het beter als we... als iemand loopt te blazen om dan maar een keer weg te kijken, maar ja, die jongens hebben vrij korte lontjes... Je moet er niet vanuit gaan dat je ze echt heel erg kunt veranderen. Je kunt ze niet het licht laten zien en dat ze dan ineens superaardig tegen iedereen zijn.’

(Begeleider Cruyff Court ‘s-Hertogenbosch)

Het lijkt er dus op dat de criminaliteit in deze wijk (Aa-wijk) in ‘s-Hertogenbosch iets zal zijn afgenomen, omdat de jongeren in de wijk in de tijd dat zij op het Cruyff Court aanwezig zijn, niet de tijd hebben om bijvoorbeeld vernielingen aan te richten in de rest van de wijk, echter een mentaliteitsverandering lijkt niet te zijn ontstaan.

In Utrecht geven de respondenten aan dat er wel degelijk een afname in criminaliteit is terug te vinden. Het gaat hier echter om respondenten die aangeven dat zij alleen op het Cruyff Court komen. Volgens hen is het in de rest van de wijk wel vaker onrustig. Op andere velden zijn volgens hen regelmatig vechtpartijen. De reden hiervan ligt volgens de gebruikers van het Cruyff Court in het feit dat er op het Cruyff Court, in tegenstelling tot andere veldjes in de wijk, vaak toezicht aanwezig is. Vroeger was er nog wel eens ruzie op het Cruyff Court, maar sinds er steeds meer toezicht is gekomen, is het rustig. Het is volgens de jongeren dus sinds de plaatsing van het Cruyff Court rustiger op en rondom het Cruyff Court, maar in de rest van de wijk lijkt de criminaliteit niet te zijn afgenomen.

In Tilburg hangt er op en rondom het Cruyff Court tegenwoordig een positieve sfeer. Alle jongeren zijn het erover eens dat er, op een enkel incident na, geen criminaliteit voorkomt op en rondom het Cruyff Court. Voor de plaatsing van het Cruyff Court was dit nog heel anders in dit deel van de wijk.

‘Voor dat het er was dacht ik van, ik wil verhuizen. Ja echt! Er was echt heel veel criminaliteit, op een gegeven moment vielen er ook doden.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

Ook de begeleider die voor dit onderzoek is geïnterviewd geeft aan dat de criminaliteit in dit deel van de wijk flink is afgenomen. Vroeger werd, op de plek waar nu het Cruyff Court ligt, bijvoorbeeld afgesproken om drugs te gebruiken. Nu gebeurt dat niet meer.

‘Criminaliteit en vandalisme zijn wel afgenomen op het CC. Bijvoorbeeld toen het CC er niet was organiseerde de jongeren zich bij het toenmalige veldje om onder andere drugs te gebruiken en daardoor is het vanzelfsprekend dat er meestal geweld werd gebruikt. Daarnaast werd er ook vaak geklaagd door de buurtbewoners over de geluidsoverlast en de drugsmaterialen die daar werden achtergelaten’

(Begeleider Cruyff Court Tilburg)

Betekent dit alles nu ook dat de criminaliteit in totaliteit is afgenomen? Volgens de jongeren wel. Zij hebben het gevoel dat er minder vandalisme en minder criminaliteit plaatsvindt sinds de plaatsing van het Cruyff Court. Toch zijn er nog wel degelijk plekken in de wijk die crimineel zijn volgens de jongeren.

‘In de rest van de wijk heb je delen met veel criminaliteit, maar het veld is echt voetbal, vriendschap, samenwerking. Het is gewoon een heel andere wereld als in de wijk.’

(Gebruiker Cruyff Court Tilburg)

De begeleider, die actief is op het Cruyff Court en in de rest van de wijk, ziet niet echt een afname van criminaliteit in deze wijk.

‘Omdat het Cruyff Court niet langer een geschikte plek is, zijn de vanden naar een andere plek verkast, daardoor blijft criminaliteit en vandalisme een groot probleem in de wijk.’

(Begeleider Cruyff Court Tilburg)

Volgens deze begeleider resulteert het plaatsen van het Cruyff Court dus niet in een afname van de totale criminaliteit, maar enkel tot een verplaatsing van de criminaliteit. Eerder onderzoek van Breedveld et al. (2009) trekt dezelfde conclusie, na een studie op verschillende Cruyff Courts in onder andere Rotterdam en Almere. Volgens hen neemt het aantal gemeten strafbare feiten in een wijk, na de plaatsing van een Cruyff Court, niet af (Breedveld et al., 2009).

Verbetering leefbaarheid

De al dan niet veranderende cijfers op het gebied van vandalisme en criminaliteit, alsmede de omgang met buurtbewoners en toeschouwers kan leiden tot een toename of afname in de algemene leefbaarheid van een wijk. Volgens het conceptueel model zouden de interactie-

uitkomsten uiteindelijk leiden tot een toename in de algemene leefbaarheid van een wijk.

Maar is dit ook in de praktijk het geval?

In Tilburg is, volgens de resultaten die eerder beschreven staan, de criminaliteit in de onderzochte wijk per saldo niet afgenomen. Er is alleen een verplaatsing van de criminaliteit opgetreden. Maar in de beleving van de jongeren is wel een verandering opgetreden. Zij hebben wel degelijk het idee dat er zich een positieve verandering heeft voorgedaan. Volgens de jongeren zijn er tegenwoordig ook minder klachten van buurtbewoners. Ook zijn er nu vaker mensen die komen kijken naar de activiteiten op het Cruyff Court. De begeleider die is geïnterviewd voor dit onderzoek geeft tevens aan dat de jongeren vaak een gezellig praatje maken met mensen die komen kijken en dat de buurtbewoners zeer positief zijn over het veld.

‘Het Cruyff Court heeft er voor gezorgd dat er een leuke en veilige voetbalplek is voor de jongeren. De buurtbewoners zijn er ook blij mee, aangezien er geen klachten meer zijn. De buurtbewoners komen zelfs de jongeren gezellig supporteren!’

(Begeleider Cruyff Court Tilburg)

Het lijkt er dus op dat in Tilburg het Cruyff Court, ondanks de stabiliserende criminaliteitscijfers, zorgt voor een toename in de leefbaarheid van de wijk. Dit beeld bevestigt het fenomeen dat Breedveld et al. (2009) schetsen. Ook zij zien een daling in ervaren overlast, terwijl de criminaliteit per saldo niet lijkt af te nemen. De jongeren hebben nu een speciale plek en geven aan dat zij dus niet meer hoeven rond te hangen in de rest van de wijk. Dit kan volgens Nanninga en van den Heuvel (2007) de reden zijn dat er minder overlast wordt ervaren door buurtbewoners.

In Utrecht is de algemene leefbaarheid volgens de jongeren ook toegenomen. Het was altijd al wel redelijk rustig in deze wijk, maar sinds de plaatsing van het Cruyff Court is er steeds meer begeleiding aanwezig in dit deel van de wijk. Volgens de jongeren leidt dit er toe dat er minder vaak ruzies en dergelijke zijn. Ook geven de jongeren aan dat er tegenwoordig steeds meer mensen komen kijken naar de activiteiten op het Cruyff Court. Dit ervaren zij als zeer positief.

In 's-Hertogenbosch is er volgens de jongeren een positieve sfeer op en rond het Cruyff Court. Zij geven aan dat er (bijna) geen criminaliteit is op het Cruyff Court en dat zij bijvoorbeeld de politie nog nooit op het Cruyff Court hebben gezien, terwijl het vroeger een zeer criminele wijk was. Op het eerste gezicht lijkt de leefbaarheid dus enorm toegenomen,

maar volgens de begeleider, die in 's-Hertogenbosch is gesproken, liegen de jongeren. Op het Cruyff Court is vaak politie aanwezig en er zijn bijvoorbeeld nog steeds vaak ruzies. De vraag hier is dus in hoeverre de lezing van de jongeren geloofd moet worden. De begeleider geeft wel aan dat hij vindt dat de algemene leefbaarheid is toegenomen, maar niet zozeer door een daling van de criminaliteit. Volgens hem komt deze toename van de algemene leefbaarheid door het feit dat de jongeren de mensen in de wijk niet meer tot last zijn, omdat zij niet meer hoeven rond te hangen bij bijvoorbeeld winkelcentrums. Dit komt overeen met het beeld dat in Tilburg is geschetst. De begeleider is over het algemeen dus ook zeer positief over de plaatsing van het Cruyff Court.

‘Het is gewoon heel open, ze worden gezien, maar ze zijn niet ten last... Maar ik heb ook nooit gezegd dat het niet goed is, ik vind het juist heel goed dat het er is.’

(Begeleider Cruyff Court 's-Hertogenbosch)

5.2 Resultaten op vergelijkbare sportvoorzieningen

5.2.1 Interactierituelen

Fysieke ontmoeting

Uit de interviews op de onderzochte sportvoorzieningen komt naar voren dat aan de voorwaarde van in een groep bij elkaar komen (*Group assembly*) ruimschoots wordt voldaan. De respondenten geven aan met een zekere regelmaat op de sportvoorziening te komen. Er blijkt wel een verschil te zijn tussen de winter en de zomer. De jongeren geven aan dat zij in de zomer vaker naar de sportvoorziening komen. Dit komt enerzijds doordat het dan lekkerder weer is en anderzijds omdat er door het ontbreken van huiswerk meer tijd over blijft om te sporten.

‘Niet echt super vaak. Ja, eerst wel vaak. Nu is het de laatste tijd koud. Normaal als het warm is komen we hier wel vaker.’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel 's-Hertogenbosch)

De jongeren geven verder nog aan dat zij vaak niet tot heel laat kunnen sporten omdat er geen verlichting is op de meeste sportvoorzieningen. Het lijkt dus voor de hand liggend dat er meer fysieke ontmoeting zou zijn als er verlichting op de sportvoorzieningen wordt geplaatst. In de

wijk Noord in 's-Hertogenbosch is wel verlichting aanwezig op de sportvoorziening en hier blijkt inderdaad dat de jongeren tot later aanwezig zijn.

Barrière voor buitenstaanders

Op de onderzochte vergelijkbare sportvoorzieningen lijkt er een soort barrière te zijn voor mensen die willen toetreden, maar toetreding is niet altijd onmogelijk. In een hoop wijken worden er bijvoorbeeld teams opgericht die op de sportvoorzieningen spelen en trainen. In principe is dit alleen voor mensen uit de wijk, waardoor een hoop kinderen uit andere wijken worden uitgesloten van deelname. Het blijkt ook zo te zijn dat de jongeren in 'vrije speeluren' grotendeels met dezelfde mensen sporten. Het is echter wel zo dat als kinderen in hun eigen wijk geen team hebben, zij eventueel in het team van de onderzochte wijken mogen.

‘Jongeren uit te buurt... Of het moet het geval zijn dat er in de andere buurt geen voetbalteam is.’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, 's-Hertogenbosch)

Ook is het zo dat er bijvoorbeeld in de wijk Noord in 's-Hertogenbosch inloopuren worden gehouden, waaraan iedereen mee mag doen. Het is echter de vraag in hoeverre mensen in andere wijken op de hoogte zijn van het aanwezig zijn van deze uren, omdat er weinig tot geen reclame voor wordt gemaakt en de jongeren uit de wijk tevens aangeven dat zij liever niet te veel mensen uit andere wijken er bij hebben, omdat er dan geen vaste groep is die elke week komt.

‘Eigenlijk proberen we het zo te doen dat het niet buitenom verteld wordt. Want anders krijg je dat ze de ene week wel komen en de andere week niet.’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

Ook is er op de onderzochte veldjes een duidelijke barrière voor meisjes naar voren gekomen. Meisjes worden stelselmatig buitengesloten. Toch zijn er wel enkele activiteiten voor meisjes alleen, zodat ook zij af en toe gebruik kunnen maken van de voorzieningen.

‘De jongens die spelen wat ruiger en die denken altijd ‘die meisjes kunnen niet voetballen’.

Dus dan passen ze niet, dus dan sta je daar ook van ‘hallo!’.’

(Gebruiker (meisje) sportvoorziening Lombok, Utrecht)

Ondanks dat er vaak teams zijn en de jongeren meestal met dezelfde mensen sporten geven de meeste respondenten aan dat zij zichzelf geen lid voelen. Niet van de sportvoorziening en niet van een bepaalde groep van de sportvoorziening. Zij zitten dus vaak wel in een team, maar dat is dan niet zo serieus als bij bijvoorbeeld een voetbalvereniging.

Gezamenlijke focus

Eigenlijk is op de meeste van de onderzochte sportvoorzieningen geen grote gezamenlijke focus gevonden. De meeste respondenten geven aan dat zij het leuk vinden om te winnen, maar zij geven ook aan dat winnen niet het hoofddoel van de activiteiten is. Daarom vinden zij het meestal leuker op de onderzochte sportvoorzieningen in vergelijking met sporten bij echte verenigingen.

‘Maar mij maakt niet uit, het is een spelletje. Het gaat niet om het winnen. Het gaat voor de lol.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

Het gaat meestal meer om de gezelligheid bij ons.

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, 's-Hertogenbosch)

Er zijn op de meeste sportvoorzieningen wel elke week trainingen, maar deze zijn niet zo zeer gericht op beter worden. Er is niet een bepaald doel wat wordt nagestreefd, de trainingen zijn niet prestatiegericht en er zijn eigenlijk nooit wedstrijden. De trainingen zijn eigenlijk meer een soort sociale activiteit, zodat de jongeren weer een paar uur iets te doen hebben en de begeleiders zicht hebben op wat er zich in de wijk afspeelt. Er wordt bij deze activiteiten bijvoorbeeld ook gediscussieerd over bepaalde maatschappelijke dingen, zoals discriminatie om normoverschrijdend gedrag te voorkomen. Het is dus wel zo dat er in deze uren gezamenlijk iets wordt gedaan. In deze uren is er wel degelijk iets van een gezamenlijke focus. Maar deze focus kan elke week ergens anders op liggen.

‘Het zit er meer in dat ze even kunnen controleren hoe het met ons gaat... Ook om te kijken hoe het op school gaat, hoe het in de wijk gaat.’

(Gebruikers sportvoorziening De Muntel, 's-Hertogenbosch)

In de wijk Noord in 's-Hertogenbosch zijn er wel wedstrijden. Hier lijkt dus nog het meeste sprake van een gezamenlijke focus. De jongeren geven echter aan dat zij niet zozeer trainen om echt beter te worden en om wedstrijden te winnen. Dit is in ieder geval niet het enige doel van deze activiteiten. Ook hier wordt namelijk aangegeven dat de trainingen een soort sociale activiteiten zijn waarbij ook bijvoorbeeld themagesprekken worden gehouden. In vergelijking met echte verenigingen is het dus een stuk minder prestatiegericht. De focus ligt hier dus niet zozeer alleen op voetballen, maar ook op het sociale aspect. De jongeren in de wijk Noord vinden het om deze reden, net als de jongeren op andere onderzochte sportvoorzieningen, meestal leuker dan bij een vereniging.

‘Hier is het meer lol, eigenlijk.’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

‘Het project ‘doelbewust’ is eigenlijk opgericht om discriminatie en criminaliteit tegen te gaan. Dus om met sporten, zeg maar, de jeugd bewust te maken’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

Gedeelde emotie

Bij een grote gezamenlijke focus is de gevoelde gedeelde emotie groter. Op de onderzochte sportvoorzieningen is er niet of nauwelijks sprake van een gezamenlijke focus. Het is daarom niet verwonderlijk dat er op de onderzochte sportvoorzieningen niet of nauwelijks sprake is van een gedeelde emotie. De respondenten geven aan dat geen duidelijke voorkeur hebben voor het sporten in een groep. De meeste jongeren voelen zich geen lid van de sportvoorzieningen. Toch hebben zij wel vaak enigszins het gevoel dat het hun veld betreft. Zij hebben als het ware zichzelf het veld toegeëigend. In de wijken Noord en De Muntel in 's-Hertogenbosch voelen de jongeren zich niet zozeer lid van de sportvoorziening, maar zij worden wel geacht elke week te komen. Zij geven aan dat zij wel vinden dat ze bij het team horen. In deze wijken is dus nog het meeste sprake van een gedeelde emotie.

‘Ja, je moet wel een reden hebben, je moet wel afbellen. Dus je hoort er wel echt bij. Er wordt wel vanuit gegaan dat je er altijd bent.’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, 's-Hertogenbosch)

Plaats

Zien de jongeren zichzelf als eigenaar van de onderzochte sportvoorzieningen? En zo ja, spelen de specifieke kenmerken van deze sportvoorzieningen, zoals het (kunstgras)gras hierbij een rol? Om dit te onderzoeken is de geïnterviewde jongeren gevraagd of zij zichzelf eigenaar van het veld voelen, dus of zij zichzelf het veld toegeëigend hebben. Ook is gevraagd of zij de specifieke kenmerken van de sportvoorziening belangrijk vinden. Tevens is gevraagd of zij (on)bewust altijd naar het dezelfde sportvoorziening komen, of dat zij misschien ook op andere veldjes voetballen. En als zij op andere veldjes voetballen is hen ook nog gevraagd of zij zichzelf daar misschien het veld (ook) toe hebben geëigend. Als laatste is ook nog gevraagd of de jongeren zich lid voelen van de sportvoorzieningen waarop zij zich begeven. Het laatste punt is het meest bondig te beantwoorden. Op een enkeling na voelen de geïnterviewde personen zich namelijk geen lid van de sportvoorziening waarop zij zich begeven. Het is wel zo dat de meeste respondenten het vaakst naar één sportvoorziening gaan. Dit kan door twee dingen komen. Ten eerste omdat de playground waarop zij sporten het dichtste bij hun huis ligt en zij daarom dus gewend zijn om daarop te spelen.

‘Het is wel goed en zo, maar je bent hier ook gewoon gewend. Je komt hier vaker en het is ook een beetje dichtbij. Het is niet ver lopen van ons huis.’

(Gebruiker De Muntel 's-Hertogenbosch)

De tweede reden om (on)bewust vaak naar hetzelfde veld te gaan is de functionaliteit. Het blijkt dat de jongeren een plek zoeken waar zij het beste kunnen spelen. Dit houdt in dat zij het prettig vinden als er kunstgras ligt, er hekken om het veld staan en dat er netten boven het veld hangen. De specifieke kenmerken van de playgrounds zijn dus zeer belangrijk voor de respondenten.

‘Het is daar irritant, omdat je geen zijwanden hebt. Je hebt 2 goaltjes met alleen achter de goal een hek’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

De respondenten geven, zoals eerder vermeld staat, aan dat zij zich niet echt lid voelen van de sportvoorziening waarop zij zich begeven. Toch voelen zij zich wel regelmatig eigenaar van het veld. Zij voelen dus niet zozeer de verplichting altijd op hetzelfde veld te komen, maar zij zien het veld waar zij het vaakst op komen wel als hun veld. Zij hebben zichzelf het veld dus wel enigszins toegeëigend.

‘In principe is het van ons. Het is van de wijk.’
(Gebruiker sportvoorziening Noord, ’s-Hertogenbosch)

‘We hebben een veld gekregen... Nu moeten we er ook trots op zijn.’
(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, ’s-Hertogenbosch)

Rol toezichthouders

De rol die toezichthouders op de onderzochte sportvoorzieningen spelen is groot. Bij het afwezig zijn van toezicht is het vaak een chaos op de sportvoorzieningen. Er ontbreekt dan een gezamenlijke focus. Er is dan ook vaak meer criminaliteit en vandalisme op de velden. Als er wel toezichthouders en daarmee georganiseerd aanbod op de velden aanwezig is, dan is er wel een gezamenlijke focus, die er toe leidt dat alle neuzen dezelfde kant opstaan. Hierdoor neemt het aantal incidenten op de sportvoorzieningen flink af.

‘Hij zei dat het goed was en hij vroeg waarom het vorig jaar niet goed gegaan was. Ik heb het toen uitgelegd en hij zei: “wat je nu doet is goed, maar ik moet jullie wel bij elkaar houden.” Want als wij met elkaar spelen, dan houd dat ons bij elkaar. We respecteren elkaar meer, we zien elkaar meer en we spelen als een team.’
(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

‘(Interviewer: heb je nou het gevoel dat je, je door de begeleiding aan de regels houdt? Als zij er niet zouden zijn zou je, je dan zelf al aan de regels houden?) ...Nee, meer door de sancties... (Interviewer: dat is echt een bepaalde druk die erop ligt van ‘nou, laten we dat maar even niet doen’?) ...Ja... (Interviewer: maar als jullie zelf gaan voetballen dan gelden die regels natuurlijk niet. Dan mogen jullie zelf kijken hoe laat jullie komen, jullie mogen slaan, schelden. Gebeurt dat dan ook? Dat kan dan wel allemaal?) ...Ja... (Interviewer: dus even samengevat: als de begeleiding er niet is dan gebeurt dat meer?) ...Ja...’
(Gebruiker De Muntel, ’s-Hertogenbosch)

5.2.2 Interactie-uitkomsten

Groepssolidariteit

Groepssolidariteit lijkt in het grootste deel van de gevallen niet te ontstaan op de onderzochte sportvoorzieningen. Een deel van de respondenten geeft wel aan dat zij vaak naar hetzelfde veld gaan, maar dit is meestal omdat het dichtbij huis is, of omdat het veld gewoon het beste veld in de buurt is, maar niet zozeer omdat zij een gevoel van lidmaatschap ervaren.

‘Ik ben het vaakst in de kooi te vinden, omdat het lekker dichtbij is. Het is bij ons in de buurt.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

Er zijn wel teams op sommige sportvoorzieningen, maar de jongeren geven meestal aan zichzelf niet echt lid te voelen van dit team. Ze horen er wel bij, maar het is allemaal een stuk vrijblijvender dan bij een gewone vereniging.

‘Als je iets doet dan wordt je niet meteen gestraft of zo. Hier kan je gewoon een foutje maken’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

‘Nee, maar ja, daar moet je allemaal beter worden. Dat hoeft hier allemaal niet zo.’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, 's-Hertogenbosch)

Energie in individu

Het lijkt voor de hand te liggen dat deze interactie-uitkomst ontstaat, maar komt dit uit de interviews ook naar voren? Het antwoord op deze vraag is simpel; ja. Alle jongeren zijn zeer blij met de sportvoorzieningen die voor hun zijn aangelegd. Ook wordt er vaak door de jongeren zelf initiatief genomen om te gaan voetballen. De jongeren spreken vaak van te voren af en halen elkaar op om te gaan voetballen. Twee van de twaalf respondenten organiseren zelfs samen met een toezichthouder activiteiten.

‘We voetballen dan met een aantal jongens hier uit Lombok die ik heb verzameld. Ik organiseer voor hun, samen met Mustafa (jongerenwerker, red.), wedstrijden.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

‘Nou, op maandag is de sportinloop. Die wordt georganiseerd door Freek (jongerenwerker, red.) en mij’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

Groepssymbolen

Op de meeste speelplekken kan niet worden gezegd dat er groepssymbolen zijn. Alleen in de wijk Noord, in 's-Hertogenbosch, is er een tenue in ontwikkeling waarvoor de jongeren zelf een embleem mogen ontwerpen. Echter dit is nog in de beginfase, waardoor nu nog niet met zekerheid kan worden gezegd of dit tenue echt als symbool zal gaan gelden voor het team. In de wijk De Muntel, in 's-Hertogenbosch, hadden ze vroeger wel een embleem op hun tenue staan, maar de trainer van dat team is weg en daarmee is het team als zodanig opgeheven. De sportvoorziening zelf wordt ook niet altijd als groepssymbool gezien, maar wel vaker dan dat er andere groepssymbolen zijn. De jongeren geven wel aan dat zij er bijvoorbeeld wat van zouden zeggen als er rommel op het veld wordt gegooid. Ook geeft één van de respondenten aan dat als het veld gesloopt wordt hij het veld zal verdedigen.

‘(Interviewer: wat zou je doen als je ziet dat iemand het veld aan het slopen is?) ...Dan sloop ik hem!’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, 's-Hertogenbosch)

In de wijk Noord, in 's-Hertogenbosch, wordt het veld ook als een symbool van de groep gezien. De jongeren zijn zeer blij met de ‘blauwe kooi’ die er staat. Maar deze kooi wordt met enige regelmaat gesloopt.

‘De hele kooi. Die is ook al twee keer in de fik gestoken.’

(Gebruiker sportvoorzieningen Noord, 's-Hertogenbosch)

Dit vinden de jongeren erg, maar volgens eigen zeggen kunnen zij er niet zoveel tegen doen, al zouden ze dat misschien wel willen. Dit komt door de leeftijd en/of de status van de daders. Ook geven de jongeren aan dat het komt omdat er nooit begeleiding op het veldje aanwezig is.

‘De meeste mensen die dat dan doen zijn zeker al 15 of 16, misschien 17 jaar oud. Kan ik ze stoppen? Kan ik ze overhalen? Kan ik zeggen “de politie komt eraan”? Ze doen het toch.’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

‘Je kunt alles maken’

(Gebruiker sportvoorziening Noord, 's-Hertogenbosch)

Maar ondanks dat er dus veel problemen zijn op en rondom deze sportvoorziening benadrukken alle respondenten met klem dat zij niet willen dat de ‘blauwe kooi’ wordt weggehaald.

‘Het maakt niks uit. Al wordt alles gesloopt, de kooi moet niet weg. Het blijft leuk.’
(Gebruiker sportvoorziening Noord, ’s-Hertogenbosch)

In de wijk Lombok, in Utrecht, is er in de interviews helaas niet naar gevraagd of het veld op zich een symbool vormt. Dit komt omdat deze interviews in een eerder stadium zijn afgenomen door medewerkers van het Mulier Instituut. De itemlijst die hierbij is gebruikt verschilde op enkele punten van de itemlijst die voor dit onderzoek is gebruikt.

Morele standaard

Om te onderzoeken of er op de onderzochte sportvoorzieningen een morele standaard ontstaat is de respondenten gevraagd of er regels gelden op en rondom de sportvoorziening en in de rest van de wijk, of deze regels worden nageleefd en of er door toezichthouders handhaving van eventuele regels plaatsvindt.

In de wijk Lombok, in Utrecht, blijkt uit de interviews dat er op het veld inderdaad regels gelden.

‘Op je beurt wachten, niet knallen, niet grof spelen, respecteren wat een ander zegt, niet vloeken.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

Toch geven de respondenten aan dat zij de regels in ‘vrije speluren’ eigenlijk niet goed naleven. Zij geven wel aan dat als er toezicht aanwezig is de regels worden nageleefd, omdat ze bang zijn voor de consequenties bij overtreding.

‘Als de trainer erbij is dan durf je dat niet te zeggen want anders gaat de trainer er wat van zeggen en misschien wordt je weggestuurd.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

De respondenten geven verder aan dat zij bij overtreding van de regels elkaar er op aan spreken.

‘Ik begin vaak met zo’n discussie, want ik wil weten waarom iemand de ander uitscheldt.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

In de rest van de wijk is er eigenlijk hetzelfde beeld als op en rondom de sportvoorziening. Er is van een morele standaard weinig sprake. Er is in de wijk weinig tot geen toezicht, waardoor de jongeren het zelf moeten uitzoeken. Het blijkt daarom regelmatig uit de hand te lopen. De jongeren geven aan dat conflicten niet alleen met woorden worden opgelost.

‘Als je er iets van zegt, kan het ze meestal niet schelen. Alleen als je je vuist gebruikt dan houden ze wel op.’

(Gebruiker sportvoorziening Lombok, Utrecht)

In de wijk De Muntel, in ’s-Hertogenbosch, lijkt een wat duidelijkere morele standaard aanwezig. De jongeren geven aan dat zij elkaar aanspreken op wangedrag en ook geven zij aan dat er vaak toezicht aanwezig is die de jongeren aanspreekt op wangedrag en waar nodig ingrijpt. In eerste instantie kan dat gaan om een soort symbolische straf (opdrukken), maar dit kan uitmonden in een serieuzere straf (uitsluiting).

‘Ja, na 3 waarschuwingen, na 3x opdrukken dan sturen ze je meestal weg... Dan moet je gewoon voor die week even afkoelen en voor de volgende week ben je dan weer welkom.’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, ’s-Hertogenbosch)

De jongeren geven wel aan dat het zowel op als rondom het veld cruciaal is dat er vaak toezicht aanwezig is. De regels worden dan namelijk veel beter nageleefd. Dit is ook de reden dat de morele standaard in de rest van de wijk wat verder te zoeken is. In de rest van de wijk is er namelijk nauwelijks toezicht.

‘Soms als ik een prullenbak in de buurt zie dan loop ik er wel naartoe, maar zo niet dan gooi ik het wel in de bosjes of zo.’

(Gebruiker sportvoorziening De Muntel, ’s-Hertogenbosch)

In de wijk Noord, in ’s-Hertogenbosch is van een morele standaard geen sprake. Er worden regelmatig vernielingen op en rondom het veld aangericht. Zo zijn de netten, die de bal tegen

moeten houden, al meerdere malen in de fik gestoken. Ook prullenbakken, die om het veld staan, moeten het regelmatig ontgelden. Tevens zijn er vaak ruzies op het veld en viert criminaliteit er hoogtij. Wat de jongeren wel aangeven is dat het veld over het algemeen netter is dan de rest van de wijk.

‘Er stond in de krant dat er met een luchtbuks was geschoten door jongens van 14 en 15 jaar.’
(Gebruiker sportvoorziening Noord, ’s-Hertogenbosch)

De jongeren geven aan dat zij elkaar best zouden willen aanspreken op wangedrag, maar uit angst voor represailles laten zij dat meestal achterwege. Zeker als de ouders oudere jongeren, of mensen uit een andere wijk zijn.

‘Mijn broer zegt altijd: bemoei je er maar niet mee, want anders moeten ze straks jou hebben.’
(Gebruiker sportvoorziening Noord, ’s-Hertogenbosch)

De jongeren die in deze wijk zijn geïnterviewd doen allemaal mee aan een activiteit in een zaal. Zij geven aan dat door het aanwezig zijn van toezicht in deze zaal er wel regels worden nageleefd. De jongeren geven aan dat er eigenlijk niet of nauwelijks toezicht op het veld aanwezig is, waardoor in de ‘blauwe kooi’ de regels van de straat gelden. De sterkste overwint in deze wijk dus meestal.

5.3 Vergelijking

Om een goede conclusie te kunnen trekken over het feit dat de interactierituelen die gevormd worden op Cruyff Courts uniek zijn voor Cruyff Courts, zal hieronder een vergelijking op alle Punten van het conceptueel model worden getrokken. Zoals eerder vermeld staat zijn alleen de maatschappelijke effecten niet meegenomen in de vergelijking.

5.3.1 Interactierituelen

Fysieke ontmoeting

Uit de interviews met jongeren op de Cruyff Courts is gebleken dat zij erg vaak op de Cruyff Courts te vinden zijn. Ook op de andere onderzochte sportvoorzieningen blijkt dat de jongeren intensief gebruik maken van het veld. Wat verder nog overeenkomt in de interviews is dat de jongeren aangeven dat zij graag licht zouden zien rondom het speelveld, zodat zij als

het buiten donker is ook nog iets te doen hebben. Er is op basis van de interviews op dit interactieritueel eigenlijk geen duidelijk verschil te vinden.

Barrière voor buitenstaanders

Op twee van de drie Cruyff Courts lijkt het zo te zijn dat er inderdaad een flinke barrière voor buitenstaanders is. In 's-Hertogenbosch en Utrecht geven de jongeren namelijk aan dat zij eigenlijk altijd met dezelfde mensen sporten, ondanks dat zij zeggen dat zij open staan voor anderen. Volgens een begeleider in 's-Hertogenbosch is het zelfs zo dat er wel eens ruzie ontstaat als mensen uit een andere wijk op het Cruyff Court komen. Het lijkt er daarom op dat de interviews met de jongeren uit 's-Hertogenbosch op dit punt niet al te serieus moeten worden genomen. Op het Cruyff Court in Tilburg ligt de situatie iets anders. Hier geven de jongeren namelijk aan dat zij open staan voor sporten met anderen. Zij zeggen dat dit in de praktijk ook regelmatig gebeurt. Toch is het ook in Tilburg zo dat je om bij een bepaald team te horen aan bepaalde criteria moet voldoen. Zo moet je in principe eigenlijk uit de wijk komen waarin het Cruyff Court ligt, tenzij er in een bepaalde andere wijk geen team is. Ook meisjes worden in Tilburg over het algemeen uitgesloten van deelname aan activiteiten, tenzij deze activiteiten alleen voor meisjes zijn. De antwoorden van de jongeren in Tilburg worden door een beleidsmedewerker bevestigd. Ook hier blijkt er ondanks een redelijk open karakter van het Cruyff Court dus wel degelijk iets van een drempel te zijn voor toetreding.

Op vergelijkbare sportvoorzieningen is het beeld dat wordt geschetst in de interviews eigenlijk niet anders dan op de Cruyff Courts. Meisjes worden op alle voorzieningen stelselmatig buiten gesloten, tenzij er speciaal voor meisjes activiteiten worden georganiseerd. Ook het feit dat je uit de wijk moet komen om bij een bepaald team te horen, blijkt van toepassing op de sportvoorzieningen die zijn onderzocht. Tevens geven de jongeren op de vergelijkbare sportvoorzieningen aan dat zij eigenlijk altijd met dezelfde jongeren sporten, ondanks dat zij open staan voor andere mensen.

Gezamenlijke focus

Op de Cruyff Courts blijkt er in de meeste gevallen sprake te zijn van een gezamenlijke focus. In Tilburg en Utrecht zijn er wekelijks voetbalactiviteiten die worden georganiseerd, zoals voetbaltrainingen. De focus in deze trainingen ligt voor een deel op plezier, maar ook op het winaspect, waardoor de jongeren ook echt het gevoel hebben dat zij hun best moeten doen. In Tilburg geven de jongeren ook aan dat het winnen van de Tilburg Street League ook echt iets voor hun betekent. De gezamenlijke focus lijkt zich ook door te trekken naar 'vrije

speeluren'. Het is bijvoorbeeld zo dat de jongeren aangeven dat sinds de plaatsing van het Cruyff Court in Tilburg veel minder doelloos wordt rondgehangen, omdat de jongeren die dat eerst deden nu allemaal lekker gaan voetballen en dus iets te doen hebben. Door het regelmatig aanwezig zijn van begeleiders ligt de focus op deze twee Cruyff Courts niet alleen op voetbal, maar ook zeker op het sociale aspect. In 's-Hertogenbosch is er van een gezamenlijk focus op dit moment geen sprake. Er worden hier nauwelijks activiteiten georganiseerd en ook in 'vrije speeluren' wordt er dikwijls doelloos rondgehangen in plaats van gevoetbald.

Op de vergelijkbare sportvoorzieningen wordt eigenlijk eenzelfde beeld geschetst. Daar waar veel activiteiten en wedstrijden worden georganiseerd ligt de focus van de jongeren op het voetbal en worden zij in ieder geval van de straat gehouden. De focus in deze activiteiten ligt niet echt op het winnen, maar de jongeren zijn in ieder geval aan het voetballen in plaats van aan het rondhangen. Ook zijn er sociale activiteiten waarbij begeleiders en jongeren bijvoorbeeld een uurtje over bepaalde maatschappelijke gebeurtenissen praten. De focus hierbij ligt op het voorkomen van normoverschrijdend gedrag.

Wat eigenlijk op Cruyff Courts en op vergelijkbare sportvoorzieningen naar voren komt is dat het aanwezig zijn van georganiseerd aanbod en toezichthouders cruciaal is voor het ontwikkelen van een gezamenlijke focus. Als er geen toezicht aanwezig is, zoals op het Cruyff Court in 's-Hertogenbosch, dan lijkt de gezamenlijke focus ook niet of nauwelijks te ontstaan.

Gedeelde emotie

Zoals eerder beschreven staat is een gedeelde emotie grotendeels afhankelijk van een gezamenlijke focus. Op de onderzochte sportvoorzieningen (Cruyff Courts en niet Cruyff Courts) is dit beeld nog eens bevestigd. Ontstaat er een gezamenlijke focus, dan ontstaat er ook meestal een gedeelde emotie. Er is eerder beschreven dat er voor het doen ontstaan van een gezamenlijke focus begeleiding en/of toezicht nodig lijkt. Een sterke verbondenheid met het sportveld en/of een groep die actief is op het sportveld lijkt ook alleen te ontstaan als er regelmatig begeleiders aanwezig zijn. Een echt verschil tussen Cruyff Courts en andere sportvoorzieningen op het gebied van een gedeelde emotie is op basis van de interviews niet naar voren gekomen.

Plaats

De specifieke kenmerken van Cruyff Courts blijken zeer belangrijk voor de jongeren die zijn geïnterviewd. Zij geven bijvoorbeeld allemaal aan dat zij zeer blij zijn met de hekken, waardoor de bal niet bij elk schot de straat op vliegt. Ook de aankleding en specifieke ligging van de Cruyff Courts wordt als zeer positief ervaren. De jongeren zijn blij dat zij andere mensen niet meer ten last zijn. Een enkeling geeft zelfs aan dat als het Cruyff Court niet zo mooi zou zijn geweest, hij er niet meer zou komen. De meeste jongeren geven aan zich lid te voelen van het Cruyff Court en ook geven de meeste jongeren aan bewust altijd op het Cruyff Court te komen. Zij zijn erg gehecht geraakt aan 'hun' veld en hebben het zich als het ware toegeëigend. Een uitzondering hierop is 's-Hertogenbosch. De jongeren hier geven aan dat zij zichzelf niet als lid van het Cruyff Court zien en dat zij net zo lief ergens anders gaan spelen. Een verklaring hoervoor kan zijn dat er in 's-Hertogenbosch eigenlijk geen begeleiding op het Cruyff Court aanwezig is.

Op andere sportvoorzieningen is een tweedeling te maken. Enerzijds is er een veld onderzocht met de karakteristieken van een Cruyff Court (De Muntel, 's-Hertogenbosch), anderzijds zijn er twee velden (Noord, 's-Hertogenbosch en Lombok, Utrecht) onderzocht zonder deze karakteristieken. Wat heel duidelijk naar voren komt is het feit dat de jongeren op het veld met de karakteristieken van het Cruyff Court aangeven dat deze kenmerken ook echt belangrijk zijn. Zij komen eigenlijk alleen naar dit veld en voelen zich soms ook lid. Wat de jongeren bijvoorbeeld belangrijk vinden zijn de hekken en het kunstgras, maar ook de ligging centraal in de wijk wordt als positief ervaren. Ook op dit veld kan gesteld worden dat de jongeren zich het veld hebben toegeëigend.

Op de twee andere onderzochte velden ligt het allemaal iets anders. De jongeren geven wel aan graag op het veld te komen, maar van een toe-eigening is geen sprake. Er wordt bijvoorbeeld, mede door het vaak afwezig zijn van toezicht, van alles gesloopt. Ook ontstaan er vaak veel ruzies op het veld en wordt er regelmatig alleen maar rondgehangen in plaats van gevoetbald. Wat wel als positief wordt ervaren op deze velden zijn de hekken rondom het veld, waardoor de bal niet wegkan. Dit komt overeen met Cruyff Courts.

Invloed toezichthouders en georganiseerd aanbod

Er zijn geen noemenswaardige verschillen te vinden tussen Cruyff Courts en vergelijkbare sportvoorzieningen op het gebied van de invloed van toezichthouders en georganiseerd aanbod. Afgaande op de resultaten uit dit onderzoek is het namelijk op allebei de soorten speelvoorzieningen zo dat er een grote invloed van toezichthouders en georganiseerd aanbod is. Met name de gezamenlijke focus is afwezig, of minder, op velden waar geen toezicht is.

Op velden waar wel toezicht en ook georganiseerd aanbod is, is de gezamenlijke focus veel groter.

5.3.2 Interactie-uitkomsten

Groepssolidariteit

Op de Cruyff Courts in Tilburg en Utrecht is er duidelijk sprake van groepssolidariteit, wat in dit onderzoek betekent dat de jongeren zich lid voelen van het Cruyff Court en/of het team waarin zij zitten wat op het Cruyff Court actief is. De jongeren geven ook echt aan dat het Cruyff Court als hun eigendom kan worden aangemerkt. In 's-Hertogenbosch lijkt er op het eerste gezicht geen sprake van groepssolidariteit. De jongeren geven aan zich geenszins lid te voelen van het Cruyff Court of een groep die op het Cruyff Court actief is. Toch geeft de beleidsmedewerker aan dat de jongeren wel degelijk vinden dat het veld van hun is. Zo ontstaat er bijvoorbeeld ruzie als er mensen uit andere wijken op of aan het veld komen. Op de onderzochte sportvoorzieningen die niet als Cruyff Court kunnen worden aangemerkt is van een duidelijke groepssolidariteit geen sprake. Een enkeling voelt zich wel lid van het sportveld, maar de meeste mensen zien het veld niet echt als hun eigendom. Ook de groep waarmee men sport, staat los van lidmaatschap. Echter de respondenten vinden het wel erg als het veld wordt gesloopt, omdat ze zich toch enigszins met het veld verbonden voelen. Er kan dus toch wel gesproken worden van een klein beetje groepssolidariteit.

Energie in individu

De vraag is hier eigenlijk of de jongeren het leuk vinden op de speelveldjes en of zij zelf ook initiatief nemen om er te gaan spelen. Op zowel Cruyff Courts als niet Cruyff Courts is het duidelijk geworden dat de kinderen die er op spelen het erg leuk vinden en dat zij ook inderdaad initiatief nemen om te gaan voetballen op de sportvoorzieningen. Een deel van de respondenten organiseert zelfs voor een deel zelf activiteiten. Er is dus bij deze interactie-uitkomst geen verschil gevonden tussen de Cruyff Courts en andere sportvoorzieningen die er op lijken.

Groepssymbolen

De vraag of er groepssymbolen aanwezig zijn, is in dit onderzoek in principe in tweeën gesplitst. Enerzijds is de vraag gesteld of er symbolen zijn die de groep vertegenwoordigen waarin men sport. Eigenlijk is in geen van de interviews duidelijk zo'n symbool naar voren

gekomen. Anderzijds is geprobeerd er achter te komen of men het Cruyff Court, dan wel een vergelijkbare sportvoorziening als symbool op zich ziet. En zo ja, of deze dan ook wordt verdedigd tegen bijvoorbeeld eventuele vandalen. Op de Cruyff Courts blijkt dit eigenlijk overal het geval te zijn. In Tilburg en Utrecht is dit het meest duidelijk omdat de jongeren hier zelf aangeven dat het Cruyff Court belangrijk is en dat zij er wat van zeggen als iemand het sloopt. In 's-Hertogenbosch ligt het iets gecompliceerder, omdat de jongeren zelf aangeven dat het ze niet zo veel uitmaakt wat er met het veld gebeurt. Maar de beleidsmedewerker uit 's-Hertogenbosch die is geïnterviewd geeft aan dat er wel degelijk ruzies ontstaan als iemand uit een andere wijk op of aan het Cruyff Court zit. Daarom lijkt het erop dat het Cruyff Court wel degelijk symbool staat voor de jongeren.

Op de andere sportvoorzieningen die zijn onderzocht (zoals eerder vermeld is er op dit punt geen onderzoek gedaan in Lombok, Utrecht) is het speelveld ook wel degelijk een symbool voor de groep die er op speelt. Eigenlijk vinden alle respondenten het storend als de speelvoorziening wordt gesloopt of vervuild. Echter in de wijk De Muntel zijn de jongeren die zijn geïnterviewd bij machte om er ook echt iets aan te doen. In de wijk Noord, in 's-Hertogenbosch zijn de respondenten dit niet, omdat de vandalen, zoals de respondenten zelf zeggen, over het algemeen ouder zijn en daarom meer status in de buurt hebben.

Morele standaard

Op basis van de interviews in dit onderzoek blijkt zowel op Cruyff Courts als op niet Cruyff Courts dat het aanwezig zijn van toezicht cruciaal is voor de vorming van enige morele standaard.

In de wijken waar niet of nauwelijks toezicht is, de Aa-wijk in 's-Hertogenbosch (Cruyff Court) en de wijk Noord ook in 's-Hertogenbosch (niet Cruyff Court), blijkt er van enige vorm van morele standaard geen sprake te zijn. Er worden regelmatig vernielingen aangericht en ook vinden er vaak vechtpartijen plaats. Af en toe zo erg dat de politie moet ingrijpen. In de wijken waar wel regelmatig toezichthouders aanwezig zijn en/of georganiseerd aanbod is, lijkt er van een morele standaard op de velden wel sprake te zijn. Met name in de uren dat er toezichthouders zijn houdt men zich aan de regels, maar ook in de 'vrije speeluren' lijkt het erop dat het de toezichthouders gelukt is om de jongeren iets mee te geven. Er zijn in de 'vrije speeluren' iets vaker conflicten, maar over het algemeen wordt bijvoorbeeld het veld schoon gehouden en heel gelaten. Maar als wordt gekeken naar de rest van de wijk dan lijkt er daar geen morele standaard aanwezig te zijn. De plaatsing van het Cruyff Court in Tilburg heeft er bijvoorbeeld niet toe geleid dat de criminaliteit is af genomen. De criminaliteit heeft

zich namelijk verplaatst naar een ander deel van de wijk. Ook in de andere wijken is dit beeld terug te zien.

6. Conclusie

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten die uit de interviews naar voren zijn gekomen gepresenteerd. In dit hoofdstuk zal op basis van die resultaten een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvragen en de centrale probleemstelling. Ook zal er een reflectie volgen waarin wordt ingegaan op de bruikbaarheid van het theoretisch kader en het verloop van het onderzoek. Als laatste zullen nog de aanbevelingen volgen.

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

6.1.1 Interactierituelen?

In dit subhoofdstuk zal een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag: welke interactierituelen worden er gevormd op de Cruyff Courts en in hoeverre zijn de specifieke karakteristieken van de Cruyff Courts hierbij belangrijk?

De fysieke ontmoeting op de Cruyff Courts vindt zeker plaats. Eigenlijke alle respondenten hebben aangegeven zich met regelmaat op het Cruyff Court te begeven en daar met andere mensen te spelen.

Het tweede punt, de barrière voor buitenstaanders, is op het eerste gezicht iets minder duidelijk naar voren gekomen in dit onderzoek, daar alle jongeren aangegeven hebben open te staan om te voetballen met mensen van buiten de wijk. Maar als gevraagd wordt of dit ook echt gebeurt dan blijkt dat zij eigenlijk helemaal niet zo vaak met anderen spelen. Één van de beleidsmedewerkers heeft in een interview zelfs aangegeven dat er regelmatig ruzies ontstaan over wie er wel en wie er niet op het veld van het Cruyff Court mag komen. Wat verder opvalt, is dat meisjes eigenlijk op alle Cruyff Courts worden buitengesloten of in ieder geval niet samen met jongens spelen. Er lijkt dus bij nadere inspectie wel degelijk een bepaalde drempel te bestaan voor buitenstaanders.

Als wordt gekeken naar de gezamenlijk focus dan lijkt er op twee van de drie onderzochte Cruyff Courts, Tilburg en Utrecht, een bepaalde gezamenlijke focus te zijn. In Utrecht bestaat die focus er uit dat de kinderen sinds de plaatsing van het Cruyff Court allemaal gericht zijn op voetbal. Waar vroeger door de wijk heen groepjes jongeren aan het rondhangen waren, daar is nu de jeugd aan het voetballen op het Cruyff Court. In Tilburg is hetzelfde gebeurd. Ook hier is het beeld op straat van groepjes rondhangende jongeren veranderd in groepen jongeren die op het Cruyff Court aan het voetballen zijn. Maar in Tilburg blijft het hier niet bij. Hier is ook een team opgericht dat traint en prestatiegericht is. Het doel, de focus, is hier

beter worden en de Tilburg Street League winnen. In 's-Hertogenbosch is het beeld anders. Van een gezamenlijke focus lijkt daar namelijk geen sprake te zijn. Er wordt wel gevoetbald, maar het veld wordt ook gebruikt om rond te hangen of rotzooi te trappen. Ook van een team dat meespeelt in een bepaalde competitie, of iets dergelijks, is geen sprake. Een verklaring voor het ontbreken van een gezamenlijke focus op het Cruyff Court in 's-Hertogenbosch kan worden gevonden in het feit dat er nauwelijks toezicht aanwezig is. Op de andere twee velden is er namelijk wel toezicht en daar geven de jongeren ook aan dat dit meewerkt bij het ontstaan van een gezamenlijke focus op het Cruyff Court.

Gedeelde emotie komt voor een groot deel voort uit een gezamenlijke focus. Daarom is het niet verwonderlijk dat de jongeren in 's-Hertogenbosch aangeven dat zij geen gedeelde emoties hebben. Zij voelen zich geen van allen lid van het Cruyff Court of een groep die op het Cruyff Court actief is. Ook geven zij aan dat ze het leuker vinden om op het Cruyff Court te spelen dan bij een club, omdat ze dan niet in een vaste groep hoeven te spelen. Volgens de verwachting zou er meer gedeelde emotie moeten zijn in Utrecht en nog meer in Tilburg, omdat er in die twee steden ook meer gezamenlijke focus te vinden is dan in 's-Hertogenbosch. In Tilburg en Utrecht voelen de jongeren die zijn geïnterviewd zich allemaal lid van het Cruyff Court. Verschil is wel dat de respondenten in Tilburg zich ook echt lid voelen van een bepaalde groep waarin zij sporten. In Utrecht is dit niet zo. Dit geeft aan dat de verwachting, dat er in 's-Hertogenbosch het minst gedeelde emotie is en in Tilburg het meest, op basis van de interviews in dit onderzoek uitgekomen is.

Om er achter te komen of de plaats, het Cruyff Court, op zichzelf voor de respondenten van belang is, is er aan de respondenten gevraagd of zij altijd bewust naar hetzelfde veld (Cruyff Court) gaan, en zo ja waarom. In 's-Hertogenbosch noemen de geïnterviewde personen het Cruyff Court wel een beetje van hun, maar zij voelen zich er geen lid van. Er zitten praktische voordelen aan het Cruyff Court, zoals het afwezig zijn van hondenpoep en het aanwezig zijn van hekken, maar toch geven zij allemaal aan net zo lief ergens anders te voetballen. Ook zeggen zij niet noodzakelijkerwijs op een mooi Cruyff Court te willen spelen. Zij hebben zichzelf het Cruyff Court dus niet echt toegeëigend. In Utrecht gaan de respondenten wel altijd naar hetzelfde veld toe en zij geven ook aan dat anderen dat doen, ondanks dat er meerdere sportgelegenheden in de wijk zijn. Er lijkt hier dus wel sprake van een toe-eigening van het Cruyff Court. De geïnterviewde personen geven tevens aan dat zij zichzelf lid voelen van het Cruyff Court. Volgens eigen zeggen hebben de geïnterviewde personen dit gevoel alleen bij dit veld. De respondenten geven ook aan dat zij de specifieke kenmerken van Cruyff Courts zeer belangrijk vinden. Bij het eventueel ontbreken van deze kenmerken gaven de

respondenten zelfs aan dat zij het veld dan zouden mijden. In Tilburg lijkt, net als in Utrecht, sprake van een toe-eigening van het Cruyff Court door de jongeren uit de wijk. De jongeren die geïnterviewd zijn voelen zich allemaal lid van het Cruyff Court. Toch geeft een deel van de gebruikers van dit Cruyff Court aan dat zij hetzelfde gevoel hebben bij sommige andere velden waar zij vaak komen. Zij geven aan dat dit komt omdat die velden in de buurt van hun woning liggen. De kenmerken van een Cruyff Court vinden de respondenten zeer belangrijk. Sommige van de gebruikers spelen, zoals eerder staat beschreven, wel op andere plekken in Tilburg voetbal, maar dit is altijd op een ander Cruyff Court of op een veldje dat op een Cruyff Court lijkt. De gebruikers geven bijvoorbeeld aan dat in verband met de omgang met buurtbewoners de ligging van het Cruyff Court belangrijk is. Naast de ligging vinden de jongeren ook met name de functionaliteit van het Cruyff Court belangrijk. Één van de jongeren geeft zelfs aan, dat alleen de naam van Cruyff er al voor zorgt dat jongeren het leuker vinden om op dit specifieke veld te voetballen.

6.1.2 Toezicht cruciaal

In dit deel van de thesis zal een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag: in hoeverre is het aanwezig zijn van toezicht en/of organisatoren van invloed op de vorming van interactierituelen?

De invloed van toezichthouders en georganiseerd aanbod lijkt cruciaal te zijn bij de vorming van interactierituelen, met name op het gebied van het ontwikkelen van een gezamenlijke focus. Maar toezichthouders kunnen ook invloed hebben op bijvoorbeeld de barrière voor buitenstaanders. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat er op het Cruyff Court waar geen toezicht aanwezig is, in 's-Hertogenbosch, nauwelijks een gezamenlijke focus is te vinden. Hierdoor zijn er waarschijnlijk ook minder interactie-uitkomsten. Op Cruyff Courts waar wel toezicht en georganiseerd aanbod is, is de gezamenlijke focus een stuk groter. Waarschijnlijk is hierdoor bijvoorbeeld de morele standaard en de groepssolidariteit een stuk groter. Het lijkt er zoals eerder gezegd dus op dat het zeer belangrijk is om toezichthouders en georganiseerd aanbod op Cruyff Courts te hebben, omdat er dan sprake lijkt te zijn van meer interactierituelen.

6.1.3 Interactie-uitkomsten?

In dit subhoofdstuk zal een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag: wat zijn de resultaten van de gevormde interactierituelen?

Op de Cruyff Courts in Tilburg en Utrecht lijkt er duidelijk sprake van groepssolidariteit, want de jongeren geven aan zich lid te voelen van het Cruyff Court en/of het team waarin zij zitten. Ook komen zij het vaakst naar het Cruyff Court en spelen zij meestal met dezelfde mensen. Dit komt ook voort uit het feit dat er voor buitenstaanders een bepaalde barrière lijkt te zijn om toe te treden tot de groep. In 's-Hertogenbosch lijkt er op het eerste gezicht geen sprake van groepssolidariteit. De jongeren geven aan zich geenszins lid te voelen van het Cruyff Court of een groep die op het Cruyff Court actief is. Toch geeft de beleidsmedewerker aan dat de jongeren wel degelijk vinden dat het veld van hun is. Zo ontstaat er bijvoorbeeld ruzie als er mensen uit andere wijken op, of aan, het veld komen. Ook blijkt dat de jongeren over het algemeen met dezelfde mensen spelen. Ook in 's-Hertogenbosch lijkt er dus een barrière voor buitenstaanders te zijn. Het lijkt er dus wel degelijk op dat er een bepaalde groepssolidariteit aanwezig is in 's-Hertogenbosch.

De tweede interactie-uitkomst die naar voren zou moeten zijn gekomen is energie in het individu. De jongeren die op de Cruyff Courts komen geven allen aan dat zij het er leuk vinden. Ook geeft een aanzienlijk deel aan zelf, in samenwerking met toezichthouders, activiteiten te organiseren. Er lijkt dus inderdaad energie in het individu te zijn.

Op geen van de Cruyff Courts is naar voren gekomen dat er groepssymbolen zijn. Het Cruyff Court zelf kan echter wel vaak als groepssymbool worden gezien. In Utrecht en Tilburg geven de jongeren namelijk aan dat zij het Cruyff Court echt als hun eigendom zien. Waar nodig zullen buitenstaanders dan ook worden aangesproken op wangedrag. In 's-Hertogenbosch geven de jongeren zelf niet aan dat zij het veld als symbool zien. Maar een beleidsmedewerker in 's-Hertogenbosch geeft aan dat dit wel degelijk het geval is. Er wordt, door de jongeren in 's-Hertogenbosch, bijvoorbeeld geprobeerd om mensen uit een andere wijk van 'hun' Cruyff Court te weren. In alle drie de steden lijkt het er dus op dat de jongeren zich het Cruyff Court wel degelijk hebben toegeëigend.

De laatste interactie-uitkomst die op het Cruyff Court waargenomen zou moeten worden is een morele standaard. In Tilburg en Utrecht lijkt er inderdaad een bepaalde morele standaard te ontstaan. De jongeren geven aan dat er op en rondom het Cruyff Court eigenlijk niet of nauwelijks criminaliteit en vandalisme plaatsvindt. Er zijn bepaalde regels waar men zich aan houdt en bij eventuele overtreding spreekt men elkaar er op aan. Ook is er in Utrecht en Tilburg vaak toezicht aanwezig. Volgens de jongeren heeft dit ook een positieve invloed op de morele standaard. Dit kan komen doordat er door het aanwezig zijn van toezichthouders een bepaalde gezamenlijke focus, voetbal, is. De morele standaard lijkt wel alleen maar te gelden op en rondom het Cruyff Court, want in beide steden geven de jongeren aan dat er in

de rest van de wijk een hele andere sfeer is. Het Cruyff Court wordt zelfs een andere wereld genoemd. In 's-Hertogenbosch lijkt er van een morele standaard in totaliteit geen sprake. De jongeren zelf geven aan dat er weinig vandalisme, criminaliteit en overlast op het Cruyff Court en in de rest van de wijk is, maar volgens de beleidsmedewerker in 's-Hertogenbosch is er bijvoorbeeld regelmatig politie nodig om de orde te handhaven. In de wijk, maar zeker ook in de buurt van het Cruyff Court. Een reden voor het afwezig zijn van een morele standaard, zou de afwezigheid van toezichthouders kunnen zijn. Doordat er eigenlijk nooit toezicht wordt gehouden lijkt het erop dat er geen enkele gezamenlijke focus ontstaat.

6.1.4 Verplaatsing criminaliteit, toename algemene leefbaarheid

In dit subhoofdstuk zal een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag: wat zijn de uiteindelijke gevolgen van interactierituelen? Het gaat er in dit deel van de conclusie dus om of de verwachting, dat er zich een afname van vandalisme en andere vormen van criminaliteit voordoet, klopt. Tevens is gekeken of het klopt dat er een toename is in de leefbaarheid van een wijk.

Op het eerste gezicht lijkt het er op dat er inderdaad een afname van vandalisme en andere vormen van criminaliteit plaatsvindt na de plaatsing van een Cruyff Court. Er werd in de interviews dikwijls aangegeven dat op de plek waar nu een Cruyff Court zit zich vroeger veel vandalisme en criminaliteit voordeed. De respondenten zijn het er over eens dat het sinds de plaatsing van het Cruyff Court een stuk veiliger is geworden. Maar betekent dit nu ook dat er in de gehele wijk een afname van vandalisme en criminaliteit heeft plaatsgevonden? Dit lijkt niet het geval te zijn. Het is namelijk zo dat er per saldo niet zo veel lijkt te veranderen.

Volgens de jongeren en beleidsmedewerkers die geïnterviewd zijn vindt er alleen een verplaatsing van de criminaliteit naar andere delen van de wijk plaats. Criminaliteit blijft daarom in de onderzochte wijken, ondanks dat er nu een Cruyff Court ligt, een groot probleem. Betekent dit nu ook dat er in de ervaren leefbaarheid van de wijk niets verandert? Dit lijkt niet het geval. Het is namelijk zo dat door de plaatsing van het Cruyff Court de jongeren zich bijna altijd op dezelfde plek begeven. Hierdoor hangen zij bijvoorbeeld niet meer zo vaak rond bij supermarkten. Het is daarom zo dat, ondanks dat de criminaliteit en het vandalisme niet lijken af te nemen, de ervaren leefbaarheid van mensen in de wijk wel degelijk lijkt toe te nemen. Uit de interviews, met name de interviews met beleidsmedewerkers, blijkt namelijk dat mensen vaak bij het zien van rondhangende jongeren al denken dat er criminele activiteiten plaatsvinden. Nu de mensen de jongeren voornamelijk

op het Cruyff Court zien, hebben zij, volgens de beleidsmedewerkers, het idee dat het met de criminaliteit wel meevalt.

6.1.5 Specifieke kenmerken belangrijk, Cruyff Court niet uniek

Eerder in deze thesis is een vergelijking tussen Cruyff Courts en vergelijkbare sportvoorzieningen getrokken. In dit subhoofdstuk zal op basis van deze vergelijking worden geconcludeerd of de gevormde interactierituelen en eventuele interactie-uitkomsten uniek zijn voor Cruyff Courts. Er zal dus een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag: in hoeverre zijn de interactierituelen en eventuele interactie-uitkomsten van Cruyff Courts uniek in vergelijking met vergelijkbare sportvoorzieningen?

Voor het grootste gedeelte komen de interactierituelen die worden gevormd op de Cruyff Courts en niet Cruyff Courts overeen. Door de specifieke kenmerken zijn Cruyff Courts zeer populair bij de geïnterviewde jongeren. Met name door de grote functionaliteit lijken de jongeren zich de Cruyff Courts toe te eigenen. Dit blijkt wel met name het geval te zijn als er ook vaak toezichthouders aanwezig zijn op de Cruyff Courts. Op de onderzochte vergelijkbare sportvoorzieningen is er door de interviews eenzelfde beeld ontstaan als bij de Cruyff Courts. Als het veld in alles op een Cruyff Court lijkt en er is ook nog eens vaak toezicht aanwezig, dan worden ook die veldjes door de jongeren als hun eigendom gezien. Is de functionaliteit echter slechter en/of is er gebrek aan toezicht op de veldjes dan blijkt dat de toe-eigening van de veldjes niet tot stand komt. De specifieke kenmerken van Cruyff Courts zijn dus, op basis van de interviews in dit onderzoek, wel belangrijk bij de toe-eigening van een veld, maar de naam van Cruyff is meestal niet doorslaggevend. Bij een veld wat in alles op een Cruyff Court lijkt, maar niet de naam van Cruyff aan zich verbonden heeft, blijkt er toch ook toe-eigening van het veld te kunnen ontstaan. Het aanwezig zijn van toezichthouders lijkt wel cruciaal.

Als wordt gekeken naar de interactie-uitkomsten, dan kan gezegd worden dat er tussen Cruyff Courts en andere vergelijkbare sportvoorzieningen geen duidelijke verschillen naar voren zijn gekomen in dit onderzoek. Er blijkt op zowel Cruyff Courts als niet Cruyff Courts dat er veel energie in het individu ontstaat. Er lijkt enkel bij aanwezigheid van toezicht groepsolidariteit te ontstaan alsmede een morele standaard, die overigens voor het grootste gedeelte alleen op en rondom het Cruyff Court wordt nageleefd. Groepssymbolen lijken niet echt te ontstaan, alleen het veld wordt op de meeste plaatsen als groepssymbool gezien. Dit is dan wel met de voorwaarde dat er toezicht aanwezig is en dat het veld aan bepaalde kenmerken voldoet, zoals hekken om de bal tegen te houden.

Op basis van de interviews met jongeren en beleidsmedewerkers kan gesteld worden dat er geen duidelijke verschillen zijn tussen Cruyff Courts en velden die er op lijken. Wat echter wel opgevallen is, is dat er op Cruyff Courts meestal wat vaker toezicht aanwezig is en dit toezicht lijkt cruciaal te zijn bij de vorming van interactierituelen en de daaruit voortvloeiende interactie-uitkomsten. Maar onder gelijke omstandigheden lijkt het niet uit te maken of een sportvoorziening een Cruyff Court is, als het maar aan de specifieke kenmerken van een Cruyff Court voldoet.

6.2 Antwoord op de probleemstelling

Met de antwoorden op de onderzoeksvragen kan nu een antwoord worden gevormd op de Probleemstelling van dit onderzoek die luidt: welke interactierituelen komen er tot stand op Cruyff Courts, door welke factoren wordt de totstandkoming van interactierituelen beïnvloed, tot welke interactie-uitkomsten en indirecte gevolgen voor de omgeving leiden de interactierituelen op Cruyff Courts en in hoeverre zijn de effecten van Cruyff Courts uniek in vergelijking met andere vergelijkbare sportvoorzieningen?

Op de onderzochte Cruyff Courts blijkt dat alle interactierituelen (fysieke ontmoeting, barrière voor buitenstaanders, gezamenlijke focus, gedeelde emotie en plaats) voorkomen. Maar het is wel zo dat gezamenlijke focus en gedeelde emotie enkel voorkomen als er regelmatig toezichthouders op het Cruyff Court aanwezig zijn. Ook is het zo dat het stelselmatig aanwezig zijn van toezichthouders van invloed is op andere interactierituelen. Toezichthouders zijn daarom, op basis van dit onderzoek, dus van doorslaggevende waarde bij het ontstaan van interactierituelen.

Als wordt gekeken naar het conceptueel model dan zouden de interactierituelen moeten leiden tot bepaalde interactie-uitkomsten. In dit onderzoek is gekeken of dit ook daadwerkelijk gebeurt. Uit dit onderzoek komt naar voren dat alle interactie-uitkomsten voorkomen op Cruyff Courts. Het lijkt echter wel zo te zijn dat er enkel een morele standaard en groepssolidariteit ontstaat als er sprake is van een gezamenlijke focus, en daarmee gedeelde emotie, op de Cruyff Courts. Energie in individu en groepssymbolen ontstaan op alle onderzochte Cruyff Courts, ook als er geen gezamenlijke focus is. Maar het lijkt er wel op dat het enige groepssymbool dat ontstaat, het Cruyff Court zelf is. Aanwijzingen voor andere groepssymbolen zijn niet gevonden. Toch is het wel zo dat op de Cruyff Courts waar gezamenlijke focus aanwezig is, de interactie-uitkomsten energie in individu en groepssymbolen, sterker zijn dan waar geen gezamenlijke focus aanwezig is. Het lijkt er dus op dat de interactie-uitkomsten het sterkst zijn als aan alle ingrediënten van interactierituelen

wordt voldaan. Omdat het aanwezig zijn van toezichthouders, op basis van dit onderzoek, leidt tot een gezamenlijke focus lijkt het dus ook voor de vorming van interactie-uitkomsten cruciaal dat er met enige regelmaat toezichthouders aanwezig zijn op de Cruyff Courts. Op de Cruyff Courts is door middel van interviews, met gebruikers en beleidsmedewerkers, geprobeerd vast te stellen of er een afname is in vandalisme en andere vormen van criminaliteit en of daarmee de leefbaarheid in de wijk is toegenomen, zoals wordt voorspeld in het conceptueel model. Het lijkt er op dat er op en rondom het Cruyff Court inderdaad een afname van vandalisme en criminaliteit plaatsvindt. Alle respondenten geven aan dat jongeren na de plaatsing van een Cruyff Court iets te doen hebben en dus niet meer doelloos rondhangen in de wijk. Het veld is vaak heilig en wordt daarom door bijna iedereen ontzien. Betekend dit nu ook dat de vandalisme- en criminaliteitscijfers in de hele wijk minder worden? Het antwoord op deze vraag lijkt 'nee' te zijn. Met name uit de interviews met beleidsmedewerkers is gebleken dat er enkel een verplaatsing van criminele activiteiten naar andere plekken in de wijk plaatsvindt, waardoor criminaliteit ook in de wijken met een Cruyff Court een groot probleem blijft. De leefbaarheid in de wijken, na de plaatsing van een Cruyff Court, lijkt op het eerste gezicht dus niet toe te nemen. Maar de ervaren leefbaarheid lijkt wel degelijk toe te nemen in wijken, na de plaatsing van een Cruyff Court. De respondenten geven namelijk aan dat mensen in de wijk zeer positief zijn over het Cruyff Court, omdat jongeren nu niet meer rondhangen op plekken waar mensen er last van hebben. Zij hebben een eigen plek, waar zij niemand tot last zijn. Daarom hebben buurtbewoners minder het gevoel van overlast en daarom lijkt het dus zo te zijn dat de ervaren leefbaarheid in de wijken, na de plaatsing van een Cruyff Court, stijgt, ondanks dat er geen duidelijke afname in vandalisme en andere vormen van criminaliteit gevonden is.

In dit onderzoek is als laatste nog gekeken of het ontstaan van interactierituelen, en daarmee het ontstaan van interactie-uitkomsten, uniek is voor Cruyff Courts. Dit lijkt niet het geval te zijn. Als een andere sportvoorziening aan dezelfde voorwaarden voldoet als een Cruyff Court, dan levert dat in dit onderzoek dezelfde interactierituelen en interactie-uitkomsten op. De kenmerken van Cruyff Courts zijn wel belangrijk, maar kunnen worden nagebootst. Als een andere sportvoorziening niet voldoet aan de kenmerken van een Cruyff Court, met name het aanwezig zijn van hekken blijkt belangrijk te zijn, dan lijken de interactierituelen en interactie-uitkomsten niet, of in mindere mate, op te treden. Zowel voor Cruyff Courts als voor andere sportvoorzieningen lijkt het cruciaal te zijn dat er toezicht aanwezig is. Er kan dus op basis van dit onderzoek gesteld worden dat de specifieke kenmerken van Cruyff Courts belangrijk zijn, maar dat Cruyff Courts niet uniek zijn, omdat een sportvoorziening die

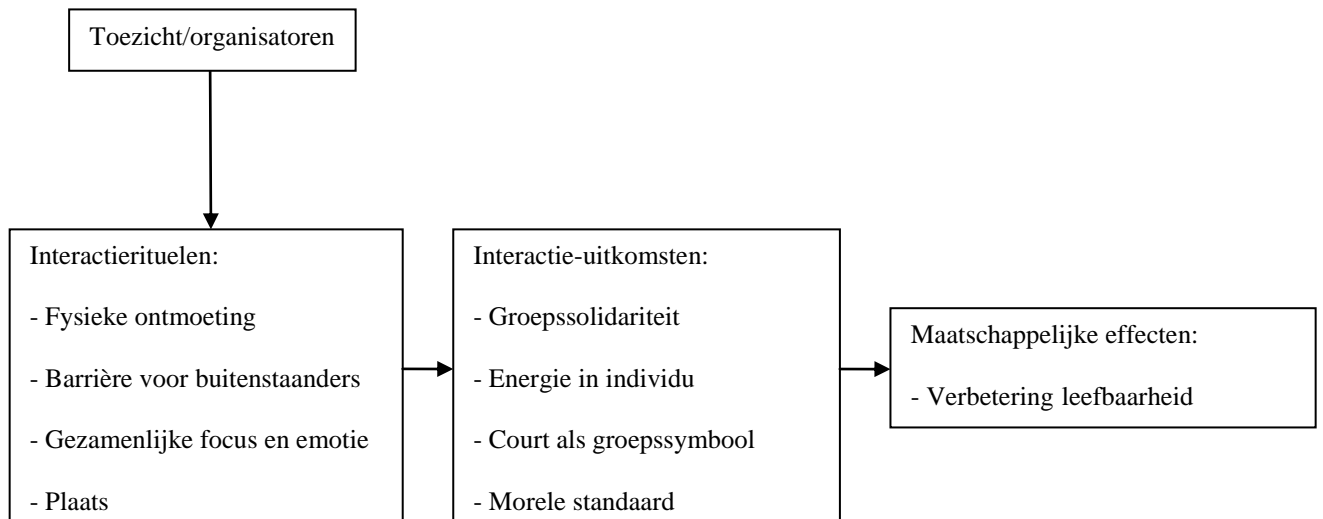
niet de naam van Cruyff draagt, maar wel aan dezelfde kenmerken voldoet, dezelfde resultaten oplevert.

6.3 Reflectie

In dit subhoofdstuk zal worden gereflecteerd op het onderzoek. Er wordt allereerst geëvalueerd in hoeverre het theoretische kader die in dit onderzoek is gebruikt, toepasselijk is voor Cruyff Courts. Daarna zal er nog worden teruggekeken op het verloop van het onderzoek, waarna in het volgende subhoofdstuk aanbevelingen zullen worden gedaan.

6.3.1 Goed theoretisch kader

De theorieën van Randall Collins en Daniel R. Williams zijn in dit onderzoek als basis gebruikt. Deze theorieën zijn aangevuld met empirische kennis van eerdere onderzoeken op Cruyff Courts. Het theoretisch kader wat in dit onderzoek is gebruikt blijkt goed bij Cruyff Courts te passen. Er is namelijk niet het gevoel ontstaan dat er in de onderzoeken iets gemist werd. De bril waarmee werd gekeken past daarom wat de maker van dit onderzoek betreft prima bij Cruyff Courts. Het conceptueel model is grotendeels uitgekomen. Maar er kan gesteld worden dat het, op basis van de interviews die voor dit onderzoek zijn afgenomen, niet klopt dat er een afname van vandalisme en andere vormen van criminaliteit plaatsvindt. Zoals eerder vermeld staat, vindt er alleen maar een verplaatsing van criminele activiteiten plaats. Ook kan gezegd worden dat het interactieritueel gedeelde emotie alleen voorkomt als er een gezamenlijke focus op een Cruyff Court is. Daarom kunnen deze twee interactierituelen worden samengevoegd. Als laatste kan ook nog gezegd worden dat er in dit onderzoek geen aanwijzingen zijn gevonden dat er groepssymbolen ontstaan op Cruyff Courts. Alleen het veld als zodanig wordt vaak als groepssymbool gezien. Het conceptueel model kan op basis van de hierboven genoemde uitkomsten worden vereenvoudigd. Deze vereenvoudiging staat afgebeeld op de volgende pagina.

6.3.2 Moeizaam onderzoeksverloop

Aan het begin van het onderzoek is het Mulier Instituut benaderd voor samenwerking bij dit onderzoek. Deze stap is zeer goed bevallen, omdat er een constante feedback en samenwerking is geweest. Ook het feit dat het Mulier Instituut waardebonden beschikbaar heeft gesteld, heeft meegeholpen bij het benaderen van respondenten. Er moet echter wel gezegd worden dat dit onderzoek voor het Mulier Instituut geen prioriteit was, waardoor sommige dingen iets trager verliepen dan normaal.

In samenwerking met het Mulier Instituut zijn in eerste instantie vier beleidsmedewerkers benaderd om afspraken te maken voor interviews. Deze stap verliep prima en de eerste interviews zijn dan ook eind februari afgenomen. Deze interviews waren in 's-Hertogenbosch. Tot dan toe leek alles gesmeerd te lopen, daar er al veel meer afspraken in andere steden en andere delen in 's-Hertogenbosch gepland stonden. Maar vanaf toen begon er zand in de machine te komen. Er werden veel afspraken op het laatste moment afgezegd of verplaatst, waardoor het afnemen van interviews steeds trager verliep. Uiteindelijk heeft dit er toe geleid dat er wat minder interviews dan de bedoeling was, zijn afgenomen. In Utrecht is drie keer een afspraak niet nagekomen, waardoor de maker van dit onderzoek drie maal voor niets naar deze stad is afgereisd. Dit is dan ook de reden dat er besloten is om Utrecht niet verder in het onderzoek te betrekken. Er waren wel al twee interviews in Utrecht afgenomen, dus die interviews zijn wel meegenomen in het onderzoek. Deze twee interviews zijn afgenomen met twee respondenten die bij één van de bezoeken door de maker van dit onderzoek zelf zijn benaderd.

De ervaring van de medewerkers van het Mulier Instituut heeft er voor gezorgd dat de respondenten, op de beleidsmedewerkers na, niet alleen zijn geïnterviewd, maar altijd in groepjes van twee of drie. Dit bleek in principe een prima opzet, omdat de jongeren elkaar hierbij konden aanvullen. Kanttekening is wel dat zij misschien bepaalde dingen niet durfden te zeggen en dat de dominantere types meer aan het woord zijn dan de wat passievere jongeren. Sowieso moesten bij de meeste jongeren de antwoorden er echt uitgetrokken worden.

Als je je mening alleen op basis van de interviews met jongeren baseert dan lijken Cruyff Courts een groot succes. Iedereen gedraagt zich, er is een grote sociale controle en ook in de rest van de wijk lijkt er een stuk minder vandalisme en criminaliteit te zijn. Maar als de interviews met beleidsmedewerkers worden meegenomen dan zijn er wel wat kanttekeningen te plaatsen bij deze resultaten. Zij geven bijvoorbeeld aan dat de criminaliteit in de wijk helemaal niet afneemt. De vraag is nu of de jongeren die geïnterviewd zijn sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven, of dat zij het echt zo beleven als zij zeggen. Wat ook mogelijk het geval kan zijn is dat de wat lastigere jongeren, die bijvoorbeeld wel vandalisme plegen, niet voor interviews beschikbaar zijn. Omdat het benaderen van jongeren meestal via beleidsmedewerkers gaat, is het mogelijk dat alleen de groep jongeren wordt geïnterviewd die geen problemen oplevert. Dit zou verklaren waarom in dit onderzoek, en in andere onderzoeken die eerder zijn gedaan, geen afname van vandalisme en criminaliteit te vinden is in de onderzochte wijken, terwijl de jongeren allemaal succesverhalen ophangen.

6.4 Aanbevelingen

In dit deel van deze thesis zullen aanbevelingen worden gedaan voor het beleid betreffende Cruyff Courts en tevens zullen aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek.

Als wordt gekeken naar het beleid rondom Cruyff Courts dan kan gezegd worden dat alleen het plaatsen van een Cruyff Court niet genoeg lijkt te zijn. Wil je echt iets laten ontstaan op een Cruyff Court dan is het aan te bevelen om vaak toezicht aanwezig te laten zijn op het Cruyff Court. Het lijkt namelijk zo te zijn dat bij de gebruikers van de Cruyff Courts alleen dan een gevoel van lidmaatschap van het Cruyff Court wordt ontwikkeld, waardoor zij zichzelf het veld toe-eigenen en zich er voor verantwoordelijk voelen. De kenmerken van een Cruyff Court zijn een prima basis, maar zonder toezicht ontstaan er waarschijnlijk maar weinig interactierituelen, waardoor er waarschijnlijk ook minder interactie-uitkomsten zijn. Voor vervolgonderzoek is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat de jongeren ofwel sociaal wenselijke antwoorden geven, ofwel dat de groep die voor interviews te pakken

kan worden gekregen niet representatief is voor de hele groep gebruikers. Het is het overwegen waard om bijvoorbeeld zelf jongeren te benaderen voor onderzoek, in plaats van benadering via beleidsmedewerkers. Wat ook gezegd moet worden is dat een waardebon een goed middel is om jongeren, die in eerste instantie geen zin hebben in een interview, over de streep te trekken. Om het afzeggen, of verplaatsen van interviews tegen te gaan, is het overigens verstandig om persoonlijk contact te hebben met mensen in plaats van via de mail. Het lijkt er op dat de afspraken dan beter worden nagekomen.

Door een beperkte tijd zijn er in dit onderzoek maar drie Cruyff Courts meegenomen. Het is daarom voor vervolgonderzoek interessant om meerdere cases te bestuderen, zodat er een vergelijking kan worden getrokken over een grotere groep Cruyff Courts, waardoor het risico wegvalt dat het onderzoek niet representatief is voor Cruyff Courts in het algemeen. Ook is het interessant om over een aantal jaar dit onderzoek in 's-Hertogenbosch nog eens te herhalen, om te kijken of de voorgenomen veranderingen op het gebied van toezicht en georganiseerd aanbod, voor het Cruyff Court, daar zijn doorgevoerd. Mocht dit het geval zijn dan kan worden gekeken of dit invloed heeft op het vormen van interactierituelen.

Literatuurlijst

- Bakker, I., de Vries, S.I., van den Bogaard, C.M.H., van Hirtum, W.J.E.M., Joore, J.P., & Jongert, M.W.A. (2008). *Playground van de toekomst: succesvolle speelplekken voor basisscholieren*. Leiden: TNO Kwaliteit van Leven.
- Bell, C. (1992). *Ritual theory, ritual practice*. Oxford: Oxford University Press, Inc.
- Bottero, W. (2009). Relationality and social interaction. *British journal of sociology*, 60, 399-420.
- Breedveld, K., Romijn, D., & Cevaal, A. (2009). *Scoren op het Cruyff Court, winnen in de wijk: Een studie naar het gebruik en de effecten van moderne trapveldjes*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Collins, R. (2004). *Interaction Ritual Chains*. Princeton: Princeton University Press
- Hilhorst, R. (2010). *Cruyff Courts: Een theoretische verkenning*. Tilburg: Universiteit van Tilburg
- Van Lindert, C., Frelie, M., & Nielander, D. (2009). *Gebruik en effecten van openbare sport- en spellruimte gemeente Almere*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Van Lindert, C., Romijn, D., & Cevaal, A. (2009). *Sport, een verdiende plek in de wijk: Een onderzoek naar het gebruik en de effecten van sportplekken in Delfshaven, gemeente Rotterdam*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Van der Meulen, R., Romijn, D., Baas, D., & Breedveld, K. (2008). *Van court naar community: Evaluatie Cruyff Court FC Omniworld Veld 2007/2008*. Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Nanninga, M., & van den Heuvel, M. (2007). *Sportief omgaan met onsportief gedrag*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut

- Neely, A. (2002). *Performance Measurement: theory and practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stichting Cruyff Courts KNVB Velden. (2007). *De Aftrap*. Opgehaald 20 januari, 2010, van <http://www.cruyff-foundation.org/Download/De%20Aftrap%20dd%2026-11-07.pdf>
- Van Veen, E. (2009). Sportleiders bepalen het succes van de playgrounds. In C. van den Brink & E. Wieldraaijer, *Kans voor open doel: Scoren met projecten in de sport*. (pp. 57-62). Deventer: daM uitgeverij.
- Vermeulen, J. (2008). *Het kapitaal van de playground*. Utrecht: USBO
- Vermeulen, J., Verweel, P., & van Veen, E. (2010). *De Richard Krajicek Foundation maakt het verschil in de buurt*. Opgehaald 21 juni, 2010, van http://uu.academia.edu/documents/0096/7293/sc_rkf_rapport_def.pdf
- Williams, D, R. (2002). Leisure identities, globalization, and the politics of place. *Journal of Leisure Research*, 34, 351-368.

Webbronnen

maps.google.nl

www.knvb.nl

www.cruyff-foundation.org

www.minwwi.nl

www.nos.nl

Bijlage 1

Topiclijst CC

Voorstellen

Woonafstand v/h court

Geslacht

Etniciteit

Leeftijd

Weekindeling

Voetbal op het CC

Regelmaat *(eigen initiatief? Zelfverzekerd(er)? Vind je het leuk?)*

Duur

Met wie? *(toegankelijkheid anderen, lidmaatschap groep/Court, leuk(er) in groep? Hoe zit dat bij anderen?)*

Externen *(toeschouwers, omwonenden)*

Niveau *(competitie? Training? Teams? Prestatiegericht? Doel? Wat is leuker?)*

Plaats *(zijn de specifieke kenmerken van Cruyff Courts van belang voor het vormen van rituelen? geven de jongeren aan dat ze net zo goed op een ander pleintje in de straat willen voetballen Of komen ze (on)bewust altijd naar het CC? (gevoel van lidmaatschap?))*

Symbolen *(Fan zelfde speler/club, tags, emblemen? Zo ja, worden die verdedigd tegen anderen? CC op zichzelf een symbool? Zo ja, wordt die dan verdedigd?)*

Regels

Regels op het CC *(spreekt men elkaar hier op aan? Handhaving?)*

Omgeving van het CC *(“”)*

Rest van de wijk *(“”)*

Vandalisme en criminaliteit

Rol toezichthouders *(wat doen zij? wat gaat er anders?)*

Is de wijk er op vooruitgegaan na de plaatsing van het CC (Leefbaarheid)? Waarom?

Bijlage 2

Voorbeeld deel van een interview (Interview 's-Hertogenbosch met drie jongens)

Zijn jullie lid van een vereniging?

R1: ja (club niet te verstaan)

R2: ja (club niet te verstaan)

R3: nee

Leeftijden?

Allen: 13

Zitten jullie op school?

R1: sint jans.

Wat voor school is dat, middelbare?

R1: ja

Zitten jullie allemaal op dezelfde school?

R2: nee ik zit op (niet te verstaan)

Wonen jullie hier ver vandaan van deze gymzaal?

Allen: nee

Waar moet ik aan denken? Met de fiets?

R3: ik woon over de brug

Hoe ver is dat fietsen?

R3: 2 minuten

Is dat dezelfde wijk?

R3: nee

En dat CC ligt hier in de wijk een minuutje hiervandaan?

Allen: ja

Dus jullie zitten alle drie op fietsafstand van het CC af?

Allen: ja

Soms lopend ook?

R3: soms lopen soms fietsen, verschillend

Is het vlakbij jullie school?

Allen: nee

Of gaan jullie eerst naar huis en dan daar naar toe?

Allen: ja

Zitten die verenigingen hier ook vlakbij in de wijk?

R1/R2: ja die zit hier vlakbij

Deze wijk ook?

R2: nee

Waar zit je dan in? De C?

Beide: ja C

Zitten jullie in hetzelfde elftal ook?

R1/R2: nee

Wie zit waar in?

R1: C4

R2: C2

Hoeveel C's zijn er dan?

R2: 4 maar

Hoe lang zijn jullie daar al aan het voetballen?

R2: ik zit er al 7 jaar op

Dus vanaf de F'jes begon je al te voetballen?

R2: ja

En jij?

R1: ik zit er al vanaf mijn vijfde op

Heb jij op een club gezeten of helemaal niet?

R3: ja

Dezelfde club?

R3: ja

En hoe lang?

R3: een jaartje

En toen ben je gestopt? Waarom ben je eigenlijk gestopt?

R3: saai

Wat was er zo saai aan dan?

R3: trainingen vond ik niet leuk

Maar de wedstrijden vond je wel leuk? Maar was er geen leuke trainer dan?

R3: jawel, maar trainingen vind ik niks

En je team? Zat je wel in een leuk team?

R3: jawel

Zijn het dan de oefeningen die je moet doen die je niet leuk vind?

R3: ja

De verplichting dat je moet gaan trainen elke week, vind je dat ook niet leuk? Maar als je voetbal heel leuk vind dan zou je denken dan is het ook niet erg om te trainen toch...

R3: ik niet

En jullie dan?

R2: ik vind het gewoon normaal, ik vind het wel leuk

Snap je dat zij het wel leuk vinden?

R3: ik weet het niet

Snappen jullie waarom hij het niet leuk vind?

R1/R2: nee

Als je nou gaat vergelijken met hier, hier zit je gewoon in de zaal, maar wel onder begeleiding heb je voetbal waarom vind je dit dan wel leuk?

R3: gezellig

Hier vind je het gezelliger?

R3: ja

Is het dan leuker dan bij een voetbalclub?

R3: ja

Is het daar strenger?

R3: weet ik niet, het is gewoon gezelliger

Er zijn leukere jongens of zo?

R3: ja

Hoe kijken jullie daar naar dan? Jullie zitten en op een club en hier, vinden jullie het dan even leuk?

R1: ik vind het leuker hier

Maar toch vind je het leuk om daar naast ook nog bij een club te voetballen?

R1: ja

Wat mis je dan als je alleen maar hier zou voetballen?

R1: dan kunnen we maar 1x per week voetballen

Hoe vaak voetballen jullie dan bij de club?

R1/R2: 2x trainen 1x wedstrijd

En de wedstrijden is misschien ook een reden om bij een club te voetballen of niet?

R1/R2: ja

Hier heb je denk ik geen wedstrijden of wel?

R2: soms een toernooitje

Maar je zegt van ik kan dan maar 1x voetballen, maar kan je hier in de wijk dan nergens voetballen verder, behalve op dat CC? Komen jullie daar niet vaak op dat CC?

R2: meestal wel

R1: ja

Hoe vaak komen jullie daar dan nog op?

Allen: wel elke week

R2: ik weet niet hoe vaak dat is

Elke dag?

R2: nee

Wat doen jullie dan op een andere dag?

R3: chillen

Dan hangen jullie gewoon rond of zo? Zonder iets te doen?

R2: misschien thuis huiswerk maken

Als je daar wel gaat spelen? Ga je dan afspreken van te voren?

R2: nee we komen daar en dan gaan we voetballen

Er zijn altijd wel mensen, of je spreekt altijd af?

R2: nee er zijn gewoon altijd mensen

Als je daar naartoe gaat, zijn er altijd mensen, dus je kunt altijd spelen? Of komt het ook voor dat je in je eentje bent?

R2: nee bijna nooit

Ga je er ook wel eens met een groepje samen naar toe?

R1: soms

Zijn dat dan vrienden uit de buurt, of broers? Of mensen van school? Wat voor soort mensen ga je mee?

R1: mensen van school

Kennen jullie elkaar van de basisschool?

R2: nee van buiten

Dus echt van de straat, van de buurt?

R2: ja

Hoe groot is die groep die gaat voetballen meestal?

R2: het zien niet alleen vrienden het zijn ook andere mensen soms die we niet eens kennen

Maar zit je dan met 10 mensen op het veld of met 8?

R2: soms wel soms niet

Soms veel groter nog? Wat is de grootste groep die je heb meegemaakt?

R2: ik weet niet ik tel ze niet

Nee maar je kunt wel partijtje doen?

Allen: ja

Is het ook wel eens vol?

R1: met voetbal wel, gewoon normaal een beetje

Wat gebeurt er dan als er veel zijn, moet je dan wachten of kan je zeggen mag ik mee doen?

R3: gewoon wachten soms

Wie bepaald dat dan?

R2: gewoon dan doen we toernooitje, bijvoorbeeld 4 teams en dan wie verliest gaat er uit en dan komt er een ander in

En dat doen jullie zelf? Of is er iemand die dat regelt?

R2: doen we gewoon zelf

Is er nooit iemand die dat regelt? Dat doen jullie altijd zelf?

Allen: ja

Hoe gaat dan die indeling? Ga je dan kijken van wie zijn de beste of zeg je van nou we mixen goed en slecht?

R2: mixen

R1: gewoon verschillend ja

Bijvoorbeeld als er een uitslag van 10-0 is of zo zeg je dan van we gaan even wisselen van mensen?

R1: dan gaan we mixen

Dus jullie kennen elkaar wel al? Van niveau en je weet allemaal hoe goed jullie zijn? Zijn het altijd dezelfde die daar komen of zijn er ook nieuwe mensen?

R2: soms nieuw

R3: meestal wel dezelfde

Hoe gaat dat dan? Mag iedereen meedoen?

Allen: ja

Dat gaat altijd zonder problemen?

R3: af en toe

Wat bedoel je met af en toe?

R3: soms is een team niet eerlijk, dan wordt het ruzie, maar niet met vechten, maar gewoon conflict

Wat moet ik me dan voorstellen bij een conflict? Alleen maar schelden of wordt er ook geslagen?

R3: nee niet echt geslagen

Dat gaat snel weer over?

R3: meestal wel

Is er altijd een conflict? Of af en toe?

Allen: af en toe

Mogen er ook meiden meedoen? Of alleen jongens?

R2: meestal gaan de meiden apart voetballen

Die komen een andere keer terug of zo?

R2: meestal zijn er de ene keer meisjes en de andere keer jongens

Er doet nooit een meisje mee dus?

R2: heel soms, heel soms

Doen er ook wel eens oudere mee?

...

Hoe oud is de oudste?

R3: 24

Bijlage 3

Voorbeeld deel van een interview (interview met begeleider in 's-Hertogenbosch)

Omdat het niet elke week goed gaat. Je moet er niet van uit gaan dat je ze echt heel erg kunt veranderen. Je kunt ze niet het licht laten zien en dat ze ineens super aardig tegen iedereen zijn.

Hoe vaak zie je ze nou precies?

1 keer in de week in principe. 2 uur. En met wedstrijden en toernooien.

Wat kun je daar dan in bereiken he.

Jongerenwerk is wel vaker in de wijk, dus die ziet hun ook wel vaker.

...

Wat we even van jou willen weten is jou achtergrond, je bent sportbuurtwerker?

Sportwerker wordt het tegenwoordig genoemd, we hebben nou een nieuw logo en een nieuwe naam. Tegenwoordig zijn wij medewerker sport. Met teken en logo, dat ben ik sinds september. Ik ben dus vrij nieuw. Een half jaartje dus.

Kun je even zeggen wat dat inhoud, hoeveel uur en wat doe je dan precies?

Ik werk 32 uur in de week waarvan 12 in harendonk en reit, 10 hier in de Aa wijk en bosche battle heb ik een aantal uren voor en ik heb een aantal uren voor stedelijke projecten over heel Den Bosch.

Bosche battle is daar onderdeel van?

Die staat daar los van, dat is een apart project, het is wel een stedelijk project dat klopt.

Daaronder ben ik ook nog contactpersoon van de CC, zowel van deze als van west. Van oost en van west.

Wij zijn vooral geïnteresseerd op de ontwikkelingen op de CC. We hebben zelf vorig jaar onderzoek gedaan naar wie maakt er gebruik van en hoe vaak en wat zijn de ervaringen van omwonenden. We weten zelf behoorlijk wat van CC af, maar één van de dingen waar we meer van willen weten is hoe beleven de jongeren nou het trappen van een balletje daarop. Wat gaat er in hun om, met wie leggen ze contact. Hoe vaak komen ze er, zijn ze ook nog lid van een vereniging daarnaast of is het alleen maar CC. Of überhaupt andere veldjes of alleen CC. Wie beslist wat, zijn er leiders die van alles bepalen of wordt het georganiseerd, ik bedoel jij bent er waarschijnlijk ook actief op. Hoe gaan dat soort dingen. Een mix van vragen. Misschien kun jij vanuit jou ervaring ook wat zeggen over die jongeren. Wat voor jongeren komen daar, wat soort clusters zijn er, zijn er leiders? Een beetje een profiel proberen te schetsen.

Wat voor type jongeren komen daar.. jongens die graag voetballen, dat één. CC is voornamelijk voor voetbal, dus dat wordt alleen gedaan. Wat voor jongeren komen daar..

Leeftijden.

Van 12 tot 18, die zijn echt actief, daarmee heb je de goede leeftijd vind ik. En daarnaast heb je de ouderen. Die zitten bij een vereniging en die komen dan ook wel eens naar het CC toe. Maar met van 12 tot 18 heb je de doelgroep, die daarnaast misschien ook nog bij een vereniging zitten, maar die daar wel een soort hangplek van maken.

Ze komen daar om te voetballen of ook echt om te hangen? Wat is de verhouding?

Bij een CC heb je altijd nog dingen ernaast of eromheen zitten. Er wordt zowel gehangen als gevoetbald natuurlijk en ik denk dat dat wel afgewisseld wordt. Mensen die gevoetbald hebben gaan even hangen en andersom. Wisseling.

Er zitten allemaal dingen omheen zeg je, wat dan?

Wip-wap, of een schuurtje of iets wat wel leuk is om bij te staan, als je hier naar het CC loopt dan heb je daar ook verschillende dingen bij staan en omheen staan. Het is ingericht als een soort speelterrein, dus er staan ook gewoon speelmaterialen. Bakjes staan er, en hier staat

één of ander afgedekt iets. Schuttinkje of zo, een half open dug-out of schuurtje ofzoiets en daar zitten ze vaak onder met scooter.

Is dat een vaste groep die daar komt?

Dat weet ik niet, zo vaak ben ik hier niet. Ik heb mijn vaste projecten in de wijk waar ik me op focus. Ik rij veel langs CC en van de zomer is mijn eerste zomer waar ik dus ook iets meer met CC te maken krijg, maar in de winter ga ik niet naar de CC om te kijken wie er allemaal zijn. In principe is dat meer ook de taak van de jongerenwerker. Om te kijken wat voor jongens er zijn. Ik ben meer iemand die sportactiviteiten organiseert voor jongeren. Met de winter ga ik niet op de CC, tenzij het echt goed weer is of zo uitkomt.

Wat heb je er tot op heden op gedaan?

We hebben al best veel gedaan. In september is er al een soort schoolkampioensschap geweest op de CC's, groep 5-6 in west. Daarnaast is er de herman broersschool die vaak onder schooltijd gebruik maakt van het CC. Er wordt een wekelijkse bossche battle op getraind. En wij hebben de eerste battles van het jaar, septemeber, oktober en november hebben wij ook gedaan. De wijk battle en de wijkmarkt.

Wat houdt dat in?

De wijkmarkt op west daar hebben wij eigenlijk geworven door verschillende dingen uit te zetten. Basketbal, voetbal en gebreak-danced. Er was een actrice van onderweg naar morgen. Die doet soap presenteren en zo hebben wij een atal jongeren weten te trekken. Ook om dat het van FC-den Bosch is en zo wordt daar sport beoefend.

Die werving was voor de bossche battle?

Ja, de eerste voetbalbattle is daar gehouden.

Je hebt ook andere takken van sport?

Basketbal en voetbal.

Daar wordt dan ook echt voor getraind?

Wij hebben elke week een training voor voetbal, hier niet, dat is in de achterstandswijken. Vijf wijken zijn het, bosveld, kruiskamp, schutskamp, ...wijk? En handbaken. Die vijf wijken hebben de bossche battle. Daar geeft Glenn Scharendonk? Elke week voetbaltraining. Op het CC vooral en volgens mij is daar ook laatst een training binnen geweest en gaan ze nu weer terug naar buiten. Die heeft daar een wekelijkse activiteit. En die trainen dan ook voor de bossche battle.

Dat is naast doelbewust he?

Ja, apart.

Zijn het ook andere kinderen, of kunnen dat ook dezelfde zijn?

Iedereen mag meedoen, dus als ze bij doelbewust zitten mogen ze ook meedoen met bossche battle.

Die CC worden wel echt benut om te voetballen he?

Ja dat is ook wel een beetje hun doel toch, het zijn voetbalveldjes, dan wil je dat er gevoetbald wordt.

Bij sommige steden gebruiken ze het ook wel om een beetje te hockeyen bijvoorbeeld.

Wij willen nou van de zomer, we hebben materiaalcontainers besteld. Wij willen dan de twee CC gaan gebruiken als een soort.. we zetten de containers daar neer en mensen kunnen sportmaterialen gebruiken. Dan kunnen ze verschillende sporten op die veldjes doen zoals tennis, basketbal noem maar op.

Dat sportuitlenen komt dus nog.

Ja, dat komt nog, sowieso komt er nog hier waarschijnlijk, wat ik zelf wil doen een soort inlooptje, elke week een andere soort sport.

Op het CC?

Dat zal ook op het CC zijn.

Hetzelfde als in die zaal van de week?

Ja precies.

Wanneer gaat dat dan beginnen?

Van de zomer, ik denk mei-juni.

Echt als het mooi weer is?

Ja het moet wel een beetje een zomer en vakantieactiviteit worden.

Is het als alternatief voor verenigingen? Want dat stopt juist in mei. Zodat je ook nog een activiteit hebt buiten het seizoen.

Nee dat is niet daarom, het is niet omdat de verenigingen stoppen gaan wij verder, want een inloopuur is een kennismaking met een bepaalde sport, waarna ze zelf naar een vereniging kunnen, het is niet zo dat wij dingen over gaan nemen.

Dus het is echt voor kennismaking?

Verschillende sporten doen en als kinderen zoiets hebben van dat vind ik super leuk om te doen dan gaan ze naar een vereniging toe.

Daar ga je ook een soort in bemiddelen?

Tja bemiddelen bemiddelen... als er elke keer wordt aangegeven van we willen die sport doen, we willen die sport doen, dan zeg ik van nou dan moet je misschien op zo'n vereniging gaan. Ik ga niet reclame maken met verenigingen.

Het zou kunnen dat je een afspraak hebt met verenigingen van ik ga reclame maken, maar dat is niet zo?

Nee, zouden we kunnen doen, maar tot nu toe hebben we dat nog niet gedaan.

Maar je hebt de kinderen ook nog niet horen vragen van ik weet niet waar ik naar toe moet, help me even?

Dat zullen kinderen sowieso niet snel zeggen. Ik denk eerder dat je er achter moet komen wat iemand heel leuk vindt om te doen en daarop verder moet vragen, van waarom zit je niet bij zo'n vereniging? Als er geen geld voor is, is daar ook weer iets voor dus. Daar kan de vereniging geld voor krijgen om die persoon daar gewoon bij de vereniging te krijgen. Dus dat is ook geen probleem, en daar moeten we eigenlijk een beetje... daar is de bossche battle ook voor een groot deel voor bedoeld.

Om door naar de sportvereniging...

Nou ja het is in achterstandige wijken waar minder geld is. Dan willen wij kijken van misschien kunnen we die kinderen daar mee helpen. Dan krijg je van die signalen van hij heeft al 6 weken achter elkaar geen gymschoenen bij, waarom is dat. Heeft hij er geen geld voor of neemt hij ze gewoon niet mee. Dat soort signalen. Maar ik denk dat driekwart van de kinderen wel bij een vereniging zit.

Die groep die nou op die CC komt, weet jij of die lid zijn van verenigingen?

Durf ik niks van te zeggen.

Maken er sportverenigingen gebruik van het CC? Training?

Pas vanaf september ben ik hier en ik heb hier een aantal keer verschillende scholen er van gebruik zien maken, basisscholen vooral, maar sportverenigingen nee, ik denk je begint ook een vereniging op een locatie je gaat niet eerst een vereniging op starten en dan een locatie zoeken.

Ik weet wel van de Cruyff foundation dat ze hopen dat ook verenigingen daar wel naar toe gaan als alternatief voor de accommodatie bij de club, van nouja probeer ook de kinderen uit die wijken te bereiken.

Ik heb daar nog niet veel van gezien.

Voor mij zijn vooral de regels die gelden op het CC interessant.

De tien regels van Cruyff.

Ja bijvoorbeeld.

Wordt daar aan gehouden bedoel je?

Ja.

Naar mijn beleving hebben ze die veldjes zo opgezet dat als kinderen er op komen meteen een ander gevoel hebben, van we zijn nou op het CC, dus we moeten ons aan die en die regels houden. Om eerlijk te zijn weten ik niet of die regels echt werken op kinderen. Je moet.. ik heb het idee dat op bijna elk voetbalveldje dezelfde regels worden aangehouden, die heeft Cruyff dan mooi op een bord gezet, maar ik heb het idee dat die regels al langer gelden. Er zijn wel eens overlastdingen op een veldje, maar dan is het meestal niet een mooi veldje. Als er echt een voetbalveld is, zoals bijvoorbeeld een CC, natuurlijk worden daar overtredingen gemaakt, ruzies ontstaan, maar de kinderen die komen spelen die houden zich wel... die gaan niet dingen doen die niet de bedoeling zijn.

Wat je zegt is dat het niet per sé een CC hoeft te zijn, als het er maar op lijkt?

Ik denk dat verzorging al een hele hoop doet. Ik denk als jij een veldje neerzet die er goed uitziet en die lang meegaat zonder dat er een bende ontstaat, dat je daar al... dat mensen er al zuiniger op zijn dan als je een halfgaar veldje hebt waar twee palen in de grond staan.

Bijlage 4

Hieronder staat een gedeelte van de datamatrix afgebeeld.

	CC1 's-Hertogenbosch	CC2 's-Hertogenbosch	CC3 's-Hertogenbosch
<u>Fysieke ontmoeting</u>			
Regelmaat en duur			
Eigen initiatief			
Leuk?			
Weekindeling			
Met wie			
<u>Barrière voor buitenstaanders</u>			
Met wie			
Toegankelijkheid anderen			
Lidmaatschap groep/Court			
<u>Gezamenlijke focus</u>			
Niveau			
Team			
Competitie			
Training			
Prestatiegericht			
Doel			
Wat is leuker?			
<u>Gedeelde emotie</u>			
Gevoel lidmaatschap groep/court			
Leuk(er) in groep?			